

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1383. Giżycki Franciszek Ksawery, Dziesięcioletni okres w dziejach Polski obejmujący sprawdydwukrotnego powołania do tronu króla Stanisława Leszczyńskiego (XIX w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська наукова бібліотека
ім. В. Стефаника НАН України
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Фонд 1 4 (бав.)
Опис 1
Справа 1383
Папка _____

Dziesięciolecie

Okrzes w dziejach Polski,

obejmujący sprawy dwukrotnego powrotania do
Tronu Króla Stanisława 1^{ty} (Leszczyńskiego);
opisał i podania kronikarstw obcych:

A. G.

~~X Innowizja 1848~~

Nastadem K. Jabłonickiego.

Z księgozbioru
Stanisława Spittala
Dział, _____ No, _____

2.
A. Spittal. K. K. 333/30
St. 10. -

N° 1383.

V. B. H.

5

O

Treść niniejszego pisma.

Nie cały bieg życia Stanisława Leszczyńskiego, był w zwięzłości i dziejami narodu który go do Tronu dwukrotnie powołał. — Znajdujemy się w nim bowiem trzy periody zawiązania między sobą, różniące się, w rodzaju i części w nich wypadków, a pomiędzy temi były dwa, niemal zupełnie obce ze sobą systemem. —

Pierwszy okres obejmuje pierwszokrotne lata w życiu publicznym Leszczyńskiego, przed które nie miał żadnego ważnego udziału w sprawach krajowych, i nie zgoda nie zapowiadało że dostąpi w czasie najwyższej w Ojczyźnie godności, lubo że w nader młodym wieku otrzymał był od króla Augusta wtórego krzesło w polskim Senacie. —

Okres drugi w którym zostały te wypadki o go na Tron wyniesły, toż znova do uosobienia i niego zmieszany, jest ściśle spowinowacony z dziejami Polski, w których tych też ważny stanowi udział. —

W okresie trzecim, znajdujemy się niedługo ustęp historyczny, odnoszący się do porównanych o przywrócenie mu korony usiłowań, które w kraju własnym słabo poparte, lecz za granicami jego silnie rozwinięte, wyjednany Leszczyńskiemu utrzymanie się przy tytule królewskim i dożywotnie władztwo nad Lotaryngją. —

Wynika z tego, że w niniejszym piśmie niemającym w przedmiocie skrócenie spraw jego osobistych, lecz wyszczególnienie

osnowy dziejów ogólnych i zawikłania owczesnych stosunków, pominięciu zdarzeń nie mających bezpośredniego związku i potworem narodu polskiego, nie ubliżyć do kładności dziejopisarstwie, ^{ale} wroczem przywrócić się do niego nowie prace usunięte z rękopisów obcych rękopisów krajowym.

Z tego więc względu zamierzam tę książkę granice odpowiadającą sielski jej celowi, obejmującą w treści prawdziwie wionych w niej rękopisów historycznych jedynie tylko siedmiu ~~tych~~ ^{period} czasu między rokiem 1700 ^{im} gdy Le. ^{szaryński} wstąpił ogólnie w rękopisów spraw publicznych, a rokiem 1709 ^{tych} gdy ^{szaryński} i nabyty w niej tron opuścił, tudzież między rokiem 1730 ^{im} gdy po raz drugi król ^{szaryński} obrony został, a 1736 ^{tych} gdy prawa swe do Tronu polskiego Augustowi III ^{mu} odstąpił. —

^{w ten to sposób}
Doprowadzenie niniejszego pisma do zamierzanego celu, a to przy użyciu takich tylko materiałów, jakie w dziełach obcych znajdują się autorów, uległo wszakże niemałym trudności, gdy wpośród licznych dzieł tych zbiorze, niemasz żadnego które by było rękopisem historycznym, a czego wynikato, że dla braku pierwszorzutu, projektów dostawnych stawat się niepowodnym. —

Z tego więc powodu umyślnie zebrać w jeden ogólny rozrządzone w wielu pismach ograniczonych treści biograficznych to co stanowi w życiu Leszczyńskiego przedmiot odnośny do dziejów ogólnych, aby napuścić tem utwórkiem użycionym od obcych, przynajmniej istniejącym w pracy historycznej

narodowych, do czasu gdy kronikarze rodowici, aże-
pełnią dokładniej i gruntowniejsze szeregi badań nad
dziejami własnego kraju wymionych, w tej kuli lat
które są opisane w niniejszej książce.

Ztakich więc powstała ona materiały, a tych do-
starcały: Pamiętniki Poltkornika Clas de onde e
woynach prawa z króla Karola III z między
rokiem 1702 a 1708. przetłumione z języka Szwedzkiego
na francuski, i drukowane w Madrycie roku 1720. 9.
Nader dziś radka pismo w prawniwo strategicznym
Liguia wirtemberskiego, niedostępnego towarzysz
Karola III z w woynach na Polce i Rofy, z pry-
pisami tego króla, drukowane w Frankfurcie roku
1732. Dzieje panowania króla Karola III z przez
Jerzego Nordberg, przetłumione z języka Szwedzkiego
na francuski, i drukowane w Madrycie r. 1742. 7. Tę
samę działę przez Adlerfelda z pryypisami Nordberga,
drukowane w Norymberdze r. 1755. — Przebudowski,
Uwagi Szlachcica polskiego, nad zmianami następio-
nemi obecnego czasu w Polce, wydane w języku fran-
cuskim roku 1710. — Zaluskiego, listy do przyjaciół
pisane (Epistole familiares). Langnicka, działę królestwa
polskiego za panowania Augusta II z w drugim wydaniu
Danckiego z roku 1755. — Żywot Stanisława Łosyńskiego
skiego, opisany w języku niemieckim przez Sejbra, w Mad-
rycie w Szokholmie r. 1737. Tudzież pismo pod tytu-
łatem, wydane przez Strawego pod przybranym

narawiskiem Michata Raupliusa, z roku 1735. Przekłosa-
celujace, lecz stylem dziwacznym ^{skrajnie,} pismu niemieckie, pod na-
dajacym sie przetłumac na jzyk polski tytulom: Historische Staats und Kriegs Schau-Bühne des Königreichs
Pohlen, wydane w Frankfurcie r. 1734. Nakoniec w tym
pismu Anonima, przybierajacego tytulski M. K. wydane
w Frankfurcie r. 1736 pod tytulom, Uwagi godny, i swot
i przygody króla Stanisława, ^{które} ~~które~~ skracaję się
~~obszerna~~ wiadomości dziejów Polski i obecnianię się z
językiem. Poszukiwanie dalszych materiyatow
w anacym zbiorze pism Dnoszących się do spraw
Leszczyńskiego, nie dostarczyło ani waznych szczegolow
ani nawet dat historycznych gruntownych; same nawet
dzieje zycia Karola III^{go} opisane przez Woltera wy-
swiaty laka, sprawnosci ze stanem wyznosi dostatecznie
udowodnionych, ze nie są w nich analesi nie date, w by-
wmych swyto do skladu tej księzki. Przez miata się
podobnie, względnie pism Panów De Simiers, Aubert,
Troyart i Hübel, Panion de Prenneville i Saint Ouen
jako też co do ~~tych~~ jedynastu innych pism w jzyku ta-
=cińskim, francuskim, Angielskim i Niemieckim, które są
zwyciem powstaniem wypadkow obejrzanych, i powie-
szyć części obcych dziejom Polski.

Wymyka z tad ze minyjsze pismo niema nie 1047
nego z ogloszeniem doslad w jzyku polskim dziejami

mającym w przedmiocie ^{wyniesienia} ~~historycznemu~~ o ~~historycznemu~~
^{na Imperyi} ~~Manowicie~~ ^{zasi}, ^{roźni} ^{się} ^{widac} ^{pod} ^{względem} ^{uporząd}
~~Manowicie~~ ^{przedstawienia} ^{czynów}, i w wystawieniu, od wy-
danego w języku niemieckim w Sztokholmie r. 1737 r.
Żywota Stanisława I^o (Leben Stanisłai Des 1ten) ^{przez}
Sylera, którego przekład na język. francuski wyda-
ny w Londynie r. 1741. ma tytuł historij króla Stanis-
ława 1° (Histoire de Stanislas 1er Roi de Pologne)
^{par Mr. D. C.} a przekład na język. Polski druko-
wany w ostat roku 1744, pod nazwą: Historija Najja-
śniejszego Stanisława 1° króla polskiego, w. s. Litew-
skiego, Łobanyskiego; Warszawskiego Regizcia, i. D. w
Arxch czesciach, z dodatkiem Universator, Manifestor,
Listor, Deklaracyj, Kopersatychon i Medalor. - Wiecej
jeszcze roźni się, ^{pismo niemieckie} od kromylnawcy ~~przez~~ Saint Ouen
wydanej w Paryżu r. 1825° przez Panię Saint Ouen
pod tytułem: Oeuvres choisies De Stanislas Roi de Pologne
która w przekładzie na język oryginalny wydał w War-
szawie r. 1828° Nierabisowski, pod tytułem: Rys zycia
i wybor pism Stanisława Leszczyńskiego króla polskiego
zwanego filozofem dobroczyńcą. Najmniejsze zasi
niema ^{Styczeń} ~~z~~ wydany w Krakowie r. 1825 opisem
życia Marii Leszczyńskiej królowej francuskiej, która
z umieszczeniem w drucach panny Taiskiej, Rysem zycia
tej królowej, jako ta z ustępami historycznymi, znajdują-
ce się w piśmie Trydyntal Skarbka i Bromikowskiego

Lubo wia, niniejsze pismo nie jest dziełem oryginal-
nym, nie może być przedzielną ~~poliową~~ do przekładów,
tem bardziej powyspane za ~~które~~ wypisów ^{dobrownie} ~~które~~ tłumac-
zonych ^{z obcego narzecza} ~~które~~ nas jeszce ~~za~~ plagiaturę pism w ogólny
języku wydanych.

Jest ono rekwizycją, nagrodzeniem wyjątków z
dział ogólnych ku polowice 18^{ty} wieku w czterech
obcych językach, którym datem związanym; akceptatorem
je w tok mowy ogólny, iaby przy Salsiem unarodowie-
niu niniejsi mogli w powst. tych prac przygotowa-
nych, które w czasie postawia, ziomkom, dbatym o zach-
wanie ogólnych pamiatok, za srodek, do wyjasnienia
i do uporzadkowania dziejów kraju rodzinnego.

Pisano w Lipcu r. 1847.

J. G. —

Prok 1703.

Cieknie kleski ktore Polska ponosila w zapasach miacy, Augustem 2^{gim} a Karolem 12^{tym} rokowaty, ze w nich wy-
cisly sie do ostatka z zamożnosci i z sil, jua zmanie-
waxupionych przez wojny, zaledwo uskutkujone pod koniec
panowania króla Jana 3^g -

Jaki panowanie rzeczy upowszechniajacy sie w miary, iz
stanowisko bojow rozszerzato sie w kraju, probudzato
umysly zatruwione widokiem naruszonego bezpieczenstwa
wsob i ogólnego upadku majatkow, do sledzenia rzeczy-
wistych pobudek do towarzyszy sie wojny, z tych zas
dochadzen wystrzywato sie, ze ona jest rzecza obca, sprawa
narodu, i bierze powiatk od osobistych widokow króla,
z czego dalazy wyniklat wnioszek, ze on naduzylwa
powierzony mu wtady, a tem samym rozrywa swiazek
putajacy go z narodem. -

J w rzeczy samej btache byly przyrzeczy, ktore spowo-
dowaty Augusta 2^g do naruszenia istniejacego przojcie
z Szwecyą; jeżeli bowiem umieszkony zostal w podanych
mu do zaprzyzyczenia Paktach ciekwi warunkach,
ze Inflanty odustka, wiadomo to bylo powszechnie, iz
tem nie zwoli narodu przepisany, ale przez to stromictwo
ktore go w Scyfsy i wielkoscia wojewodztwo na Fron
wynioslo, byt podkrotowany, w celu wyjednania
mu popularnosci w kieszce prawdy, i bez oględności
na stamane wprasie zarzekony wiary, albowiem, zacho-
dzita niemożność materialna, i moralna niekief w
narodzie, ku dokonaniu tej lekkomyślny obietnicy,
do dotrzymania ktorey król nie mozt być wiaz-
lony. -

Z niematem przede podziwieniem widziano, jak Au-
gust kozarzy z Carem Piotrem przymerze napastnicze,

13

przeciw Szwecji, a chwyciwszy ją za przedsięwzięcie do
Inflanów wyprawę awanturniczą, nieodpowiadającą
jej siłami Saxonij, i bez przychylenia się Stanów Prus.
wspolitych.

Gdy zaś niedolętny ten zamach odpart zwycięsko
Karol III^{ty}, a sięgając Saska następny wkroczył na ziemię
polską, nie zaprzestął August zapasów nierównych, od-
prawiając do Niemiec: jak tego Stany Prus, oswojony
po nim i odarty: tamczynego żołnierza, i nie zabezpieczył
wojskiem narodowym neutralności kraju, ale harując
z Swiędami wywołując nieprzyjaciela w najdalej
okolicy Polski, w miernym celu odwrócić kłopot
wojny od swych państw druziennych, tudzież w pto-
chym zamiarze nabycia osobistej stawy, dotrzymując
jako rewolucyjnemu wojownikowi jakim był król
Karol.

W dokonaniu obu tych zamiarów postępował August
nie moralnie, i z samowolnością, jakiej naród Polski
od królów swych nigdy nie doświadczał, albowiem za-
bierał rodzinom, zabierał Instytutom i kosciołom co-
one miały dostatków, aby z tych grabieży optawał wer-
bowanego nad Renem i w wolnych miastach Bzeczy,
moltochu, którym uzupełniał szeregi saskiego wojska,
i króć rozgromili je Szwedzi; wydzierał rolnikom
ostatni zapas, dla żywienia żołnierza nietrzymanego
w karności, a przenosząc stanowisko bojów z niego
sea na niego, rozposcierał po całym kraju ucisk
i niedre, tem zaś postępowaniem uszył nieprzyjaciela,
że gościć można w Polsce i tupać ją bezkarnie, że
wolno jest prowadzić w niej wojnę, acoby sprawić jej
obec, o jej koscie, a co w obecnym położeniu króla Szwed-
kiego byto dla niego wypadkiem, najuczyniejszym,

obwierał mał znoważ granice kraju, w którym ^{on} usado-
wiewszy się, trymat na wodzy Prusyję i Saxoniją, ten
zas' sprobem zastaniał kraj własny od napasii. —

Ze król August był wynalazcą takiego sposobu decy-
zania, dowiodły to późniejszy wypadki, w chwili obecnej
wyjaśniono się, a odesłano króla szwedzkiego do Stanów
szwedzko-polskiej, że nie ma w zamiarze prowadzić woj-
ny z Polską, ale jedynie tylko z inną królem, a to w stosunku
powstaniu wyrządzonej sobie krzywdy, przez najście
Inflant w czasie gdy siły Szwecyi rozszerwane były nie-
bezpieczną wojną z Danią, i przez pobudzenie cara
do zaawpki; że jak więc król August usiłował
zachwici Tron jego, tak też on przedsięwziął rego-
waci ~~jego~~ z posiadanej nieprawnie Tronu polskiego,
do czego naród Polski pomyślnym być mu powinien
aby odzyskałszy ~~z~~ wolności Elekcyj obrat sobie
Pana pilniejszego w dochowaniu obowiązków, przez
tę potwory konieci natychmiast wojnie, i tem kłopotom
które są, ić skutkiem. W przekonaniu zaś, ~~nie~~ naród
to wymie ~~nie~~ ^{nie} ~~ta~~ ^{nie} ~~ta~~ się z nim wraca do narazony
przez króla swego spokojności, i do naruszonych
przez niego swobód ocywstych, grozi straszkom
Augusta, że pokrzyta cich za nieprzyjaciół tak wła-
sny kraj jako też i swoich, a przede w sprawiedliwym
karaniu niewczesnym i w rachubie ~~nie~~ ^{prawdę} uporu
przy sprawie niestępną, poszukiwaci będzie z ich osób
odpowiedzialności, a z ich miana wynagrodzenia na-
kładów i wysień, do których stają się przyczyną. —

Oderway te miały zasadę gruntowną, o ile przypomniał
przechodzą, że król August który nabył koronę w
Szwecyi z wnikłością Narodu, i w skutek zakrywania

15 B.

głosów na Sejmie Elekcyjnym, tudzież przez wycie
wojska Saskiego do trzymania przeciwników swych
na wodzy po odbytem wyborze; że zbywato koronacji
jego na formalnościach które prawo mieć chciało niemi.
-rownemi; że osłabił siły Krója przez zmniejszenie jego
wojska; że dopuszczał się pogwałcenia bezpieczeństwa
stosów osób przez wysyłanie ^{obywateli} do fortei Saxonji prze-
ciwników swej sprawy; że wplątał Polskę w wojnę
niebezpieczną przez wyprawę do Jafflant, przedsięwziętą
przeciw zdaniu Senatu, i bez dołożenia się Sejmu; że
utrwałat upórkiem wojnę tę na ziemi Polskiej,
trzymając tam wojsko Saskie, które na wszelkie bez-
prawie rozpasane ubiegato się, własnie z nieprzyja-
-cielnym kto większą szkodę krajowi wyrządzi; że nie za-
-stawił go od najeścia Szwedów, wojskiem narodowem,
^{lebo nie było} dostatecznym do utrzymania w poszanowanie jego
neutralności; że wchodził w umowy z Carem, bez
upoważnienia Rzeczypospolitej, i w tej własnie chwili
wywiał ~~z~~ ruskie zastępy, aby do Litwy i na Ukra-
-inę wtroczyły. - Opartemu na takim wywodzie
niektórzy ~~królowi~~ osniewadzeniu króla Szwedzkiego, nie
zbywato więc na logie, i na przekonujących, rasą
-dacki, a przeciwni stali się, że one nie znalato odgło-
-su w narodzie; byli to, że pamięć na zgubne zamachy
1. dla Polski króla Gustawa Adolfa zmieciata w umy-
-stach to przekonanie, że Szwedzi są jej wrogami, za-
-czem ufał im w tedy nawet nie nalicy, gdy z przyja-
-znymi odrywają się stawy, byli też, co więcej zgadza
się z moralnym usposobieniem narodu naszego, że
wyobrażenie o swistorii przysięgi i przelane w obywateli

ludu poszanowaniu dla Monarchy, przeważało wszelkie rozumowanie; nie wchodziło tu wszakże w pryncypy, aby dotrzeć do wyrozumienia trudnej obojętności narodu polskiego na odzewy i obietnice Szwedzkiego króla, i poprzestając na zbadaniu ich skutków, widzieli się dają, że z powodzeniem bądź one były wynikto, iż pomimo rozumnym trybun prawdy, że król August daleko zboczył z kolei przepisany mu Paktemi, i szeroko przekroczył granice władzy zamierzony mu prawem, większo obywateli nie słuchając zgoda odzewu króla Szwedzkiego, a mniejszość w tym tylko wstrząsała je celu, aby w nich odszukać środki ku pogodzeniu winnej Augustowi ulęgiłości, a wsparciem groźbą domaganiami Karola III^{go}, od zaspokojenia których los oczekany zdawał się być niewiarygodnym. —

Mniejszość ta była najliczniejszą w województwach wielkopolskich, które więcej niżeli inne z powodu swego narazione na pochody wojsk, najliczniej też doznawały klęsk wojny. — Tam to więc odzywata się między obywatelami najsilniejszą chęć do potężenia tamy tym klęskom, a tu przeważała nagła potrzeba, spowodowana niektórymi ziemian, do szukania na tej drodze którą Naród idąc dawniejszymi czasami, znalazł być nieraz ocalenie, środków zaradkowych nieznośnym już niedoli. — W takim więc duchu i z takich powodów, stanęła konfederacja województw Poznańskiego i Kaliszkiego, odpowiadająca zupełnie znaczeniu jakiej zwiazkiem podobnym nadawato prawo, albowiem wyobrażata potężeniu się obywateli siłą i umysłem ku popieraniu zamiarów zgody i dobrem oczekany, miała też po sobie znamie legalności, gdyż nie odtaizata się od króla, ale wazsem wyjawiała chęć dostrzeżenia mu wiary, w granicach przepisanych Paktemi.

Lami. -

Manifest tej Konfederacji podpisany w Luzdziej dnia 9^{go} Lipca 1703^{roku} wyjasnia potrzebę i cel uczynionego związku, w ten sposób: » że ponieważ Postawie ziemscy wyprawieni do Lublina na Szym swięto odbyty, z obu województw skonfederowanych, nie zostali przypuszczeni do obrad, » pod prochem iz Synicki w nich niedoszły, że przeto oba województwa analakty się wytwarzone od wspólności z Stanami Rzeczpospolitej, bez gruntownej przyczyny, a to przy zbiegu takich okoliczności, gdy potrzeby wojenne, niedokownie wymagają pilnego zważania nad ich daleką, i seistą jednością między Obywatelami, Szlachta obu województw zawiązała konfederację, w celu bronięcia sprawy powszechnej, w szczególności zaś, ku utrzymaniu wiary S. Katolickiej, powagi Króla Augusta wtórego zgodnie z poprzedzonymi Paktami, tudzież praw i swobód Rzeczpospolitej. »

Lzard szlachty na którym konfederacja ta stanęła, został zwołany przez Stanisława Leszczyńskiego, w ówczas wojewodę Poznańskiego, i ta to była w życiu jego publicznem pierwowzorem na imię, która przy zbiegu nieprzewidzianych dotychczas wypadków, utrudowata mu drogę do Tronu, albowiem zaś czasu, mieć nie mogła w celu skutku podobnego, albowiem konfederacji oswiadczała wyznanie, iż utrzymać chcą Króla Augusta. Jakoz donieśli mu przez Deputację o sformowanym związku, przy ~~zapewnieniu~~ ^{zapewnieniu} niezachwianym ku osobie jego wierności. - Król nawzajem zapowiać o swy tam, i adawał się rokować ze z tego związku usiłowan' o ratowanie kleski trapiących Polskę, rozwinę się spróbę do przywrócenia wżądanego pokoju. - Jn rzecy samej ~~analakty~~ ^{było} po temu podobieństwo, gdy Król Szwedzki

¹⁰
* wyszły pod dniem 11^{ty} września Deklaracji oswiadczy-
ci przyjmują pośrednictwo królestwa szwedzkiego
w układach o pokój; aby zaś sakrowy oparty został
na zasadzie przyzwolenia powszechnego, wywa imie
królestwa do potalenia się z zwycięstwami. —

Nie miało pod ów czas w podjęciu sztelwii ty
oswiadczeń króla Szwedzkiego, albowiem daleki był skutek
zamiaru detronizacji Augusta, ile wtadającego znaczą-
cą abrogację, i anadydującego w narodzie niemieckim
wierności; sądzić więc można było że Karol 11^{ty} spry-
krywszy sobie wojnę, nie przynosiącą dotychczas sław-
czego wypadku, poprzestanie na wybargowanie jakiejś
dla Szwecji Korsyji, i ustąpi z kraju gdzie nie zważy-
dował pola do nabycia stawy, ani też do wyko-
nania ważnych czynności. — Pierwsze wypadki wybrę-
dzące, że wielką przywiązywał wartość do ~~sw~~ swo-
= rządy się konfederacji, albowiem upatrywał w niej
zarod porównania ~~królom~~ królom i narodem, i dla
tego pszczebiał się kłamliwie, i obtudni sawisza-
niu się pszczebiał, aby usynić z niego narzędie
do ewangelii uchwał Szymu, Lubelskiego, na któ-
rym Stary Rzeczpospolity z wielką karłowością
oderwały się były z Augustem, i powoływały mu czo-
cysię przysięgi wierności. —

Ladaż się więc z konfederacji albo nie ujeli zgoda-
pomysłu króla Szwedzkiego, i przez niego w błąd
wprowadzeni byli, albo też z Generalnosc ich / jst
o tem pwnicy Sędzono / dratując z nim wznowić, w-
trywata obtudnieni porowami uleytosi ku Augustowi
pszczejemny zamiar usunięcia go z Tronu, i że nie
w innym nawet celu skojarzony był przez nich swiazek

Wzrosty narodzi.

W rzeczy samej były w działaniu Generalności zwiazko-
 wy ~~prawy~~ powozy, które światło niekorzystne na sprawy
 jej rzucaty, wyjawiając w nich dwumaxnosci niegodną
 z cechą rzetelności znamionujacy jej odzewy, cowyni-
 kato ze sprzeznosci w zdanis i w zamiarach tych osób
 które wymuszciami jej to jawnie to potajemnie rzadzili.
 Na ciele pierowszych stat Leszczyński mał prawy i staro-
 polskiny enoty, który mieć chciał dochowaną wiarę,
 Augustowi, jednakże oceniał dobro Ojczyzny wyicy ni-
 zeli ogledności na stosunki osobiste, a przeto wszelkiego
 dokładał starania o przywrócenie pokoju austry o-
 kresze ^{próbinosci i} samolubstwa ~~na~~ króla który w zacietosii ob-
 ledny powierzał los kraju niepewnym wypadkom
 wojny, oświadczając się z tem iż ^{chce} wyswalać sobie
~~koronę~~ koronę; z drugiej zaś strony, ostroinnie postępował
 z królem Szwedzkim, którego zawieszoni przeciw Augustowi
 nie znata granic, a zaufanie w siłę swojego orziod wy-
 nito trudnym do uktadów. - Pojmował przeto Leszczyń-
 ski potrzeby pogodzenia awasniionych w sposobie który
 niegadał się zupetnie z chyciami Augusta, jednakże
 nie tykał tego co ^{te} miały stusznego, a sawizując
 konfederacyę która pod hasłem niepodleglosci krajo-
 wej i swobod cyrystyckich stanac miała jako po-
 srednik między wojujacymi, czynił radze obowiaz-
 kom względem króla i względem Narodu. - Na ciele
 drugich stat Kardynat Radziejowski Prymas Królestwa,
 dobru pamiętny dawny wazy do Augusta, ze z po-
 minieciem jego osoby i z ublizeniem powadze ^{jego} wipdu
 osiągnął Polską koronę, zaczem ^{1 kciu} chętnie korzystał z
 nadarzajacy się pory do powetowania doznanego upo-

Koronie, i w dostrzeżeniu się chwili sposobnej, potem
odwołał chętnie radami Konfederacyą z Kolem prawcy
dziatania, nie oglądając się na skutki które z tego dla
Ojczyzny wyniknąć mogły. — Leżąc pomysłat potrzeb
by utrzymać takich chęci przed Konfederatami, i aby
u nich nie postradał zaufania, znosił się i on z kró-
lem Augustem, tudzież go do czasu pozorując, przychylno-
ścią, a tyli miał po temu argumenty, iż August obra-
ził go za narządzie do kierowania symoniami general-
ności, zarem ten polecił mu wstrzymywanie wszel-
kich układów z Prezydentem Szwedzkim. — Wciążnie,
tem sposobem w dalszą sprawkę Prymas, usunął
się na chwilę od związkowych, doradcowskich wprawd
wszakże, i aby zajął realny atwegli, na którym tłu-
marzył się z niemożności traktowania o pokój, przy-
wiedźności Prymasa i stroniem innych Wojewodów
od związku, wexując się do wspólnego Dziatania, a
Prymasa do rozpisania Uniwersałowi wyznawają-
cych czas i miejsce do rozpoczęcia układów z pełno-
moceństwami Szwedzkiemi. —

Prada ta była zgubną dla Augusta, albowiem
zmierzata do przenieśienia na Prymasa, jakby orsz-
bek królewski, atrybucyów i statusów królowi, posiada-
jednakże za nią Generalności, i na odbytym w
Uniejowie dnia 14 Listopada zgromadzeniu pro-
wszechnem Konfederatów, wydaty Manifest zgodny z
widokami Prymasa. —

Przeważała przyniosta ważne skutki, albowiem
oswajali zarygnat się naród z tem wyobrażeniem
czy, że unieważniam Konfederacyi Wielkopolskiej się
jedynym środkiem do przywrócenia pokoju, a gdy
właśnie w tedy rozsiła się wieść, że król Szwedzki

21 4.

konfederacki. Tak bada wszakże rzecz się sa miała,
wyniknął z niej obecny czas ten skutek, że konfe-
deracya opierająca się na dwójakim zapewnieniu
zadowolenia z jej spraw, ze strony króla Augusta, i
ze strony króla Karola, smiało i czynnie dążyć
powzięta, o krotko przemawiana do swego związku innych
województw. - Gdy zaś król Szwedzki oświadczył że
związek tylko uktadać się będzie w polsce, a stroniąc
od niej województwa lub osoby za nieprzyjaciół po-
czyta, nabyta wiele siły moralnej, i powagę taką,
jakiej nawet Sejm nie miał, gdy z tym król
Karol traktować wymawiał się. - Alisze to znakem
do którego przychodziła konfederacya obudzita w
króla Auguste podjęciem w rzeczywistości jej zamiarów,
a w Sencie obawę, że ona stawiając Sancysla swoje
naprzeciw uchwałom Sejmu Lubelskiego, albo je cał-
kiem unieważni, albo naród do Sycylii przywi-
dnie. - Zaleźniony król wfnął więc w wydanie po-
temu manifestu, że oświadczenia przyjął konfederacyi
z którymś niedawnego czasu Depusacyą jej odmawit,
i w brew Sankwym ogłosił ją za związek nieprawny,
rozwiązanie jej nakazał, i polecił Hetmanowi żeby
to za pomocą wojska do skutku przywiłdi.

Wtem więc celu ruszył Hiary Wisanicowiecki Hetman
polski litewski, z silnym pułkiem jazdy ku Sierodzie,
gdzie Generalowi konfederacyi odbywata swe posiedze-
nia, lecz wyprzedził go ^{w przedzie} Generał Szwedzki Prenszyld,
zastoił konfederacyę, i zapobiegając żeby powstanie
nie było narazem nos niebezpieczeństwo, przesprawa-
czcił ^{już} Generalowi do Poznania, który natami wzmo-
cił i zalogę wadził. —
Odbywata się jednocześnie oblężenie Torunia przez Szwedów

co dawato powód wszystkim przechodzącym przez Wielkopolską
wojska Saskiego, ciągnącego na odsiecz zagrożonyemu Szwedowi,
w Szwabii których dopuszczano się one wielorakich gwałtów
na konfederatach; i więc uważano być rzecz potrzebną
oddać przez Akt użyty oba królestwa związkowe
w opiekę króla Szwedzkiego, a gdy w skutku zdobycia
Torunia nastąpiła chwila spokojniejsza, wysławili do
legwi króla Deputacyę, z prośbą, o wyznaczenie komisarzy
do układania się o pokój. — Przychylniej się do tego iż
Dania, a krzywdzoną król Szwedzki przy Generalnocy, w
znaczeniu Prezydenta, Radcy swego Wachselager.

Dwójce postępki konfederatów w oddaniu się w opie-
kę Szwedzką i w przyjęciu Reprezentanta dyplomaty-
cznego, krywał związek aległosii z ich strony ku królowi,
był też w sprzeczności z wyobrażeniem o nierozdzielności
krajowej, albowiem przyjętą sobie konfederacyą zna-
czącej które tylko Stanom Rzeczypospolitej przynależały,
a skutkując cudzej opiece, odstąpiła się ona od jedności
z Narodem ^{ten albowiem} ~~przechodził~~ Szwabii opiece zgo-
niechęci. — Król August widział nadto w tym działaniu
podstęp zdradziecko uknowany przeciw sobie, i nie bez
niejakiej zasady, gdyż w rzeczy samej konfederacy
umówiła mogli z Szwedami także warunki pokoju, które
przebrały by go Tronu. —

Tak Daleką była wszakże wów czas konfederacyą
od podobnego zamiaru, iż w szeregach ducha niepokoi-
wajszego się ^{do} żadnego przewzięcia, wysławita Deputacy
do Augusta, z doniesieniem o zawieszonych z królem
Szwedzkim stosunkach dyplomatycznych, które wyjawiały
z jego strony chęć do zgody, a tem samem rokowały
krajowi niebezpieczne przywrócenie pokoju; lecz że upra-
żony król nie dozwolit Deputacyi tej przystąpić do
siebie, i z tem ją odprawił kasat ^{oswiadczeniem}, że widzi
Konfederowanych buntem, których nie słucha, a

10. widać nam do czasu. ##

zawast przywierze zaxepne z Elektorem Brandeburskim,
 w skutek którego swieze wojsko wtkrocyi ma do Polski,
 Kujaw Pruskie i wojuodstwa kujawskie i Plockie ile
 narazone naybliżej na nowe naysie, pospieszyły się,
 przystapieniem do konfederacyi. Za ich przykta dem fu-
 sity wojuodstwa Łeczyckie i Siemiatycki.

Król August widząc jak uwiedzioną nadzieją polepsze-
 nia swoy dole cała Prowincya wielkopolska potalczyła
 się zewiazaniem, i stusnie zatrwożony ze vesata kraju
 do niego przystapi, wyprawit pospieszenie Dziatyn'skiego
 wojuody, Chelmin'skiego do Ława, z prośbą o posilki.

Alisici krok ten niewczesny zaszkodził nieumieinie
 sprawi Augusta, bo dostkneto to boleśnie naród ze wywa-
 cudzy pomocy, nie zesiagnęwszy w tem rady Rzeczpospo-
 litay; zaxem też skonfederowane wojuodstwa protesto-
 waly przeciw interwencyi Rosyjskiej, i wyznaczyły De-
 putacyą do przedstawienia królowi jak dalece postę-
 powaniem swoim ubliża powadze Sejmu i sprzeciwia
 się życzeniom narodu. - Nie przysto wszakże do jej wy-
 prawienia, bo wielu Obywateli miało exymusię z a-
 nieuzględną przy anaym uporze Augusta, i niechci
 jego ku zewiazkowi. - Opierali się więc silnie dalшому
 unoszeniu się z królem, obojetnym na przychyłne rady,
~~król~~ Samięielstki Starosta Grickmien'ski do skitadu
 Deputacyi wyznaczoney, obraxit się tak. Dalec, iż odstępując
 doraznie od zewiazku, postanowit samowac wszelkie jego
 dxiatania; jakoi dobrawszy sobie pomiędzy drobną Sela-
 chą, woplemnikow gotowych do bezprawia, rozporaxat
 wojny, partyzanchą, w frakcie której nachodził miasteczka
 i dwory, wybieral w nich kontrybucye i pwtiryzndaxat osoby,
 a majac wiele naturalnego usposobienia na naxelnikach.

podjąłowego, dat się niekiedy w znaki samym Szwedom,
a w końcu wyrugowany przez nich z województwa Ma-
lińskiego obrócił się ku Małopolsce, gdzie pojawiał się
nieprzyjacielem Augustowi potuzemian.

Nie oczekując się dłużej do dnia 12 Grudnia rozpisat
Trymas Uniwersaty zwołują Senat i Posłów ziemskich
obronnych na Sejm Lubelski, tudzież Salackie i korony,
i z Litwy do Warszawy na dzień 24^{ty} Styżnia roku 1704
w celu umówienia warunków do układu o pokój z
królem Szwedzkim. Stumarzyt się przytem z powodem
do którego wzywa Naród na ten zjazd bez do-
zwolenia się króla Augusta, a ~~było~~^{to} było oświadczenie
Karola III^{go}, że skłania się do zawarcia pokoju
z Rzeczpospolitą, ale z nią tylko a nie z królem
traktować będzie. - W podobnym duchu i na tych
samych zasadach ugruntuwane, wyszły Okólniki
od Generalności, zzywające województwa do potuzze-
nia się z królem Szwedzkim. - Nie zaniedbata ona wszakże
uwiadomić o tem wszystkim króla Augusta, w dowód
że sprawę jego nie odstąpiła bynajmniej od wstąpienia,
to jest od azyzystej. -

Rok 1704.

Uniwersaty Trymasa i odczyny konfederacyi nie znalazły
wszakże postuchania w całym kraju, zaxim w dniu
przeznaczonym do zjazdu, było tylko 4^{ty} Senatorów i
kilkunastu Posłów z siedmiu skonfederowanych województw
w Warszawie obecnych. Przy lat. maty ich liczby,
jako też z przyczyny że komisarze Szwedzy jeszcze
nie byli zjechali, żadne odbywać się nie mogły ^{zjazdu} narady.
Piotr Bronisz Starosta Pydrski Marszałek Konfederacyi
zapowiedział zgromadzenie, odwołał je więc do dnia 30 Styżnia
w nadziei że zjazd przy Salackiej zwoła, powzięły się nowo

przybyłemi. Nie zysało się praeu to oczekiwania, raz dla tego że Samogielski trzymat traktaty do Stolicy obsadzone, w celu przeszkodzenia zjazdowi, ludziez ze nie wszadku miano Uniwersaty Prymasowskie za ubawiazujacu, razem mato ktory spieszyl na jego wezwaniu.

Nie zwazal jednakże na to Prudziejawski, ^{zasiadł} w dniu 30 Stycznia w Tabie Szymonowej pod kryciem Pryma-
-yalnym, i trzymajac w reku zapaloną gromnię, otwo-
-rzył posiedzenie mowa nader satycznic utwioną, na
ktorą w zgodnym z nią duchu odpowiadat Ironis.
Ona wyprawiali obszernie o kleskach krajowych i o sp.
-trzebii przedkio im zaradzenia, do czego w zdaniu ich
był jeden tylko sposob, ^{o to} w ukladach z królem Szwedzkim,
~~która~~ gdy wiec ^{ka} zdanien ^{tem} poszte zgromadzenie, wyzna-
czona zostala Delegacya do traktowania z komisary-
-ami Szwedzkimi, i Deputacya majaca się udać do
Wojska koronnego, w celu przemowienia onego na stronę
konfederacyi.

Przybyły w dniu 4^{tym} Lutego Generat Horn, komisary
Szwedzki, zadowolony był z tych rozporządzeń,
lecz ~~nie~~ niemato zmiestat widoki tych pomiędzy
związkowcami którzy stronę Augusta trzymali,
uczynionym imieniem króla Karola III° oświadze-
-niem, że na ten tylko wypadek upoważniony
jest do ukladania się z Rzeczpospolitą, gdy ta
zupetnie odstąpi od Augusta, i na wybór innego
zgodzi się króla; przyczem zalecił natychmiast z
strony Szwecyi kandydata do ^{Ironie} ~~Przesa~~ w osobie ja-
-kuba Sobieskiego. - Aby zaś prakonat zgromadzenie,
ze upor wszelki przy stronie Augusta byłoby niestosow-
-nem uwodzeniem się wiernością, ^{nie} ~~nie~~ ^{najbardziej, wzajemności w króla, albowim} ~~nie~~ ^{nie} ~~nie~~ ^{nie} ~~nie~~ ^{nie}
klamal, wydał Prymasowi Dokumenta odnoszące się do ukła-
-dów pod dwakroć zawiazrywanych z królem Szwedzkim

raz za pośrednictwem Herbiny Königsmarki, drugi
raz przez konsyliarza Witzthum, w których anali-
sie miały jawne dowody, jak mało dbałym jest o
los Polski, albo raczej jak być gotowym do poświęcen-
jej doli widoków swoim osobistym.

Takie pisma stawaty się w rękę Radziwiłłowskiemu
^{=nie=}naścieśpiczniejszą bronią przeciw Augustowi; jakby zważ-
niał on jej użyć, i czyli rzeczywiście w nich anali-
dowody na szkodę króla, czyli też takowe przez abt-
=Dne rzeczy tłumaczeni sam stworzył, jak się na sa-
=radzie posiadanych pism potwierdzała dobro jego
stawę, a to, jakoby dążyć myślał do usposo-
abuzajów, jakoby rozrzutnością swą i wykwintnością
staroswiecką prostotę wzięt, z dobrych przykładów w ha-
rakterze narodowym uważał się, obłądę i zaprzędąnci
wprowadzał z zyczą, owo zgoda podkopywał zasady
wszelkiej moralności; z innej strony zarrucat mu, że sa-
=gował się z królem Szwedzkim o Polską koronę, ofiarują-
takową z zamiar za przyległe ~~z~~ Saxonij posiadłości
Domu Brandenburskiego z linii Anspach i Bayreuth,
za które nawrójem król Pruski dostawał Pomoranie,
Szwedzka, Szczecin i inne miasta przy morsku, pozem
wolno ~~być~~ być miało królowi III^{mu} rządku Polski,
według upodobania; postugując się zaś w tych układach
dyplomatycznych natężniami i trefniami, oddawał
król August najwazniejsze sprawy kraju w ręce spodłoni.

Stuchalo w zadumieniu słów tych zgromadzenie, gdy
jednak pamięć na dawne zajścia między królem i
Prymasem obudzała podejrzenie o rzetelności w jego
mowie, nie przechodzito do żadnego postanowienia osta-
tecznego. Użył więc Radziwiłłowski środka którego skutek
był nieuchybny, bo odpowiadał celowi w którym zawiązała
się była konfederacya i odbywał się zjazd obecnym; zapylujac
p.

czyli niedosi jeszcze uciurpiata Polska dla króla obojistego
 na iij Dola, czyli Naród już niepragnie pokleja, ale cha
~~nie~~ ^{supro, gdy} dworzkiwac Prusacy przybywajacy z prositkami
^{sta} Szwedów, a carskie woyska dazau u pomocy Sasom, do
 reszty wynisakaj kraj, a moze rozszarpia? Zapytysat
 Dalu, czyli zgromadzenie mniema, ze król Szwedzki
 znany z wytrwalosci w postanowieniach, ugiac zechce swa
 wola, pod iyczemia bezsilne niektórych obywateli, nie-
 =umiejguch nawet wytlumaczyt si z przyzrym przychyl-
 =noscii swy ku Augustowi? Gdy zas dostrezyt ponownie
 wzruszenie w umytlach, które uwagi te mylne w zasadzie
 lub zgodne z stanem rzeczy istotnym, sprawity, wyreki
 silnym glosom stowa Detronizacja, te nieznalarto
 wyprawodzi odbramienia w zgromadzenie, i ~~zagnie~~ ^{zagluchito} pod
 stilypieniami feby Sejmowu, ale ni byto nikogo który
 by je odpart swoim Veto, dris' oniemiatem, gdy ono
 tylekroci razy w poslednieyszej wagi rzeczach uzywane
 bylo, i jak by carodziejskie ~~zawaz~~ ^{zaklecie} samonato obrady,
 i zrywato Sejmy. — Flumaxae wiec milozneci w ten
 sposob, ze ono jest przyzwoleniem, oswiadczyt Prymas,
 ze zawakowaniu Ironu oglosi, i o tem Wojwodztwa
 przez Uniwersalaty obwiesci, ~~z~~ ^{has' jednoczesnie} tagodrac ~~zawaz~~ co to
 oswiadczenie miec' mogto przytrego dla niektórych w
 zgromadzenie, zapewnit uroczyscie, ze w skutek okara-
 =ney mu powolnosii, król Szwedzki woysko swe z kraju
 wyprrowadzi, od nayscia Prusyan i od wicbrzguych z nim
 Sasow zastoni, a tem sposobem uwolni Polske, od tych
 dolegliwosci, pod których brzemieniem upada.

W duchu tych przedstawien i tych obietnic, spisany byl

dnia następującego Manifest Konfederacyi, wyponiadający
postulowanie Augustowi wtoremu, który po trzykroć od-
-czytany, podpisany został w milczeniu, zaprzysiężonym
zas' niebył, pomimo nalegania oło Prymasa, albowiem
tyle dobrej wiary tkwiło w sercach iż przysiężkami przy-
-siąg nieobalano, i tyle szlachetności amandowato się w umy-
-stach, iż wymożone nieodrozoną potrzebą czyny zdrażnie, nie-
-świetmano uroczystym obrzędem.

Niemniej jednak Konfederacya Polnańska, zawiązana
w chwalebny cel ratowania Cycechy, brata nieprzewidzo-
-ny kierunek, przeciwcywony się, pod gromem Szwedzkiego
oręża, i pod wpływem chytrych zabiegów Radziwiłłowskiego
w awiaręk. wiarotomny. Lecz ostreła się ona niebawem
z szatu arządzonego świecie nastąpnionemi wypadkami,
i nieopajac się wprowadzić wstecz co do przedmiotu Detro-
-nizacyi, którego konieczności stata się była nieodrozoną,
odwołokła przeciw w przyzewoity roztropności wydanie
Manifestu i ogłoszenia bezkrólewia, do czasu spełnie-
nia obietnic czynionych z strony króla Szwedzkiego,
to jest do czasu podpisania warunków nastąpnie mają-
-cego pokoju.

To mądre postanowienie było dziełem Leszczyńskiego,
który bolejąc nad tem, iż szojarzony przez niego zwro-
-cił pod godłem prawosü, i pod hasłem cnoty obywa-
-elskiego zamienit się był w Rakosę, obawiał się, saży-
-nat, aby w miejscu spodziewanego zwycięstwa nie przyniosł
w upominku samą tylko niestawę, albowiem mało już
zauważnia pokładai można było w zdrżnicy polityce
króla Szwedzkiego, który postakuiwat zawiązaniu się kon-
-federacyi z raxu bezwarunkowo, gdy zas' sa postąpnitca Dusi

Daleko na takiy krolu, gdzie snadno dajnosci chwalibna
 zamienic sie moze w wystepna, i cofnieniu sie ~~wystep~~
 bywa niepodobnym, przychylat sie sprawdzie do uktadon,
 ale juz przy astraxeniu Detromizacyi, zackim podobnym
 torem dalej postepujac, wyraz mogli w koncu do Narodu,
 ze nie upatruje juz potrzeby wchodzenia z nim w uktady,
 ale pronicowac obalit on podstawie swojego istnienia poli-
 tycznego praxto ze wyrzekt sie swojego krola, praxci moze
 serax pod obce stadanie. Jakiż analosi sie mieli rzeczy-
 wisieci ^{Kausinicy} ~~ANNA~~ którzy zaprojektowali Karolowi III^{mu} podziat
 Polski, a pomiedzy akatolikami dwi jesace licznosci, do-
 radcy, którzy poddawali mu mysl przywtaszenia sobie
^{politycy} korony, do czego ^{Do} pomodu miato skuteczenie ogloszenie zup-
 nej wolnosci wyznania; albowiem sadzili, ze jak byto za
 Zygmunta Augusta, wiekszosci narodu wróci do kauerstkich
 bledow, a ~~wtedy~~ skujarzy sie pod haslem wspólnego wy-
 znania w jedno ciato z panstwem szwedzkim. - Tak
 kolwiek oba te projekta zbyly byty poteworne, izby ich
 zjawnosci wnigsi mogto w poczet rzeczy do wykonania
 Latwych, objawiaty przeciw te prawde, ze krol szwedzki
 daje postuchanie namowom niegodnym z oswiadzeniem
 iz pokoju pragnie, a praxto poddawaty w waspleiowsi
 rzetelnosci Latwych, a tem samym wskazywaty naglacz
 potrzebe przedkicgo przystepienia do uktadon, jako ten
 wstrzymmania sie z ogloszeniem Detromizacyi. llyz zas
 pierwsze te dzieła nie dostato sie w reu nieudolne
 lub niewierne, przyjat Leszcyński obowiazek. Deleyasa
 do traktowania o pokoy; w do drugiego polerat usilnie
 Generalnosci najwiskszą ostroznosci, a przedwosytkim uni-
 kaniu od przedwosytkich Manifeston. Oparato sie liz z skutkiem

ile postępowanie to miało gruntowności; albowiem rozwija-
jąc rzeczywiste widoki króla Szwedzkiego i urastaty jego
domagania, w miarę tego iż więcej powolności znajdował
w Konfederatorach. - Wielkie prędko nastąpiło potężne Losyżyskie
w Opatowie, gdy trudnego ^{do} odwiedzenia od przysięgłych postano-
wien króla Karola, skierował umysł na koleje pomysłów mniej
niebezpiecznych dla Polski; a jeżeli zabieg jego w tej oko-
liczności, wzięty obrót taki, który dał powód do mniemania
iż on nie sprząwie Opaty, ale we własnej pracowni, nie
nalazł przypomniać, iż on ^{to} ocalił swobodę narodową, ^o
to usuwając koronę obcą z pod dawalszego rządu króla
Króla Szwedzkiego, czyli też zachowując kraj od okropnej
kleski podziatu. -

Gdy to się działo w Warszawie, król August zawiaży-
wał w Sandomierzu Konfederację, mającą sławie czoło
Wielkopolskiej, i ancydentat w licznym zgromadzeniu
senatorów i ^{szlachty} ~~szlachty~~ ^{szlachty}
zastawiającą w sobie przychylności narodu ku swym
osobie, ~~zastawiającą~~ ^{jak} ~~zastawiającą~~ ^{nie} ~~zastawiającą~~ ^{bywało} ~~zastawiającą~~ ^{zatem} ~~zastawiającą~~ ^{na} ~~zastawiającą~~ ^{zapamiętaniu}
statutnej wierności, ^{ku jego osobie i} ~~zastawiającą~~ ^{na} ~~zastawiającą~~ ^{zastawiającą}
sprawy odbyte pod wpływem Szwedzkiego oręża. Albowiem
nie wiele ufał ^{król August} ~~król August~~ ^{król August} ~~król August ^{król August}
wzrostu koronnemu, którego z tego przycz-
yną nie uziwiał do pomocy, a słabe sily Saskie nie
odpowiadaty zgola rozległości linii bojowej, zastawiając
się potrwożone powiesionemi kleskami, jak nie smiały do-
trzymywały pola Szwedzkiej zastępnym. Jedem tylko Semi-
guelstki grafsujac na ciele osiemset rozpuhianey szlachty
utrzymywał zwiarek ^{między} ~~zastawiającą~~ ^{zastawiającą} ~~zastawiającą~~ ^{zastawiającą}
wracał uległości ku Augustowi, gaxie ta rozwalnicie się
zawynata. Inadno więc bytu Generatowi Pensyjd rugonski
Sasów z ich stanowisk w matuy Polacy; jakoi zajął pułk
Pradom i Kraków, i uniwołił Augusta do szuhamied
ocalenia w strategicznych przebiegach, ^{przeprawił} ~~przeprawił~~ ^{przeprawił}~~

31
bezprzesłannic z jednego brzegu brzości na drugi. - Nie
widno też było przyobiecanych z Piosyji posilków, z przy-
czyną, że wyzsta Ruskie rozprawiały się w Inflantach
z Szwedami, zastawiając własną ziemię od ich napadów.

Tego to czasu król August uwiadomiony o wyprawach
swey Detronizacji, i o prośbie którą Karol III^{ty} Sa-
wat Jakubowi Sobieskiemu, nie wadragat się pogwałcić
neutralności państw Cesarstkich, przez porwanie w Salsku
i uwięzienie do Saxonij Jakóba i Konstantego Sobieskich,
których w twierdzy Plissenburg pod Lipskiem osadził.

Czyn ten prawa narodów przeciwny, nie przyniósł wskazy-
wanego po nim skutku, albowiem król Szwedzki
upatrzył niebawem kandydata do korony, powolniczego
może nimeli by byli synowie króla Jana w uliganiach
jego zastępcom.

Kandydatem tem miał być Stanisław Leszczyński,
który wyprawiony w Delegacji do króla Szwedzkiego,
dla ułożenia warunków pokoju, stawił się w
po raz pierwszy w Heilsbergu dnia 28^{ty} marca. Jako
z pierwszego już wyzemia podobat się królowi, a gdy
ważne przedmioty o których była rzecz wymagaty
niezaw osobistego z nim naradzenia się, urzędowa przy-
chylność Karola ku postanowił ^{Konfederacjiemu} ~~podobnie~~, w miarę tego
i obecnawat się ^{blisko} ~~blisko~~ z jego dobrymi przyjmowaniami.

Przedwzrostkim ^{umiał} ~~ogromnie~~ ^{z jego} ~~stronności~~ ^{stronności}
w usuwaniu się od tego, z ceterum ubiegając się zwykli
ludzie, to jest od szarych, i ~~ogromnie~~ ^{ogromnie} poważać wierność
swoją Augustowi; z którą Leszczyński nie miał się ^{protekcją} ~~protekcją~~
wskazywać z oględnością na dobro ocyerzamy.

~~...~~
~~...~~
Pojat z Sąd król Szwedzki całą rozciągnął.

powinności obywatela ^{Kraju Republikańskiego} ~~państwa~~ ^{razem} słuchał bez niechęci
Leszczyńskiego gdy silnie przyrzucał się za swobodami
swojego narodu, i w tedy nawet gdy polecał go w opiece
swojej, warował przeciw dla niego cetero jego sumi,
wolną Elektora, monarchy, i ustąpienia obcego wojska. — Ten
to szczerkość w mowie, ten nieuległość Leszczyńskiego w zda-
=niu, udato się, że skłonił popędliwego i natraskowego ka-
=rola, do zezwolenia na korzystne dla Polski warunki
pokoju; jakoi zaręczył król Szwedzi utrzymanie jej in-
=tegralności w granicach opisanych traktatem Oliwskim, zob-
=nięzłat się przyrzuci' Rzeczpospolitej 500,000 Talarów na
=raspołożeniu żołdu należącego się wojsku koronnemu,
i przyobiecał wyciągnięcia wojska własnego z kraju, ta-
=dziej uczestnictwo dla Polski w zdobyciach na państwie
Rusyjskim, o ^{których} ~~których~~ od dawna zamyslał; wszystko to jednak
pod warunkiem, że Polacy obiorą w miejsce Augusta imię
króla, od czego też uchylił zawieszony, porę do dopełnienia
wspomnianych obietnic, które nie w przed az po dokonaniu
Elektora w Traktat objęte i zszereżone być miały. —

Wynikła z ^{wstrząs} ~~cał~~ dla pełnomocnika ^{generalności} ~~państwa~~ potrze-
=ba, do zobowiązania się imieniem konfederacji, że ta
utrzyma w swej mocy wyrażoną przez nią, w prawdzie
ale jeszcze nie ogłoszoną detronizację, albowiem Elektora od
którego Traktat pokoju ^{stanął się zawieszonym} ~~zawieszony~~, była wyobrażeniem bezkró-
=lewia, a to być bytło mogło skutkiem zawahowania Tronu.

Postawiony w drarliwym położeniu zarządzenia wypadku
nader niepewnego, przy istnieniu w Narodzie rozdzieleniu
w zdaniu, co do czasu jaki spotkać miał króla Augusta
lub też odstąpienia od układów nieodzownie potrzebnych
dla kraju upadającego pod brzemieniem kłopotliwych wojny
umiał Leszczyński wstrzymać do czasu popędliwe zamiary

Króla Szwedzkiego, przedstawiając gruntownie jaka zachodzą trudności w pogodzeniu sprzecznych z sobą obowiązków, co najlepszym jest dowodem, iż nie ubiegają się o koronę, a z odwołaniem się jego do ostatecznego postanowienia Konfederacji, obawiają się, iż ^{nie} odgadną zgoda sprawy wtajemniczony od rzeczy powszechniej, stawiając się, z miarą w Holmby. —

Zadyskontowane przez Króla Szwedzkiego warunki, w tym tylko nie podobają się Generalności Konfederackiej iż w opisaniu Traktatu nastąpić miało dopiero w Doby. tej Elekcji, albowiem unikata tu równości potrzebna między składającymi się stronami, gdyż jedna nie ~~wydarza~~ ^{dać każdemu traktatu obietnic} ~~nie powinna~~ ^{nie} mieć chciata Drugą, związaną cyxnem uroczystym i ~~niedopuszczalnym~~ ^{niedopuszczalnym}. Z tego widać było można także, iż Król Szwedzki zawtaładac recha wyborem, gdyż wybór nie trafny mógł pociągnąć za sobą upadek obietnic, niemniej nie zaszczytanych.

Widać się wreszcie Prymasowi Stłumień Konfederatów ten zarząd ^{podurzenia} ~~podurzenia~~ o wszelkiego zamiarów Króla Szwedzkiego, albo raczej staty rzeczy na tej króci trudnej i niebezpiecznej, gdzie wszelkie odwołanie jest niepodobnym, i takiem się przyjęto warunki podane przez Króla Szwedzkiego, i postanowiono ogłoszć Manifest wypowiedziany postępowaniem Augustowi, tudzież Uniwersat obwieszczenia królewicza, a zarazem zawtaładac do Warszawy Sejm delegowany, co wszystko nastąpiło dnia 29° Maja roku 1704. —

Pisma te silnie wzagnity wrażeń w narodzie, ale nie wszędzie przyniosły skutki zgodne z życzeniem Konfederatów, jeżeli bowiem miasta Pruskie a między niemi Gdansk, skłoniły się do przystąpienia do zwiazku, na to miast

w matopolskim widzieli o tem nie chcieli. Najwazniejszym
w tym wypadkiem a wylosowaniem Uniwersytetu o bezstron-
nosci, bylo przyjscie komisarzy Szwedzkich do
umowien o pokoi, ktore rozpuszczaly sie dnia 6^{ty} Maja.
Z obiazany przez nich Instrukcyi wyjawilo sie, ze za-
warty przez Jana Kazimierza Traktat z Szwecyja byl
mial zasada, do spisania Traktatu nowego, na co ta
generalnosc konfederacyi zgodzila sie bezwarunkowo,
albowiem wynikiem a utrzymaniem w mocy swych opin-
sion pokoiu Oliwskiego, utrzymanie stanu uti possidetis
etatis jaki istnial przed wojna, a tem samym zabez-
pieczenie integralnosci panstwa Rzeczpospolitej. Inne
warunki majace zwiazek wzajemnymi stosunka-
mi ktore nadal istnieć miaty miedzy Polska i Szwecyja
jako to a uprzyjemieniem trudnosci wyniklych z obec-
nego stanu wojny, nie znalaly rowniez latwego po-
rozumienia sie miedzy komisarzami, z tego wynika
zwoloka, tej zas a umyśle i widocznie przysparzali
petnomocnicy Szwedcy, aby dozwolac sie zapowiedzianey
elitacy. Ta wszakże ~~uzupełnia~~^{ulegala} w do czasu i co do skutku
zapetney niepownosci, a tej prostey przyczyny, ze nie od-
zywial sie zadny kandydat do Tronu, a poliany dawny
przez Szwecyja Jakob Sobieski w Saskiej znalazowal sie
nievoli. Lwowo wiec aokolowik mniay chetnie uwage, na Ale-
xandra Sobieskiego trzymajacego strone konfederatow, lecz ten
wymowil sie od przyjscia korony, twierdzac ze Saksowey po-
stawney pamieci ^{nosic nie} bycia godnie wybrafi, a na dolo pogorzyl by
tem czynem potuzeniu uwiazionych braci. Przypomniany sobie
w tedy dawnych kandydatow, ktorych Narod niegdys usunat byl
od wyboru, jako to, Elektora Bawarskiego, Katowcego Hojewo

Siedmiogrodzkiego, a nawet Liviusza Odeschalcki synowca
Pajnoskiego. Mowiono też o Stępciu de Corti, o któ-
 rym wszakże nie mowić tylko, ale wprost zaprosić go
 na królowo i aby na Tronie polskim zasiadł, bo on był
 rzeczywistie obrany królem, i jedynie tylko przez zabieg
Sambeka i Trzebickiego, poprzeć pieniędźmi Elektora
Saskiego, i bezprawnie wprowadzeniem wojska jego
 do kraju dopuszczony ^{nie został} do korony. Wszakże ci kandydaci
 jeżeli ich tak nazwać wypadało, nie zapuszczały się wcale
 mają, jeszcze chęć jaką do polskiego Tronu, nie byli wszakże
 w myśli królowi Szwedkiemu, który widząc się w możno-
 ści dania Polakom króla, chciał go mieć własnego wy-
 boru, a przeto przemyślał o wyniesieniu na Tron
 Polaka, i aby niebyło w tym wątpliwości że ten z woli
 jego i Tarki panuje.

Wszedł więc do rady Prymasa Radziejowski, i z
 obecnymi z przymiotami i z stosunkami polskich
 magnatów, zapytując o zdanie któremu z nich najprze-
 xwojniej było by oddać koronę. Kardynał wymienił
 ich trzech, o których wszakże miał do przyjęcia wiele
 w sobie uwagi, i dał w tym razie przywykłą sobie kwi-
 tancją w manowcach, i aby nigdy otwarcie nie wy-
 stąpić się ze zdaniem, i najwazniejszych spraw w cię-
 żym trzymać zawieszaniu. Pierwszym z kolei którego
 wymienił był Sapieha Hetman Litewski, o którym
 uczynił uwagę, że dla dumy, powściągliwości i zawzię-
 tości, Narodowi nie podobają się, a w wszystkiej Szlachcie
 Litewskiej z którą wodził boje, jako też w moźnej
 rodzinie Brzostowski, Ogiński, i Radziwiłł,
 gotowych ma nieprzyjaciół. Drugim kandydatem
 być by mógł według jego mniemania Lubomirski
 Marszałek koronny, gdy by ostawiona w nim chęć,
 szlachetwo, i przeczutność dowodząca charakter niezłoty, obok

podstępnego wieku, wymyślonego adalnowi do rządzenia, niestawia-
ku temu na przeszłość. Trzeci kandydat widział by w
Leszczyńskim Wojewodzie Poznania, gdyby nie zachodziła
ta okoliczność, iż dla braku doświadczenia, kierować nie po-
trafi sprawami Narodu nie dajęcy się łatwo prowadzić.
Wymarknowawszy wszakże przebiegły Kardynał, iż król skła-
ma się na stronę Leszczyńskiego, nie ściszył mu pomocy,
pochwał, i pomiędzy wymienionemi kandydatami, naj-
godniejszym koronę być go uważał.

Alisii wrękaty ^{z domu} listy Sowińskiego kasztelana województwa
który którą on swoją Domesticę nazywał, i dla której klejnoty
wartości 500000 Talarów od króla Augusta w zakład
zgody po Sejpie elekcyjnej był wybargował, zaklinając
iżby Lubomierskiemu Marszałkowi do korony dopomógł,
albowiem umówił się między synem jego a córką swą zwię-
zać matkę. Strachlat Kardynał na tę wieść niespo-
dziewana, przypomniał sobie jak przed chwilą zle-
cał królowi starożytnego Marszałka, i jak w niewczesną pła-
cił wyborowi Leszczyńskiego, doświadczył więc czyli nie
doprowadzi Karola III-go od dobrego ku niemu chęci, ani
zapytany dla czego zdanie zmienił, i co do niego upatry-
wał nieudolności wieku, Alisii pogorszył tym swą
sprawę, bo król Szwedzki ile młodszy latami, obracił się
tę uwagę, jak gdyby ta odnosiła się do własnej
jego osoby, i odprowadził go z gniewem.

Zbliżała się temczasem chwila Sejmu elekcyjnego zwo-
lanego do Warszawy na dzień 19. Czerwca. Zagaił
kasztelany Prymas w dniu oznaczonym, bez względu
na Senatu trzech tylko wojewodów, i dwóch kaste-
lanów, z Urzędników Koronnych tylko Lubomierski
Marszałek, i Sapieha Podskarbi, a z Stanu rypurskiego
nie więcej jak 15. Posłów ziemskich na tym zjeździe
przytomnych było; mało tu znajdowało się szlachty. Nie
mógł więc zjazd taki być nazwany Sejmem, a tym bardziej
Sejmem elekcyjnym. Wydarzyło się jednakże mimo wszystko

liaby obradujących, o których prętu mniemano że będą, po-
= słuchaniem narzędziem Generalności Konfederackiej, w do-
= naniu wyboru takiego jaki im nakazany zostanie, po-
= jawiła się z powszechnym zadziwieniem silna opozycja.
= ząca przeciw przedsięwzięciu Elekcyi, ugruntowana na
= tej uwadze, że w przed nichli ta nastąpi, dopetnione
= być powinny obietnice przez Króla Szwedzkiego wyznio-
= ne przedwzrostem ustąpić ma z kraju jego wojsk-
= Najmódnio usiłował Prymas przetłamać upow. ^{postaw} przy
= tem zdaniu, z acem zaliczył do dni ośmiu
= w nadziei że przez ten czas uspokoją się ukrysty, jaliś
= powowili w tem dniu opponenci ukalenia swoje na
= uciski Szwedów, i na ^{nizeli dawniej} xdrożności Sapiexyńskiego
= i ołdactwa z większą niemal ^{niżeli dawniej} zarliwoscia, domagają
= się na nowo aby komisarze Szwedzkie przy Sejmie,
= wyznione przez Króla swego obietnice publicznym ak.
= tem stwierdzt, i do wykonania onych natychmiast
= przystąpił, zalecając Szwedóm oddalenie się z Stolicy.

Jeruzalski Poset z Województwa Podlaskiego odgra-

= zat się nawet, że Sejm xerwie, jeżeli zgromadzenie
= przystąpi do Elekcyi w przed, nichli xgdaniem wy-
= mienionem xadoci wyznione zostanie.

Zmieszana w rachubach swych Generalności powst.
= piwci xawynata o skutku Elekcyi, gdy oswiadczeni
= Króla Szwedzkiego objawione Sejmowi przez Generata
= Horn, potrzyto same sporóm, poniewaz wyzewona
= w niej pogroźka, wfmienia wyznionych obietnic, jeżeli
= Sejm nie przystąpi do Elekcyi Króla zastugującego
= na powszechne zaufanie, przetamata do raku xaci-
= tosi ^wopponentach, a zbliżeni się Karola XII. ^oku War.
= sawie na czele wojska, okazywato niebezpieczeństwo
= wszelkiej dalszej sprzeczki. —

Dnia 7. Lipca stanął Król w Prasnyssu z Kad

przybył podajemni do Warszawy, na usilne prośby Gener.
Ja Horn, izby z Prymasem pomówił. — ~~konferencya ta~~
 w której kardynał Radziejowski obiecywał sobie ten
 skutek, że zachwieje króla w przychylności ku Leszczyń-
 skiemu, i skłoni go potrafi na wybór Siedziwa obcego
 rodu, zatonął król tym oswiadczeniem, iż Leszczyński
 ani aby był metody ponieważ liwy lat 27, ani też
 w urodzeniu innej Salskiej ustępuje, ani nagonie
 zarucona mu był niedobrość do spraw rządowych.
 Co do Siedziwa obcego rodu: mówi daby król mający
 tatonego Polacy w osobie króla Augusta; ~~na niego~~
 go odstąpił?

~~...~~ Kównie trudnym
 okazał się w przyzwoleniu na wybór Labomirskiego,
 a nawet starego Premaxiego kawalera Szwedzkiego,
 stynącego w Jonaku z wielką mądrością, i ulubionego
 Salskiej. — Wainie w obecnych stosunkach zapysane
 Prymasa czyli i jego i Szym i obraci się mającego kró-
 la od nieprzyjaciół zastaniać rechet, rozwiązać kró-
 la III^{ty} ^{potwierdzają} odpowiedzieć, że w tym własnie celu zbli-
 ży się w wojskiem ku Stolicy, i w tym bliższym celu
 rozprawy na nowo walkę z Augustem. Ze dla usu-
 nięcia wszelkich pokorów, jakoby wptywał przemogę
 na Elekcyj, dat roztak wojsku aby ustąpiło z Sto-
 licy; że w jej odbyciu wyprowadzi je z całego
 Królestwa, a tym czasem uwolni Województwa skonfe-
 derowane od wszelkich kontrybucyjów. Dalszych zaś
 oswiadczeń nie czyni, bo spodziewa się, po Szymie zaufa-
 ma w jego stowie, że dane obietnice dotrzyma. —

Wiecej wrealnie mieli to oswiadczenie użycie wrażeń
 na Szymujących posunięciu się króla Szwedzkiego do Płoni

39

dowodzą, że chcą być świadkiem naczynnym Elektora; tu się
udał się do niego Leszczyński z prośbą, o zarządzenie mu
opiekę nad przypadkiem i przy obronie, został, a w skutek
tego wydał mu Karol III^{ty} Dokumentem cesowi i adama
odpowiadającym, do którego wstawionemu dopisał oświad-
czenie, iż wybór Leszczyńskiemu mieliby być w ^{ślubie} ~~związku~~
dotrzymanie ~~obowiązku~~ w wyznaczonych okolicznościach.

Alisii ^{król Karol} przedstawiał ten sposobem subordynacji się, w
należny wyraz, aby charakter pisma tego obrano,
bo miesiło się ^{w nim} ~~tem~~ zastrzeżenie, że król dogodzi i gda-
niom narodu, jeżeli naród uczyni radę i zyczeniu
króla, i w tem to znaczeniu rozumiana większość
zgromadzenia, ~~zawieszona~~, pomimo tłumacze-
nia odmiennego które mu dawali Prymas i Marszałek
Bronicki. Tak kolwiek ^{więc} ~~tem~~ niemniej to było rzeczą
widzieli wybór mający być wolnym, zawistym od woli
króla świadkiego, postanowita większość się poddać
się przemocy, a podlegana przez Lebickiego Posta-
siedzkiego, nagłita na Marszałka, i przy Elektorze
już dnia następującego (12. Lipca) przedsięwziął.
Lecz nietylko to po myśli Marszałkowi działającemu w
porozumieniu z Prymasem, zwłaszcza że dostrzegali się,
oni w chwila przybycia Hieronima Lubomirskiego, z
znajomym punktem Postora i Salachty, o których wiadano
że na brata jego Marszałka koronnego głosowca będą,
i spodziewali się, że stłumią albo raczej ~~zatrzymają~~
tronnictwo Leszczyńskiego. Zadał więc zwolnić Marszałek,
Prymas zaś i Wojewodowie Sieradzki i Podlaski wymar-
wiali się ^{do przybycia na Syfyę} udaną chorobą, lecz komisarz Szwedzki korcydował,
z dobrego usposobienia Elektorów przynaglat rzeczą,

i przemógł w końcu wszelkie trudności.

Alisii jeden tylko pomiędzy Senatorami Biskup
Poznański ~~brzydowski~~ się na polu Elekcyj. Na prośbno wysy-
tano po dwa kroci Deleatów do Prymasa i innych
Dygnitarzów wysyłając ich do przetargenia się z feba-
poselską. Przybył naprawdę Kasztelan Inowrocławski,
ale w myśli dopomagania Marszałkowi Szymonowi,
~~się w zachęcanie~~ do wstrzymania się z wyborem
z ugruntowanego na trafnych porach ~~porach~~,
ze spodziewane przybycie Postów już w drodze be-
-dajch, nada więcej wagi czynności elekcyjnej. Spo-
ciwiał się zaś temu upornie Sebicki i umiost się
nawet taką krowoscią, że pchnął się do szabli,
gdy w tym wypadku ~~niespodziany~~ ^{niepodziany} omal że nie
zblizył zwrócenia Sejmu.

Jeruzalski i Tasowski Postowie z Województwa
Podlaskiego udajęcy się na polu w orszaku szlachy
zagonowij, tej którą to król Karol zwykł był na-
rywać Elektorami bez butów, a także zastąpioną,
drogą przez oddział wojska Szwedzkiego, który nie
beztrudności dozwolił im przejsię; głośno więc wypr-
-sili i zaczęli na pogwałcenie wolności Elekcyj. - Sebicki
~~now~~ tłumaczył ^{nawet} rzekł w ten sposób, że rozstawienie żołnierzy
ukarowane zostało między Prymasem i Marszałkiem
Szymonem dla samowania obrad, obwiniał ich o zwrócenie
na zwrócenie Sejmu. Schodził więc czas na spórach,
i zabierato się już ku wieczorowi, gdy Bronikowski
poseł z Województwa Poznańskiego, podniostszy głos
z daru przyrodzenia donośny, jąt się opowiadać ^z ptacz-
-czliwym ~~wyżekaniem~~ jakie dolegliwości ponoszą Obywatele,
a gdy takowym nie mały jak przez wybór króla zaradcom

41

być może, dat pierwszą hasło Elekcyj, głosząc imieniem
wielkopolskich województw na Stanisława Leszczyń-
skiego; odrywano się za nim całe stronnictwo Leszczyń-
skich i Opalińskich, i ciskać się tłumnie do Szopy,
wzywano Biskupa Poznańskiego iżby Elekta miano-
wał.

Na prośbę przedstawiał Marszałek Konfederacji,
że Biskup ten ani w przypadku obecnym gdy By-
mas jest w pobliżności, ani w żadnym innym, nie ma
sprawa nominowania króla. Naprawdę protestowali
Postowie Podlasey, przeciw wyborowi któremu zby-
wa na jedynomyślności, i na warunkach przepisane-
nych prawem; Na prośbę ociągali się z tem Bis-
kup, aż ze wszelkich stron nagłony i ustępując nie-
mal przymusowi, mianował Stanisława Leszczyń-
skiego, Wojewodę Poznańskiego, królem Polskim i
wielkim Księciem Litewskim, pod imieniem Sta-
nisława I^{go}. Działo się to w Sobotę dnia 12 Lipca
1704^{go} roku, około godziny dwunastej wieczornej,
w brzo zwyczajowi, który miał chęć Elekcyj, przed
zachodem słońca odbyła; strzyki Vivat Rex, któ-
rym zawtórował wystrzał z ręcznej broni w szere-
gach Szwedzkich, zakończyły ten ~~obraz~~ ^{obraz}. Elekt więc
siadłszy na tron, poprzedzony pochodnicami, i
orszakiem wykrzykującym i strzelającym z Pis-
toletów, udał się z pola wyborczego do Kollegjaty
S. Jana w starim mieście Warszawie, gdzie Biskup
Poznański odspiewał przywykły Te Deum, a powiadać
ani tu ani na polu Elekcyj ^{nie było} Marszałka Koronnego

który by go obwołał, dopełnit tego obradku kanonik
z Ambony. - Wszystkie okoliczności tego wyboru, niestety
więc na sobie znamie nielegalności, i nieprawy tego
wspiechu; ujął im nadto wiele powagi Sronisz
marszałek konfederacji, gdy uisnąwszy łaskę, ziemie
wymówił się od towarzyszenia królowi do księstwa, a
Pustowie Podlasey gdy ustąpili z pola Elekcji, pró-
-stując głośno przeciw wyborowi, odbytemu pod prze-
-mową abecgo oręża i bez zachowania zwyczajnego
porządku. - Aby zaś przy Elekcji tej, jak stron-
-nictwo Augusta twierdziło, tylko 56^{tych} szlachty
było przytomnych, temu sprzeciwia się ta okoli-
-czność, iż samych Podlasi ^{więcej niż 1000} znajdowało się abe-
-nych.

Lecz się mocno Radziejowski nie wypląsał się,
potrafił z wymęgu udziału w odbytej dopiero
Elekcji; winowat sobie Łubomirski że uniemożli-
-wiał upokorzenia w obwołaniu królem swego przeci-
-wnika; Sronisz sadził że uniewinnił się dostatecznie
z wplywu do tej sprawy, przez ciągłą opozycję prze-
-ciw wyborowi, lecz wszyscy o tem zapominali
że jest w Polsce taki, który ani ma objętności
Augusta, ani wyrozumiałości i uprzejmości Leszczyń-
-skiego, a przede nie cierpi iżby nagrywano się
z jego woli; jakoi nerwani zostali niebawem
przez króla Szwedzkiego do stowienia wotum nowo
obranemu Panu, i nie uwolnity ich od tego żadne
wymówki. -

Uwodzony takim rozwiązaniem się, rzekł Łubomirski
przerzucił się niebawem na stronę króla Augusta, a

43 70

wprokolekłym manifestie tłumaczył się swoim⁴³ i dwu-
znaczne go postępowania. Radziejowski zaś udał się do
Gdańska, szukając opieki w wolnym mieście, a może
tatewego sposobu do ucieczki ~~z~~ przystani publickiej.
W przed atoli nieśli w taki sposób rozewwały się ~~ow-~~
ostatnie ogniewa konfederacji wielkopolskiej, niespo-
=dzianie i poniekąd mimowolnie przystożony w zwią-
=zek buntowniczy, a w końcu zamieniony w Sejm Elek-
=cyjny, nastąpiły wypadki które uzupełnić miały ~~ryn-~~
=ności tego Sejmu.

Jak z ^{był} północy uwiadomiony Król Szwedzki o wy-
=borze Leszczyńskiego, zaczęł pisać do niego dnia
następującego z powinszowaniem, niesukładem i upytom
Kochanego brata przyjaciela i sąsiada, a udającemu
się do Płonia z podziękowaniem za jeżdżąc drogą,
usiskat serdecznie, i zaprowadziwszy do publickiej
chaty wieśniaczej zabawił się z nim naradami
stosownemi do okoliczności; aby zaś dowiedzt wypr-
=kiem ze czynione narodowi polskiemu obietnice
nie były marnym, mianował natychmiast petro-
=moeników do układowania się o pokój, w osobie
Generata Arvid Horn, Sekretarza Stanu Wachss-
=lagier i Prezydenta Sądów nadwornych Palemberg,
niebawem też ruszył ku Sandomierzowi w celu po-
=tawienia się z oddziałem Generata Renzytle, i ude-
=żeniem wzmocnionemi siłami na wojsko Saskie.

W trakcie tego pochodu zjechał się Król Szwedzki
w Ostarzewie z Leszczyńskim, któremu i pomoc orzka
i wszelkie pieniężne na nowo przyobiecował, a gdy przy-
=tomni na tem zjeździe Lubomirski, Sapieha i Piemarski

doświadczali się zotdu dla wojska Szwedzkiego, zapowit,
ze skoro te przysięgi wierności królowi Stanisławowi
wykona, zaliczy mu karę pięć milionów tyrfów.
Dla bezpieczeństwa ^{król} osoby Leszczyńskiego i utrzymania
spokoyności w Stolicy zostawił na ratodzę w Warsza-
wie 200 konnicy i 1000 piechoty Szwedzkiej, pod do-
wództwem Generata Horn. ~~Stary~~

Król Stanisław rozpowiadał swe rady od wydania
odezwuy do Narodów, w której przebiegając porządkim
historycznym jakże kłopotliwie dotknęły Polskę, i wyjaśnia-
=szy do przekonania, że nie inaczej zaradzonu być
mogło upadkowi Rzeczypospolitey jak przez zerwanie
związków z Augustem, i wybór innego króla, odzwia-
=dającego ryżemion Karola III^{go} tłumaczył się, z pro-
=dek, które go znievolity, do przyjęcia ofiarowanej mu
korony, i jak z kolei rzeczy wypadato, oswiadczał
się z tem, iż taborowcy ani magnat ani się spodziewat
i jedynie tylko w tem widoku skłonił się do woli
króla Szwedzkiego, iżby ocalit ożyżnę od zguby, prze-
=cinając, póki byta jeszcze pora po temu, rozwijający
się watek nieszczęsi zgotowanych krajowi. Ze jak się
postępowanie jego było zgodnem z uczuciami i z ob-
=wiązkami prawego obywatela, i w nichem nie ubliżyto
przysiężony Augustowi wierności, gdyż ta abuziem
wypadków rozwiązaną już byta, wyzna więc Narod
do potażenia się z nim się, i umysłem, aby za
wspólnem staraniem dźwignąć ożyżnę, i postawić
ją na nowo na stopniu znaczenia, które z mylnego obrótu
jaki król August dat jej sprawom postradato.
Manifest ten znalazł powolną tę część wojska

45
koronnego którą dowodził Lubomirski Marszałek, i brat
jego Podskarbi; jakosi bawo onego przeszedł na stronę
Leszczyńskiego, odebrałszy i złoto i srebro i srebro, częścią
z kasy Szwedzkiej, częścią z kontrybucyi natorzoney
na miasto Warszawę, która według niektórych auto-
rów wynosi miata Talarów 16 tysięcy, zaś według
wszelkiego podobieństwa do prawdy ani potewy
tej summy nie dochodziła. — Stato się jednak, że
reszta wojska koronnego utrzymata się przy wier-
ności Augustowi, a z odpadły od jego strony wielu
wróciło do dawnych szeregów, skoro złoto należny
odebrali. — Postępowanie to niemoralne, albo raczej
kazać honor żołnierza, byto dla króla Szwedzkiego
ostrzeżeniem iż wstrzymać się należy z wyptac-
niem tych pięciu milionów Tynfów które ku sa-
tisfakcyi wojska koronnego przemaczał, a oraz
wskazywato potrzebę nowicy jego organizacyi,
którą ten Leszczyńskiemu jako nieodzowną saluit.
Niebawem apredytował król Stanisław u dworu,
albo raczej u oboku Szwedzkiego pełnomocnika
w osobie młodego Sapiehy, z poleceniem, iżby
przedstawił królowi Karolowi III^{mu} dwójakie i g-
danie: Naprzód o zerwaniu naktu iżby odbywają
się w Warszawie narady pojednawcze, zatwierdzone
zostaly traktatem w przed, jeżeli odbedzie się ob-
rząd koronacyi; powtóre: iżby część wojska Szwed-
zkiego wtańczywszy się z temi chorągwiarni polski-
mi które przeszły były na stronę Leszczyńskiego
wbroczyta do Saxony, w celu zniewolenia tam spo-

-sobem Sasów do zaprzestania ponawianych w wielki
polskiej najazdów. -

Pomysł ten przemiesamia stanowiska bojów do państwa
dziedzicznych Augusta, niebył nowy, miał go utwo-
wać kardynał Rudziński, i dobrze w istocie odpo-
=wiadat przebiegłości jego, gdyż był to jedyny środek
do zwalnienia się nieprzyjacielskich potrzepianym
dostatkami Saxonii, gdy już zbywato Polskę,
zostatkiem abdykaty z asobów, na możności do optaca
=nia kontrybucyów, które dostał po króli Sasi i Szwecy-
=dzi wybierali, był to ten sposób taty do ukoniecz-
=nienia wojny w Cyceyanie, albowiem niepodlegato wplywosc
ze król August wspieray ku obronie swojego Elektor-
=stwa. Leszczyński powawiat więc samysł ten, ile
wlasnie odpowiadajacy skolicznosciom obecnym, gdy
już spetnione było rozkazanie Karola XII^{go} co do
osadzenia króla swojego wyboru na Tronie, i glownym
przedmiotem dalszych rozmow, było teraz takie
zniechanie Augusta, iżby na zawsze zwrócił się chę-
do Polskiej Korony. Inawcy atoli sadzil o tem król
Szwedzki, czyli to że obawiat się wojny z Prusami,
niemiecki, sposobizay się do bronienia Saxonii, czy-
=li że nieupatrywatal na ukonieczone dzieło detroni-
=cji Augusta powiad Leszczyński nie w caly Polu-
=wiazaniu
~~króla~~ jest uznany, ani też koronowany zostal.
Doprawit więc Sapieha z są odowiedziay, że przede-
=wszystkim pospieszac nalezy z koronacyay, czyli zawi-
=zane układy przysly już lub nie przysly do stanu
Sakii dojrzatości, iżby w Traktat z unione byi mogły

47 11.
nie czasu sposobnego nawiedzi orgi jego Saxonija, a
gdy jednocześnie doniost byt Sajnika o przybyciu
Pawła od Chana Krymskiego, przeciwił król iżby
Leszcyński ^{wkładał} ~~nie~~ się, a niemi w taki sposób jaki
najdogodniejszym dla kraju byt uznać, nie samu-
jąc mu w niczym wolnego postępowania. —

Podczas gdy to działo się w obozie króla Szwedz-
kiego, konfederacya Sandomirska używata przeciw
Leszcyńskiemu ty jedynej broni, którą zmieszany
w Polozie porządek, wyniszczenie kraju, stręczenie
narodu, i sprzeczność między stronictwami, zostawity
w iij mocy, to jest Manifestów w nowym wystawieniu,
w których wywano rękami i niami za świadka, że po-
gwatowane są swobody Rzeczypospolitej, ~~przez~~
~~zostawione~~ ~~przez~~ ~~ni~~, i w tym to duchu wyjęty ^{od} ~~z~~ ~~ni~~
~~z~~ ~~ni~~ Uniwersytaty pod dniem 28 Lipca roku
1704 ^z zarekajac na nowo wierność Augustowi, a mio-
=tajace na Leszcyńskiego wyprzekania i groźby. —

Alsi król Szwedzki gardził bezsilną pisarzną, wiedząc
o tem dobrze, że ta widokom jego zaszkodzie nie potrafi;
przeciwie temu Leszcyński i król August wiele do niego
przywiązywali wagi, pierwszy dla tego, że widział w tem
dowód iż Naród nie łatwo na jego stronę przechyli się,
drugi dla tego, że znajdował w tem ^{środek} ~~z~~ do przy-
nywania dwory zagranicznej iż dzieło święte ~~odbyty~~
Ciekawy jest sprawa, stronictwa stanowiącego maty
utamek ^{ciata narodowego} ~~zostawione~~, raczém domagat się od nich iżby
Leszcyńskiego nie uznawaty w znaczeniu króla. —

Przedewszystkim ustowat zjednać sobie Cesarza i Stająt
Przeszy, w celu uzyskania ich pomocy na przypadek iżby

Szwedzi wstąpili do Saxonij, a Papieża dla tego, aby
ten przemówił za nim do Narodu, o którym wiedział,
że powołany Stolicą Apostolską, może całkiem odstąpić
się od sprawy na którą, ptowa hościota jak z tego wzglę-
du niechętnie patrzy, iż rządzi i kieruje nią król Duffy-
=dentki. - Podobne do tej, odesłany, wydata do dworów
postronnych Generalność Konfederacyi Sandomierskiej
w dowód że zgadza się we wszystkim z królem. Te
ustawami Augusta o katanowanie Leszczyńskiego
drogi do zwiastów Dyplomatycznych z dworami
postronnemi, poparte u Króla Niemieckich obietnicą,
że byle by wojnę w Polsce ukończą, potęży natych-
miast kontyngens Saxonij z siłą zbrojną Przeszy
przeciw groźnym zamachom króla Francuskiego, obu-
dżity niechęć w Francji; w Anglii niechęć zrozumie-
cia całego Państwa których Tron jest elekcyjnym, doznawali
mają przeszkody w wyborze króla, według własnego
rychzenia; a ~~Stany~~ Stany Holenderskie więcej ogłębne na
korzyść jakiegoś im handel w Gdańskim przynosit,
nieśli na odesłany Augusta, okazaty nawet gotowość,
do uznania Leszczyńskiego w znaczeniu króla, skoro
sprawa jego weźmie górę. - W Rzymie jedynym odniosły
zupetny skutek zabiegów Przydence Saskiego, w ślad
których wysłało seiste polecenie do Biskupów polskich,
iżby nadal w zawikłane sprawy swej Ocyżony nie
wdawali się, a ~~nie~~ ^{radawszyście} ~~nie~~, iżby z nich żaden nie powsta-
ł ^{intencją z urzędu} ~~nie~~ ^{intencją z urzędu} ~~nie~~ ^{intencją z urzędu} ~~nie~~ ^{intencją z urzędu}
złot się pod karą klątwy Koronował Leszczyńskiego. -
Pomiędzy tych utarczek pisemnych i dyplomatycznych

działat Stanisław Leszczyński w całej rozciągłości monarchii
 szwajcarskiej, dojąc Postom Szwedzkiem publiczne po-
 stępanie, i wyznaczając ze strony Polski Postów do
 traktowania z nimi w pokój, w osobie Święcickiego
Biskupa Poznańskiego, Lubomirskiego Hetmana, Woje
wodów Sieradzkiego i Podlaskiego, hasztelana Jnowroc-
ławskiego, i Poninskiego Podkomorskiego Koronnego.

Postowie ci przedstawili warunki do zawarcia po-
 koj, tej treści: 1° Le Traktat Oliwski będzie zasadą
 do mającego teraz nastąpić, z sabw odmian jakie
 w nim potrzebnemi być się okażą.

2° Le kraje Rzeczypospolitej pozostaną niezmienione
 w swych granicach. 3° Le król Szwedzki wynagra-
 dzając Rzeczypospolitej szkody przez wojsko swe urząd-
 ne, uiszcza za nią królowi Pruskiemu atęgi rannięty
 przez Jana Maksimierza, w zastaw którego oddany
 mu był Ublig. 4° Le dostarczą fundusze potrze-
 bne ku wyporządkowaniu rannięty krakowskiego, nadnie-
 szanego w zbiegu działan wojennych. 5° Le wyjedna-
 przy uchwałach z Elektorem Saskim zręcznie się
 z jego strony tytułu króla Polskiego, i wszelkich
 praw z tytułem tym potaionych, atę za rekonwale-
 Cesarza i Króla niemieckiego. 6° Le wojsko Szwedzkie
 wycofanie z wstępem zimy z granic Polski. 7° Le
 trwaci będzie odświadczenie prapnięty zarcępnego
 i odpornego między Polską i Szwecją.

Traktat ten, ~~miat~~ miał być gwarantowany przez
 Cesarza i króla Pruskiego. Inne jego warunki odnosiły
 się do przedmiotów mniejszej wagi, mających powat.

= Nowanie w stanie trwajacy wojny.

Gdy tak ukladano się w Warszawie o rzeczy przyszłe, i zawieszono od swanku wojny, Karol XII^{ty} działał nad radami im zyszenia i trwałości, odszukując dogodnych stanowiskach które on w maty Polsce zajmował. — Nie przyszło wszakże do zwiędzenia boju, którego uniknął August, wstawsza się powziął był zamiar smiaty a tym samym niespodziewany zaścierania Leszczyńskiego w silnie obsadzonej wojskiem stolicy, i zniweczenia tem sposobem całej drogi Elbląskiej. — Cośnawszy się więc ku Województwu Pruskiemu jak gdy by chciał potężnie się z Atamanem Kozackim który wszedł był na Wotyn, powiągnął powspieszeniu przez Województwo Lubelskie i Podlaskie ku Warszawie, nie zdążył wszakże utać tak dobrze pochodu swojego, iżby Leszczyńskiego niespodzianie powchwycił. Ostrzeżony w czas Stanisław ubiegł go, wyprawiając Matkę, żonę, i dzieci do Prus, a siagnawszy oddział wojska koronnego rezerwowego w pobliskiej stolicy, postanowił spotkać się z Augustem, gdy tem czasem general Horn bronie miał Warszawę, przeciw korpusowi Saskiemu pod dowództwem Branta, zachodzącemu prawym brzegiem Wisły od strony Pragi. Działaniu takiemu sprzeciwił się wszakże Liburniński, twierdząc, że niemasz w wojsku koronnym dwóch chorągwi nei wierności których powlegai by można, i z tem ^{też} nie przyszło do skutku potężenie się onego z oddziałem Majora Löwenhielm stojącego pod Latowicami.

który ~~był~~^{przyto} poddać się musiał, a w Bruo Kapitulacyi 57 12

wycięty został w pień przez ~~króla~~ ^{króla} Kozactwo towarzysza
Augustowi; ani też udało się posilkować zamkniętego
w Lemku Warszawskim ^{z Pomocnikami} z 480 Szwedami Generata Horn,
który w dzień i do dni później przeciągnęty obró-
=żnie złożył broń dla niedostatku żywności i wody.

Pozakony on był wolno w uznaniu opasanego miejsca
które król August oćnić umiał; Wasklagier zaś i Palen-

berg, odestani zostali do twierdzy w Saxonii. Biskup

Poznański oddany Annyusowi Papiestkiemu; do

Rzymu wyprawiony, odpotulował tam atęgi niewolę

niewolczą swą gorliwość, ^{staną czasu} ~~przemysł~~ Elżbiety swięto zdobyty. —

Odcięty od Stolcy i nieufaję wierności towarzysza
mu oddziata wojska Koronnego, skutat Leszcyński
drogi ku stanowiskom zajętych przez Szwedów,
gdą przybył mu niespodzianie positek w kilku

chorągwiach nadwornych Potockiego Wojewody kijow.

=skiego; lecz były to hufce niefortne, zwołone z Ukrain-

=ców i z Wotochów, i rażcej usposobione do rabunku

nizeli do walki, razem nieczut się Leszcyński

bezpiecznym w takim orszaku, i postanowił udać się

do Lwowa swięto zdobytogo przez Szwedów. Odebrat

tam przysięgę wierności od miasta; Obywatele oko-

slicznych, i dobrze dziatę się wojsku w kraju ra-

=możnym, lecz pilno byto królowi Szwedkiemu wyru-

=gować z wielkopolski Sason Ktorzy posunawszy

się aż pod Poznań miasto te ściśle opasane trzymali.

Udat się ^{on} więc powisłem ku Warszawie, a sama wiec

o jego pochodzie już była dostateczną do poproszenia
Sasów. Jakże król August rebrawczy co miał jazdy
puścić się z nią do Krakowa, ^{ustąpić musiał miłowemu z Warszawy, a}
^{dy jednoczenie} ~~Faulenberg~~ z piachową
cofał się ^{tu} granicy Sileskiej, ~~zamiar~~ ^{zamiar} ugnajającym się za nią,
zawiedom udato się dobiegnąć Saksów jeszcze na ziemi
polskiej dnia 8. Listopada, ^{razem przysłał do Litwy, w którym} ~~zamiar~~ ^{zamiar} wyprawce Sasi
dotrwali przez godzin kilka natężności jazdy Sawa-
kiej, w nocę jednak przeprawili się po cieku za Dę-

ceyściszą tym sposobem wielkopolski, zajął król
Karol Łęka zimowe w Kawieku, Leszczyński zaś w wło-
=ny majątku Lesnie, ^{dotąd tu} ~~zamiar~~ ^{zamiar} pięciu dni miesiąca
Stycznia zawiast niespodzianie kardynał Radziejowski.

rok 1705^{ty}

Pojawieniu się Prymasa na dworze Leszczyńskiego, było
godnym dobrym wroćby, albowiem Radziejowski sam tył-
=ko zwykt był przebywać i z temi tylko ^{przezwat} ~~zamiar~~
gdzie przewaga sit materialnych rokowania mu be-
=pieczeństwo i korzyści. Nie wątpiono już więc że
przybył do Leszna w celu ^{porozumienia} ~~zamiar~~ się z królem
Stanisławem co do czasu i miejsca nastąpić maj-
=cy koronacji. Nie tak atoli ^{było} ~~zamiar~~ w istocie
~~zamiar~~ ^{bo} chciał on tylko wyłargować dla siebie
na przywileje zaręczenia i przytki, a gdy te przy-
=obiecane mu zostaty, wrócił na przywileje mu
kolej zwoloki, i odjechał ^{do} ~~zamiar~~ Gdańska nie stan-
=czego nie wyprzekłszy.

Gdy tak rzeczy miały się w wielkopolskiej król
August pronaoszy, że niepodobna już jest zna-
leść w ~~zamiar~~ wyniszczonym kraju zasobów do dalszego
prowadzenia wojny jeje Koszcie, udato się być z Krak-

33

do Saxonij w zasitki pinnicjine, które Stany Elektor.
stwa w Sumie Miliona Talarów ~~wchwaliby były~~ ^{wchwaliby były} Porządek
Leszczyński z odjazdu Augusta dla zachęcenia ci-
=mian Województwa Krakowskiego i Sandomierskiego
aby się z braćmi wielkopolskiemi staryli, i tym kon-
=cem wydat Uniwersaty zwolującej Szymki do Pro-
=szowic i do Opatowa. Odbyty się oba ^{te} zjazdy, lecz imię
pomysłnie, albowiem Szlachty zbrana, w Proszowicach
wypędziła Saska Rejтары, pryncem nie obeszto
się bez pokrzywdzenia na ciele obradujących; do
Opatowa zaś wpadł Samigielski, przewat Morsty-
=na Marzalka Szymonowego i innych ziemskich
Dygnitarzów, których do Pruscia Litewskiego
Komendantowi Saskiemu odesłał, Szlachcie wgro-
=ził i rozjechał się karat. - Później gwałtownie
i ^{niesz} ~~nie~~ mniejszym skutkiem ubiegł Warszawę, do-
=stał się do Groda, wydat z Akt Uniwersaty Le-
=szczyńskiego, zapiśat w nich Nieca wydane przez
Króla Augusta na pospolite ruszenie, i poplą-
=dronawczy gdzie mógł w ulicach, przeprawił się
nawet powrót zaskibi, żadnego prawie nie dozna-
szy odpruw. -

Z swej strony Generalowie Konfederacyi Warszawskiej
zawiązały na poparcie Szymu Elekcyjnego, dopra-
=szata się usilnie u Króla Szwedzkiego aby władcy
półki, które neyścieru na Warszawę przewat był
Król August, na nowo rozprawy się, a Potrzymawczy

obietnicę, że temu, wzywając Prymasa i biskupów i innych
do odbycia koronacji wyznaczają.

Nie wymawiają się, wprawdzie od tego Radziejowski
i rozpisat ^{nawet} Uniwersałę zwolnijac Sejm koronacyjny do
Warszawy na dzień 11. ty Lipca, lecz uszyt w nich z
razem, z niewiadomych powodów, wzmianki, że dzień
się to w porozumieniu z dworem Pruskim, z czego
wynikły protestacje tego dworu obwiniają kardyna-
ła o obtulę i rozsilwanie wieści kłamliwych, a te
względy znacząco skutek ~~z~~ ^{niepomyślnych} Uniwersałom; powołaniem
na nie był się jednak okazy niektóre województwa
w koronie i niemal wszystkie w Litwie, ~~gdzie stronnictwo Sapieżyńskie miało przewagę~~
^{gdzie stronnictwo Sapieżyńskie miało przewagę}
^{racjonalnie podjęty się miejscami} Sejmiki powiatowe o ile dozwalały twórcy, powo-
żeniu namiestniczą, i groźby stronnictwa Króla Au-
gusta. — Widzieć się wskazy dawato stabilnie
jego sprawy w Narodzie, ~~z~~ zwłaszcza między Ma-
gnatami, których doznajac kontrybucyje Szwedzkie
naraziaty na utratę majątku. — Skoro więc ^{katolicyzmu} ~~z~~
^{które oznaczają się wroźby król August, nasilił} ~~on~~ się pierwiadami w Saxonii, postanowit ^{on} wrócić do
Polski, ^{i doświadczyć na nowo secesyjnie orszaki} ~~on~~ podziwieniem upadajacy rzeckę swojej,
^{w którym białe odurze niemata, szuka, ~~paręty, ~~paręty~~ silny pomocy~~}
~~paręty, ~~paręty~~ silny pomocy~~

nalegat na Imperatora Rospyiskiego o spieszne nade-
żstanie przyobiecanych posilków.

Stato się radzić temu zadanu, gdyż ~~z~~
osmielony powodzeniem w Inflantach i w Kurlandii,
Imperator dat rozkaz woysku stojacemu na pograniczu
Litwy, iść ku Podlasiu ciagnęto, a usprawiedliwiają
się przed narodem Polskim z tej zbrojnej Interwencji.

do spraw jego, wyluszczył w Manifestacie z Dnia 905

Czerwca rzezywiste czyli ten uwrojone jęz przychynny.

Wypadek ten zblizony zabiegami króla Augusta
był smutnym zadatkiem tego wstepu i tej prze-
=wagi, jakie mié niata nadal Rosya ~~z~~ w Polsce,
i nie znajdowato się w tém dla króla wymówki, że
nie lepszym prawem goszczą w niej i samowolnie
działają Szwedzi, bo ón to był który i jednych i
drugich to ^{jako} ~~przejmował~~ ^{przejmował} to pod naxwą spry-
=mierzenców wywołat. Gdy jednaki przyrzekli odga-

=dyszał się niedaje, i skwitto jeszcze w parnicy ze
scisnieta za Jana Kazimierza od Miliona nieprzyja-

=ciót Polaka dzwigneta się z toni, własnymi siłami,
Konfederacya Warszawska ^{kaufandy w niej} ~~przewodząc się~~ ^{Dobrych skutkach}
instynktem, gromadzita się w Warszawie na

Sejm Koronacyjny.

Troskliwy o wypadek tego zjazdu, obsadził woj-
skiem król Szwedzki oba brzegi Wisły, i zajat mo-
cne stanowiska pod ^{miastem} Górami. Dnia 11. Lipca zjechał

Bronisz Marszałek starcy łaski dla zwołania
Sejmu, lecz wstrzymał się z tém musiał do Dnia 18

l. m. z przychynny nieobecnosci Postów rzymskich,
którym Szmigielski samowol przyjad, jako ten ^{potrzeba}
Komisarzów Szwedzkich opóźnionych, w podróży oby-

wania onęj pod zastoną wyzka. W dniu wie 18^{ty}
dopiero odbył się wybór Marszałka Sejmowego a to
przy czterystu tylko głosach, i padł powstornie na

Bronisza. Wkonstytuowany tem sposobem Sejm doze-

docekiwał się przybycia komisarzów i Postów do odwie-
 24 g. Lipca, ^{którego dnia} ~~zostali~~ ~~odprawił~~ ~~się~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~
 utwóriony przez Urbanowskięgo Sekretarza ^{Szymonęgo} Instrument
 Konfederowania się Stanów w celu wyparcia Czeskiej i
 szaryńskiego, ^{a pomienić} ~~zostali~~ ~~odprawił~~ ~~się~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~
 w duchu swym i w wyrazach a Instrukcyą Janą Post
 na Szymonach, nie ociągali się oni dalej z podpisani-
 =ciem tego.

Alisie w tej samej chwili Inflanckich Paykel do-
 =wodzący oddziałem Szwedów pusuwał się pod Stolię
 w celu rozpedzenia szaryńskich, i wdatemu się w isto-
 =cie przeprowić ~~zostali~~ się przez Niszę po iwanow atar-
 czę z Podpułkownikiem Szwedzkim Bonde którego
 do cofnięcia się zmusił; lecz już dnia następującego
 nastąpił mu drogę Generał Nierodt, na głowę ^z po-
 raził i w niewolę poymał. - Wyjście ten postąpił
 do uwolnienia gościców wiodących do Stolię, za-
 =czem zjedźdrali się ^{liwanij} Postowie rzymscy, przeszli komi-
 =sari Szwedzcy, Łucacyński zaś nadjechał dnia 19 sierpnia
 a ^{Zimnolankę} ~~zostali~~ ~~odprawił~~ ~~się~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~ ~~zostali~~ ~~odprawy~~
 Łanku uszkodzonym w czasie wystrzymania w nim
^{niedawnie} oblężenia przez Szwedów, stanął gospodą w pałacu
 Radziwittowskiem na brakuwskim przedmieściu.

Tu dat uroczyste postęchanie komisarzów
 Szwedzkim, donoszącym o gotowości do podpisania Tra-
 =tatu z Rzeczpospolitą. Zgodzono się także i niebawem
 na główne jego warunki, gdyż te były prostem powto-
 =żeniem umówionych od dawna punktów, a gdy

pomiędzy temi pięćworym z Koli było odbycie koronacji,
 składano się Sygn do jej przysposobienia; lecz nie było
 żadnego biskupa który by wystąpił chciat do tego
 obrzędu, z obawy Kłopoty i ~~niechęci~~ ^{potępienia z nią} utraty godności;
 abywato ^{też} całkiem na ^{tych} zarządzeniach koronnych tło-
 =rzy w niej z prawa rozmaite odbywają obowiązki;
 odzywali się ~~niektórzy~~ ^{przychylni} niektórzy z ~~tem~~ ^{tem} zdaniem, że Sygn
 niepełny w swym składzie, będzie też bersitym
 w swoim działaniu, a może i bezwartownym ^{przechowaniem} ~~zawładnięciem~~
 narodu. —

Przy takim zbiegu niedogodności absytno Prymasa
 listami powrotującymi do Stolicy, lecz Kardynał za-
 =staniał się jakby Tarczą wyrokiem Rzymskim, i
 ani na Prok i Gdanisko nie ruszył się. Nie wsey-
 =stkim wszakże biskupom doręczone było ^{razem} ~~to~~
 papiestkie, a to z przyczyną że wielu pomiędzy
 niemi opuściło było swe Dycezye szukając opodul-
 schronienia przed niemiłą ^{burzą wojenną} ~~proszką~~ ^{proszką}
 z aczem niektórzy wzięli nawet o istnieniu tak-
 =wego pisma mając powtórki o nim z wybranych stron
 niemia Saskiego. Do tej lewby należał Leclinski
 Arcybiskup Lwowski który przestraszony najardem
 Prusaków w Województwo Ruskie, krył się w Pre-
 =siech koronnych. Był to mąż staropolskiej cnoty,
 znany z dobrych zasad i obywatelskiego ducha, o
 którym nie wątpiono, że nie będzie nieczył dobro-
 =cytymy Krotką piędzią struputów niecieresnych. —
 Na niego wie ^{naprawdę} ~~awary~~ ^{awary} Sygnu Post ~~...~~
Sabrowski, ^{który też} ~~...~~ otrzymał zlecenie absytności ^{Arcebispa} ~~...~~
 i ^{przebiegnięcia mu / przyzwolenie / Narodu.} ~~...~~
 i należał on Arcybiskupa Krowajacego z lasach pomiędzy

mysliwami, tak dla bezpieczeństwa, jakby tu się był
wielkim mitosnikiem łowów, a gdy z pewnością się
adał mu sprawę, widział gotowego do odbycia koronacji
Koro Prymas na to zezwoli, albowiem kielinśki wa-
nuja, prawa Cyrylate, nie chciał ani w nagłący na-
=wet publicznie przekroczyć sięgający pierwiastków po-
stwa polskiego ustawy, która koronowaniu jego kro-
lów Prymasowi powierzała.

Saty więc nowe listy do Radziejowskiego z żądaniem
aby w miysce swe Arcybiskupa Łwowskiego delego-
wał, aż ku powszechnemu radziwieniu nastąpiła
na nie odpowiedź, że on sam koronację dopełni, i
jechał w tym celu na przybycie Eskorty Szwedzkiej,
która by go do Warszawy bezpiecznie przeprowadziła.
Oświadczenie to uradowało Szymających bo w
nim była ścisła dopełnionego prawomocnie
obrzędu, lecz nie znalazło ono wzięsiości u Króla
Szwedzkiego, który w nim ~~używał~~ ^{używał} nowe przebiegi
^{mające w celu} ~~urządzenia~~ ^{urządzenia} zwoloki; i dał więc tylko potrzebny
ale kielinśkiego ~~urządzenia~~ ^{urządzenia}, a gdy te nadeszły, przy-
=spisza ^{korol} koronację z uwagi na gromadzące się
zewsząd kurze na widok tego politycznym.

Jakże wojsko ruskie zmierzęło przez Litwę ku Po-
dlańskowi; Samogielski potoczyłszy swą partyę z
gromadą swawolną którą dowodził Chornętowski
Wojewoda Mazowiecki, grałował w ziemiach Pruskich
podstąpił był pod Ławno i Lublin Marekpa etta
man Kozacki w 40 tysięcy zapowroń, a Król August
urządził w Saxonij ~~urządzenia~~ ^{urządzenia} pułki z awersowanymi

59 14.

w miastach Przesy abiegów francuzskich i niderlandzkich,
z ktorymi przeprawie się miał przez Szląsk do Wielko-
polski.

Przeznaczony więc był termin do odbycia koronacji
w Warszawie na dzień 4^{ty} miesiąca Października;
Dnia poprzedzającego zaprzyściogł król Stanisław
odczytane mu przez Arzbiskupa Łwowskiego Pacta
Conventa, a o swięciu dnia 4^{go} udat się z matysem
orszakiem na Łamck, wzięwszy przyrządzone z umyśtu
i na przedce ~~król~~ anaki królewskiej godności,
albowiem uwiózł był August Jusygria koronne ze
skarben krakowskiego.

Warty Szwedzka obsadzaty łem czasem koscioł
kollegjaty S. Jana, w celu odwrócenia wszelkiego
rozruchu w czasie obrzędu koronacyjnego. Przybyły
polsajemnie król Karol z Fryzjami Wirtemberskim
i Meklemburskim, zasiadł w Trybunie przyległej
wielkiemu Oltarzowi pod zastoną fienki. Postowci
zas jego udali się na Łamck, dla asystowania
Leszcyńskiemu i wprowadzenia go do koscioła,
znac' dla tego aby każdy wiedział, że z reki
ich Pana odbiera w podarku koronę.

Sukcepty był orszak towarzyszący Leszcyńskiemu.
mu, i jeden tylko znajdował się w nim Urzęd-
nik dopełniający wtasiewa, sobie cymosć,
zarem Senatorowie zastępowali między Dygnita-
rów nieobcych, i namiebanu nawet przysporobii
się w Choraziew państwa, ktorey przeto niebyto widno
na tem obrzędzie pomiędzy Jusygnicami królewskimi.

Michał państwa niost prodem Gurowski Miecznik
koronny, Jabłko Kasztelan Kaciazki; Porto Hetman
litewski; Korona Króla Kasztelan Litewski; Korona prze-
znawca, albo Korony Kasztelan Przewodny. — Sied
przed Królem Lapicha podskarbi litewski, następnym
cy niewolnym Marszałka Koronnego, z spuszczenia,
w dół laska, gdym zwyczaj mnie chciał, aby to godno
Majestatu podniesione było dopiero po odbyciu Koro-
nacji. Sprawnie naś z zwyczajem, poprzedzali
Króla dwaj Kromisarze Szwedcy, w stroju swym
narodowym, nader odmiennym od polskiego, co po-
wszchną zwracato uwagę. — Leszcyński lubo mlody
i dobry lutny, nie był przewodny okazaty, z a-
czem na ymniej w orkaku tem czym wrazem.

Miał na sobie szrogi, z których zwieszony był
ptaszek purpurowy podobny gronostajami, krojem
polskim, co zwano onego czasu forekya; zli mu w
assystencyi Potocki kozny i Lapicha Harosta
Bobruyski, za nim zaś postępowała królona w
szam szalicy z lamy srebrny, przewodna prze-
generata Horn Posta Szwedzkiego. —

Powitani byli królestwo u drzwi kościelnych przez
Arcebiszupa Lwowski i Biskupa Kamieniecki,
tuż nominator Chetmowski i Plochki, a ci zaś
przewadzili Stanisława przed wielki otwór na
którym jednocześnie stojone zwstaty Korony i inne
Insygnia królewskie. Obzied koronacji rozpoczął przez
wykłytym sporobem biskup Kamieniecki oderwawszy
się do Arcebiszupa w tych słowach: „Wszyst S. Math
„nawia, pragnie, aby ten waleczny Rycerz i król obran
„koronowany zwstat.” Na zapytaniu Arcebiszupa

61
czyli zaszczepu tego godzien on jest, i czyli potakane
z łaskowym obowiązki dopełnić potrafi, odrzekł znowu
Biskup, że jest godzien, i ^{korony} gotów jest dopełnić według
„sit i moxviii” co jest królewską powinnością. Za-
-czem w zwycięzkiej przemowie przedstawił Arcybiskup
Królowi jakże to obowiązki przyjmuje razem z koroną,
narodu wolnego, i zapętał na nowo, czyli do nich
stosować się chce, co ten król zaszczepił, i na poda-
-niej mu Ewangelij włożywszy ręce, zaprzysiął
na nowo zawarte z narodem Pacta, pozem, upad-
-szy na obłok przed Ołtarzem doznakiwał się w tej
pokornej postawie dokonania Litanii i innych
modlitek które Biskupi w głośno odmawiali. - Wtedy
-czem zdjęto Pancerz i naramięnitki, a odstawił
-czem prawą i lewą, namaszczył Arcybiskup olejem
I. przy wyrzekaniu ^{stów} „prawy formy” namaszczał
-czem na króla, w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego,
-czem dał mu miecz w ręce przy napomnieniu
-czem królewego w obronie wiary i praw narodu
-czem wziął; miecz ten podniósł król w górę, i cetero-
-czem król w powietrzu nim sybowat, na znak, że
-czem całości królestwa strzeż będzie; w tedy włożył mu Arcy-
-czem biskup koronę i podał do ręki Berło, pozem
-czem na Tron go zaprowadził; po niezjakim czasie
-czem król powstawszy wziął Arcybiskupa i przy po-
-czem dobrym obrzędem Królowę koronował.

Na to ziadanie udato się Duchowieństwo do ~~króla~~
~~króla~~ zabrałszy, z król zaprowadzwszy ^{obok jej} Królowę

przed Oltarzem, odbył na niej Arcybiskup obrzęd namaszczenia, włożył jej koronę i na Tronie swadził, po czym zapiewano Hymn dziesięćymienia, przy odgłosie wystrzałów z dział dookoła zamku rozsawionych.

Nastąpiła Summa, w czasie której królestwo tłumnie przyjęło, ofiarę w zielonym worku na ołtarzu złożyli, podane im Relikwie ucenowali, a w ostatnim Stogostawieństwie wyrok Arcybiskupa przywykłe, Vivat Rex in aeternum, które Sapientia przy podniesieniu Łaski Marszałkowskiej w głos powtórzyła, a czemu Szwedzkiej Armaty głośniejsze i autorowały.

Zakończyła uroczystości koronacji rozdanie wstępujących urzędów, a gdy jednocześnie doszła wieść o zgonie Kardynała Radziejowskiego, król Łaski niebawem król Stanisław sposobności do wyjazdu grodzemian wyświadczonej mu przez Arcybiskupa Łwowskiego usługi, wynosił go na Stolicę Prymaćjalną.

Dnia 9 r. Października złożył król rada, Senat na której postanowiono wydanie Wicior na powołanie ruszenia Szlachty, przywrócenie do godności tych Senatorów i Dygnitarzów których odsadzić była konfederacya Sandomirska; usunięcie z urzędu Przebrowskiego Podskarbiego koronnego, ile obronionego speculat, i zwrotanie Symu pacificationis, na którym potwierdzony być miał Traktat umówiony z pełnomocnikami Szwedzkiemi.

Gdy tak król Stanisław rozpoczął panowanie

63 15

rozporządzeń których wykonanie było dość
jeszcze wątpliwem, zabrał się król August do rod-
ków skuteczniejszych, bo te ~~przejawiały~~ ^{popierał, miał} dxiatami 1704.
= ska Prosyjskiego, rozłożonego pod Tykocinem na Po-
= dlasiu, gdzie ~~się~~ ^{się} zjechał ^{jur.} ~~się~~ ^{był z} Imperatorem Piotrem,
i znowu doświadczając losu ~~tego~~ ^{oraz} wyprawiał koczarki
podjadły, które osieraty się w Warszawie. Latwością
na nowo o swą rodzinę król Stanisław, wyprawia
Matkę, żonę, i dzieci do Saxecina, sam zaś pusta-
= nowił trzymać się w pobliżu króla Szwedzkiego, i wdzi-
= ciał z nim swanki wojny, lubo nie ta ni była rzeczyw-
= istym jego żywiołem.

Poruszenia wojska Prosyjskiego zaprowadzają nie-
bawne rozporządzenia wojny, zbliznęły znowu ostateczne
umówienie warunków Traktatu z królem Szwedzkiem.
Latwi Akt ten podpisany został dnia 29 Listopa-
= da 1705 roku w Warszawie, przez dwadzieścia trzech
pełnomocników Polskich, i przez trzech Postoi-
= Szwedzkich, i w krótkim czasie ratyfikowany ~~był~~ ^{był}
przez obu królów, albowiem prawnawo to dobrze, że
nie jest już czas do targowania się o warunki pokoju
niepewnego, lecz do wzięcia się do broni. Obszar jednak
= usilnie Leszczyński przy wykreśleniu z tego Aktu, zobowiąz-
= zanie się do przywrócenia Dysydentom znieśliwionych ich
= oborów, osiadających się z tem że ręką stary król
= mieli ma zatwierdzić przymierzenie się w Religię. Te
= wytrwatość jego w rzeczy dotychczas sumienia umiał
= stanowią król Karol, znowu zastrzeżony był tylko
= sokoły dla roznowierców, dla wszystkich zaś ziemian

ogólna Amnestya bez względu na ich adanie polityczną
ogłoszona, została. Co do głównej sprawy istoty polegał
ten Traktat na narzuceniu opanieki ze strony Króla
Szwedzkiego, przy wolnym w Polonie ^{sta wojska jego} ~~pubycie~~, werbo-
waniu, i braniu żywności, co inakże Sturmarze się
nie dawato, jak w anakeniu ^{naprowadzianego} utrwalenia wojny do
czasu nieograniczonego, ^{oko} w Kraju subziatym i unsta-
nym; ~~bez jui~~ doszły były rzeczy w Polonie do
takiej ostateczności, iż Traktat ten głośno wielbi-
misiarw, i gdy z powodu zawarcia onego spowa-
rze było ^{Te} ~~Deum~~ ^{in Warszawie} w Warszawie S. X. Karoliton, krasno-
dzieją obrat za Teat swy mowy, słowa i Słigi
proroków, Constitutes Regem ex medio fratrum
teorum, quem volueris Dominus. Te słowa te
^{w ostatnim ich narzuceniu} ~~nie zupełnie~~ ^{zjściły} się na Lescejskim
to dowiodły pwniejsze wypadki.

Linja bojowa rozporzała się mających rozciągata
się daleko, albowiem zajmowata całą przestrzeń
Kraju od Lwowa do Grodna, i od Brześcia Litewskiego
do Sniatyna na Podkuciu, z jakim wojna przy-
bięwata znamie harców i wypraw podjazdowych
między pwniejszemi oddziałami, które ile go kraje
caym rozproszone, zawiąły w miejsca najodleglejsze
zniszczeniu i kleski do siedliska ziemianina. Nasto-
do walki dat Patocki Wojewoda kijowski, zabrawszy
w niewolę dwanaście Chorągwi wojska koronnego któ-
rymi dowodził Subomirski, ^{ko} ~~Stojący~~ pod Kielecami Isma-
gielski pusił się za nim w pogoń, odbił branień

65
i rozproszył jego oddział, po którym szedł pod Nowy Sarg
gdzie księżta inny oddział noszący pod sprawą
Kasztela Spiskiego, a temi obrotami otworzył Jasom
wywództwo Krakowskie.

Pol. 1706.

Dziato się to pod koniec roku 1705 r. Dnia 8^{go}
Stycznia roku 1706 r. wyprużył król Szwedzki z oboru
pod Blonim, a niuwaxajac ~~szkuta~~ szkuta na drobne
kayścia partyzanckiej wojny rozwijajacy się na
granicach kraju południowej, szedł prosto ku Litwie,
aby skoncentrowane nad Narwią i Niemnem sity
Laski i Kuskie jednym zaspachem rozgromić.
Ciężki był to dla żołnierza ~~wchód~~ ^{z powodu} ~~z powodu~~
~~z powodu~~ ^{przy silnym mrozie} zamieci śniegowych które niedozwa-
-lały rozmieścić ognia w polu. Alieci król Szwedzki
podtrzymał wytrwalosci w swoich własnym przy-
-stadem, nie odstepujac ich na chwile i podcielajac
z nimi wszystkie doligliwosci, co ten towarzyszcy
mu Leszynski nastadowal musiat. - Przysto
Kilka razy do tego, ze oba królowie nocowali w polu
pod starą kasztą kubicca, a blisko trzech tygo-
Dni nie bytu innej przyprawoy do jada u stole
królewskiego prócz oleju. - Wojsko Kuskie uchroniwszy
się zimnoscem do Grodna, okopato się tam bytu sam
^{warownie} ~~warownie~~, ze król Szwedzki wzmat niebawem niepodobien-
-stwo wyregowama go z tego stanowiska; szedł
więc dalej w Litwę wzmocony oddziałami Sapie-
-zynskimi, i powołujac w Manifestach Salachy ku

powinno do wypędzenia z kraju najadników, którzy
pod nazwą sprzymierzeńców ciężkim uciskiem trapią
Obywatela, nakładat orax kontrybucyje na dobra
kanclerxa Radziwilla, Oginskięgo Chorążego i Wisni-
wickiego Hetmana polnego, którzy odzwóm tym po-
=stusznemi być nie chcieli.

Te obroty wyzyskał Szwedzkiego sprawity to że lubo
nieprysło nigdy do boju z Kossyanami, przecie
zmiewolic mogły cały korpus w Grodnie zamknięty
do poddania się ^{bez oporu, gdyż przysiężny mu był} ~~z~~ ^{zwiazek z In-}
flantami; - Skoro więc nastata wiosna przemyślał
Szkol Ogilevi dowodzący tem korpusem nad sposobem
ocalenia go, a gdy inniy nie było drogi do ucieczki
odwarły most na Pińsk, przerywał się ^{on} ~~musiał~~ prze-
brać Polesia ku kijowu, ^{kraczej w tej trudny przedsięwzięciu jechać, niż} ~~z~~ ^w ~~prze-~~
Niemnie wszystkie dziata i ^{co miał} ~~prze-~~ sprzętu ciężkiego. Gdy
tem sposobem król Szwedzki samemu tylko obrodom
strategianemi wyzyskał Litwę z Kossyan, Generał
Kenskyd wypędzał wstępnyim bojem Sasów z wielkopolski
Wypadek ten ^{nadto przypadły Szwedom, utatwierdził im} ~~prze-~~ ^{puszczeniem}
się w rygora za wyzyskiem Ruskim, co przy osuszonym
już w części topielach udato się sam pomyslnie,
iż Generał Strömberg przybył na Wotyn z pułk
Krim Czernca, z przednią strażą, a król ^{król} ~~zajął~~ ^{zajął} S.
Łoty i m. główną kwatery w bliskosci Opki. - Tu
nawiedziły kontry ^{buje} ~~buje~~ Szwedzkie dobra Radziwillo-
=wskich, Jabłonowskich, Lubomirskich, Czartoryskich, i
innych stronników Augusta, gdy tem czasem żołnierzy

wypoczął w kraju z amwiznym pu. xwojach 6716
ciężkiej wyprawcy zimowej. — Sposób ten rozrywania
partij Saskiej ^{prawa następcy ciężkich opłat i wybieraniu dochodu z miast} był nader skuteczny, jak
Magnaci dotąd uporczywi w nieprzyjawni ku Leszczyń
sztemu, ^{widząc więc sobie dostatkę przy których objęciu patrzali na niedolę ziemian} powzięli, w kawody ze złozieniem mu
woli, a to tem skorkiej ze obszarony na ^{określenie} nowo ~~zawzięty~~
~~zawzięty~~ i od Kijowa odcięty, ^{korpus ruski} cofał się, tem samem
którym przybył traktem, szukając ratunku w polu.
czynie się nad Narwią i Bugim z brolem August.
tem, który rebrawczy co miał Sasów w Matopolsce
przyciągnął ^{przechłoni} był z Prakona na Podlasie.
Taka ^{uporczywość w dążeniu przy prowadzących się kłopotach} ~~przechłoni~~ ^{przechłoni} na konie brola Szwedz
kięgo, ze nieprzyjaciół z którym walczą jest Hydra
o ~~głowach~~ ^{głowach} odradzających się w miarę, iż która
ucięta zostanie. Postanowił przeło przełoi putów
w jego własnym gnieździe, aby tam jednym zniszczyć
go zamarzem, to jest przemieść stanowisko biżon do
Saxony, niezwaxając już na to, iż Rusza cata,
Anglia, i Stary Holenderskie, domagaty się poprim,
aby nie wkraczał do Niemiec. Ruszył więc dnia
18^{go} Lipca z Walynia przez Województwo Podolskie
i Sandomirskie ku Wielkopolsce, a putawwszy
się pod Piotkim z korpusem generata Renszyl,
stanął dnia 1 Śierpnia w Rawiczu, a dnia 5 S m
przeprawił się za Odrę, w 26 tyśięcy żołnierzy bi-
łnego, i po okrepienego nadzieją wywezasowania się w
bogaty Saxony. Zostawił wszakie 6 tyśięcy Szwedów
pod prawa Marderfelda w Wielkopolsce, dla z

utrzymania kraju w posłuszeństwie król Leszcyńskiemu
i odprawianiu Sasów rozpędzających się po sąsiedni
Mazowszu. — W wyprawie tej towarzyszył mu król
Stanisław, trzymając się korpusu którym dowodził
Generał Strömberg. —

Dowództwo niebawem skutek jak dobrze wyrach-
wane były te działania królów Szwedzkiego, już do-
wiem dnia 11. Września stawili się w jego obronie
pod Bischofsverda pełnomocnicy Sasey apatrem
w planckiej Augusta do spisania punktów pokoju,
który ten umówiony został ostatecznie dnia 24go
Września w wsi Altranstadt w powiatku Lipska.

Inward były warunki onego, albowiem król Au-
gust rzec się musiał na rzecz Leszcyńskiego kor-
pus polski, wszelkich oddziałów związków z Rosyją
wypuszczenie na wolność Sobieskiego, a oddać w ręce Sa-
dom zbiegów ~~z Inflantickich~~ Inflantickich, mianowicie Jana
Reinholda Palkala, sprawującego obowiązki mini-
stra Rosyjskiego przy dworze Saskim. Przewidywa-
jąc więc dawato, że król August nie łatwo skłoni-
 się do zatwierdzenia układu przez pełnomocników
zrobionego, na którym ^{ten} ugodzono się na sześciotygodniowy
rozrym, w czasie którego rozwiarać się miała rzecz,
czyli ratyfikowania pokoju ze strony Saskiej nastąpi-

Aliści woda Rosyjski Menzykin zerwał ten rozrym
napadłszy niespodzianie dnia 29 Października na
korpus Szwedzki pod Kaliszem, w której to rozprawie
z nieprzyjacielem o pięć razy silniejszym Generał Marderf

71
zupełnie był porażony i w niewolę wzięty. Zwycię-
stwo to które w swoim położeniu rzeczy dziewnaj-
mogło sprawę Augusta, stało się na teraź ~~z~~ powódź
dla niego do zatwierdzenia zadyktowanego mu
Traktatu, albowiem leżał się, i nie bez przyczyn-
my, że król Szwedzki powetuje na Saxonij nie do-
trzymanie roszczenia i poniesioną klęskę.

Juz wie ogłoszono w tym kraju w Parafjach
pierwszych dni Listopada zawarty Traktat, a król
August wychodząc z Polski podpisał w Piotrkowie
dnia 20. b. m. Akt abdykacyi. — W obu tych Dokumentach
są objęte było ze strony ~~króla~~^{jego} przyznanie Leszczyń-
skiemu godności króla polskiego.

Nie ociągali się też ^{z tem} dwory Europejskie, ~~z~~
~~czym~~ czego dat ^{naprawdę} przykłada francuski, wysprawiwszy potem
z umysłu Pota do Lipska, do którego tam niebawem przybyli
Ministrowie Angielski, Pruski i Holenderski. — Cesarz
nawet skłonił się do ~~tego~~^{uznania Leszczyńskiego} pod warunkiem, że ~~król~~^{on}
~~nie~~ potwierdzi istniejącego dotąd Traktatu między
Austryją i Polską, i zwł. żadnym porozem do rokowań
nych pod ten czas przez Katowicego spraw w Weg-
-zech wdać się nie będzie.

Zdawało się więc że Leszczyński utwierdzony jest
na Tronie, i że zarazem # minęła dla Polski chwila
klęsk optykanych, które w niej ~~do~~ lat 4^{ch} srożyły
się; alisć wnióst był król August zarząd niepozity
już zguby do nieszczęśliwego kraju, przez dane Rosyji
uczestnictwo w ^{3.} sprawach jego. — Na próżno ^{więc} ~~nie~~
wzrekał się korony, i podpisywał Traktaty, bo dotych-

= czasony jego sprzymierzenia Car ruski, ogłaszał się
teraz protektorem polskiej wolności, i przeciągał wojnę
pod pozorem obrony praw Narodu przeciw przywłaszc
cilowi, jak mówił, jego Tronu. A znaleźli się między
polskimi Magnatami Tacy, którzy aby na nowo fryman
=cyje na Elekcji, lub też powodowani nadzieją, że ko
=ny dla siebie pozyskają, wchodzili w związki z Rosy
i powstawali w Lwowie a potem w Kramiencu sar
=cysa konfederacyi Sandomirskiej, lubo że te nie w
=owaty się już zgoda do skoliczności obecnych.
Przeciwnie temu odzywali się w pomniejszych Szlach
=cisi w miastach duch, rzetelniejszego patriotyzmu; w
Warszawie radowano się głośno z wieści że Leszczyński
=ski utrzymał się przy Tronie, a Szmigielski widząc
w nim prawdziwego już króla, przeszedł z całym swym ko
=puszem na jego stronę. Usiłował też przemówić niekay
=ne doślad wojsko koronne, iżby do wyrugowania Rosy
=syan z Polski dopomogło, lecz wojsko to w mor
=wści swy zepsute, i przyuczone przez Augusta do ob
=jetności dla sprawy ożagstaj, postępujący od Hetmana
=Siemawoskiego, zapędzanego Rosyji, że Car wystąpi
mu iotd zaległy, występowato z kolei oborniarów,
i przybierając niepełne stanowisko między stroną
króla Stanisława a Konfederatami; utrudzato kraj po
=chodami bez celu, ziemian zaś wyciękato z ostatnich
zasobów, iżjaj samopas o ich koczai.

Rok 1707.

Pod takim to godłem zamięszania i nieporozumien
zajasnial w nieszczęśliwy Polsce rok 1707my a gło
nym sprawcą, xgotowanych dla niego kłesk był to ów

^{hidnie}
i silney poręki dany mi przez konfederacyę Sandomierską,
która, xacem upadek tego Tronu grozi im i zagrobia
ich w swych zwaliskach! — Przewodni temu Lubomirscy,
i Siemawski Hetman, sępy niewolnik dumny zony,
przeistawiali to pisanie w factum, mówiąc, że Abdykacyę
jest czynem dokonanym a pismo nieważnym, kto
jemu uchywa wszakże na xatwierdzeniu ~~...~~
z strony narodu, idzie więc już o to tylko, czyli zjad
obciny ~~...~~ ^{czyli ten upowazni?} ~~...~~ Turczyli oni
sobie bowiem, że rozewią tę kwestyę w sposobie ob
rajacym im drogę do Tronu który dxiś był przedm
tem ich marzeń. ^{W jani =} ~~...~~ ^{Sposób} ~~...~~ zagadki
rostrzygnięte być miały, wyjawiało się z nich, że żadn
strona o umianie Leszczyńskiego w dostojności królew
skiej nie zamysła, a jedni i druzi xajmując się
wystawnie sobą, xapominają o tem, iż upor ich będzie
przyxyna przeduxenia wojny powstromney, lub też
hastem do wojny domowey, albowiem wątpić nie
można było, że król Szwedzki nie xechce zaniechać
dokonanie dxieta którego xczę najwarzimyszą ~~...~~
xexesliwie już był ratatwit. — Faktów widziat on
potrzebę ~~...~~ wyjawić ten xamiar. Postom mowarstwo ob
cych, xgromadzonych w Lipsku, tłumaczy się niejako
z przyxyna dla których opickonai się będzie utrzym
niem Leszczyńskiego przy koronie, gdy odxielt xapy
-tującym go o to, iż wynióst króla Stanisława na Tron
dla tego, że puznat w nim najcenniejszego między
gnatami polskimi. —

Zjad Lwowski xatkonayt się na xczych rozprawach, w

Stowanku rzeczy intelektualnym w materialnym zaś
 stał się ów drobnym narzędziem dla Imperatora Ros-
 yjskiego, do rozszerzenia w Polsce ^{cyfry moralnego i} swej władzy woj-
 -kowej, albo wem zgromadzenia ^{magnaci} przyzwolili ~~to~~ na
 utrzymanie w kraju korpusu ruskiego o 12 tysięcy
 żołtów, któremu dostarczana być miała żywność. Skoro
 więc podpisany został Akt który pobyl obcego wojska
 w Polsce uprawniał, nie było już przeszkody do na-
 prowadzenia onego ile się podoba, a gdy rzeczywistym
 celem Imperatora Rosyjskiego nie było utrzymanie
 Augusta, a mniéj jeszcze opiekowanie się swobodami
 szlachty, ale zrobienie z Polski stanowiska byjón
^{w walce} która niedawno stoczył miesiąc z królem Szwedzkiem
 ku ocaleniu własnego państwa, wyprawit więc na-
 -przed znaczny oddział pod sprawą Generata Röme
 ku wielkopolsce, a sam przybył do Lolthwi, w celu
 stoxenia powstornego zjazdu Magnatów polskich,
 którym doci obwarci zamiary swe wyjawit, i adając
 iaby bestrólowie ogłosił, i w opiety Rosyji oddali się.
 Zjazd ten odbył się w Lublinie pod koniec czerwca
 i ustąpił na nim Magnaci ~~to~~ to oświadzenie, że
 Tron ich kraju wakuje, że przystąpić mają do wyboru
 króla i stoxić tem koncem Sejm Elekcyjny; że znajduję
 się czterech kandydatów do korony, którym Rosyja sprac-
 -cisiał się niebędzie, a pierwszym z kóli między nimi
 jest Hetman Sieniawski. —

Wyrażone tem sposobem wyjaśnienie rzeczy, było prostym
 rozkazem co czynić należy, zaxem też Szembeck Anti-
-Rymas i Denthoff Ex-Marszałek konfederacji Sandomirskiej

wydali prospoła dnia 12^{go} Lipca Uniwersaty xwolu-
-jace Sejm Elekcyjny. - A badi' ta x umyślnego xze-
-uwartowania, xypłi też w skutek xatu który ogarnął
-był umyśły, xnalaxta się w tych Uniwersatach ta dxo-
-na xprze-xnoxi, i ^{one} xrazem abxwiesaxaty o be-xrólewiciu, i
-oswiadcaxły że król August panowaci nie xprze-xat. -
-Cxymosci tego Sejmu atwionego x niecatego Senatu
-ix Postoi niektorych tylko Wojewodxtw, jak nie ma-
-ty xwiastku, tam też nie xwiasty skutku, xoszedł
-się więc nie pewnego nie uradxiwszy, a gdy cofanie
-się wojska Rosyjskiego odstaniatu kraj i naradzai
-osoby xprzekujace na tim xjedxi na niebezpieceni-
-stwo, xchronit się Szembek na Selaski, Sierawski
-zas' xwiagnat ^{x raz} za Imperatorem na Podlasie, ^a gównie
-xukkat bezpiecxiństwa w ~~wojsku~~ ^{koronnym} wojsku, skudujac
-je xprzeciu Leszcyńskiemu. - W koniu xatary wsclka
-slady tego ^{namienanego} Sejmu wypadki xwiniyace, które ~~byly~~ ^{zblizly}
-~~to~~ ~~byly~~ ~~przejawienie~~ ~~Pronu~~ ~~Augustowi~~. -

Gdy to się dxiało w Polsce, król Szwedzki xstąpił
-zjac w tropy Imperatora Rosyjskiego i za xwyxtadac
-tego co ten w Polsce xynit, idai ² wiernie, gościł w
-Saxonij jakby w własnym kraju, xasilat kontry-
-cyami swą kassę, a wojsko xwerbowanemi ludzmi,
-pociagi zabranemi u włościar konni, ^{powiniał} nie na to nie
-xwarzajac, że według osnowy Traktatu powinin był
-wstąpić z kraju jeszce x wiosny. - Pruszył się nakoniec
-z wygodnych lexiów pod koniec Lipca, xprawiwszy przewod
-Leszcyńskiego, z xprzedanym mu Korpusem pod sprawa Je-
-nerata Rensylda. - W miarę tego ~~ix~~ ^{ix} Szwedzi xpsuwali

77. 18.

w Polsce, ustępowały z niej wojska Kuskie, co
stawiając po sobie ślady pochodu w pogorzelach i ra-
-bunku. - Nie usaty tego losu patau w Warszawie
z których sprzety nawet zabrano i wywieziono do
Rosji. To postępowanie skłoniło szerególny wielki
Panów do ~~przebiegania~~ przexucenia się na stronę
Leszczyńskiego, który jeżeli zastanie nie mógł
kraju od klęski, ostadzał przeciw ich dolegliwości
uprzejmym obyciem i przyjaźnemi słowy; za-
czem się stawili mu się z hofdem kanclerz Radzi-
will, Łubomirski Podskarbi, Wiszniewski ~~...~~
Hetman polny litewski, a co byto wypadkiem
warniejszym, zgłosił się do niego Marek Ataman
Kozacki, ^{z tem oznaczeniem} ~~...~~ przeciw Rosji, i dopraszając
się o pośrednictwo do zawiazania układów w tej mie-
-rze z królem Szwedzkiem. - Zanosito się i na to, że
wojsko koronne licząc jeszcze do 20ta tysięcy ludzi
przejdzie na stronę Leszczyńskiego, lecz zapobiegł
temu Hetman Siemawski wyprosiwszy u Imperatora
Półtora 300 tysięcy Rubli, kteremi dopowinajających
się ^{siódmiu} ~~...~~ żołnierzy, temczasem uciszył. - W takim
wszakże podjęzzeniu miał to wojsko Imperator,
że przybywającemu w pomoc pod Siatyńsk Het-
-manowi z licznym oddziałem, z abronit wszelkiej
stępaności z wojskiem Kuskim, wszem wyrażnił mu
zalecał aby odlegte od niego stanowisko zajął. To postę-
powanie Siemawskiego skłoniło króla Hanistawa do wy-

wydział go z godności Hetmański, i przeniesienia
statowey na ~~Przysię~~ Potockiego Wojewodę kijowskiego,
który ~~w~~ wyprawach wojny w Hajdamacku prowa-
dził, i inaczej podobno prowadzić ^{by} nie umiał, lecz w
wierności sw Leszczyńskiemu był niezachwianym.
Zbynato niestety onego czasu Polska na Turczy-
adach, sama do rady jako też do boju. W pier-
wszym zawodzie zastępowała miejsce mądrości
najwyższej obłudą, w drugim rozwijała się zdolność
tylko do harców urywkowych, i w podjazdach rabow-
niczych, i tey to przychylnie przypisał nahluy, że
król Szwedzki mało cenit; polityczne widoki i w
jemne działania stronników Leszczyńskiiego, a król
August i Imperator Piotr iadney w twórcu stymano-
sili z wojskiem koronnym mieć niechcieli, do
Senatu zaś przemawiali natrącającym głosem, gdy
im jakich sancyjon było potrzeba. — Leszczyński
więc nieznajdując u swoimów poparcia widoków
aczby najszlachetniejszych dla rzeczy publicznej,
ale natrafiając owszem na rozdwojenie umyśleń,
lub na martwą obojętność, ^{wtedy właśnie gdy} ~~gdy~~ zgodnym duchem
i całą usilnością dątać należało, widział ocalenie
sprawy narodu już tylko w oficer, króla Szwedzkiego,
i dla tego też od boku jego nie odstępował. —

Już w połowie września wyszli byli Rosyjanie z
Warszawy, a ściągając swe sity pod Grodno, nawracali po-
dobnie do Litwie. — Drugi główny ich korpus zaymował

Województwa jezyczka ruskiego, na którym analaaty się
pod koniec Jesieni obie prowincje wielkopolska
i Małopolska wzięli od nieprzyjaciela. Dawato
się spazku że wojsko Pruskie ma być w sary mowy
abronne stanowiska nad Narwią i młym bruzgiem,
dowiadory sam tam bojon, lez swatlet ten pomysł
król Szwedzki zachodząc mu drogę od granicy Prus,
i zmiierzając prostym traktem ku Inflanckim, do
ktąd był ze znacznym korpusum nowozaciężnych
przyjeżdżając Generał Löwenhaupt, i sam przy-
=sprowadzał zapasy dla głównej Armii.

Rok 1708.

Pochód wojska Szwedzkiego utrudzony był znacznie
niepogodą zimową i niedostatkiem żywności; przeby-
=ło jednak szczęśliwie województwo Trockie w dwóch
oddziałach. — Postępując z tem który zmiierzał do
Wilna, przybył król Stanisław do tej stolicy Litwy
dnia 22^{go} Marca ~~z~~ i był tam jak w innych mi-
=stach kraju, otaczających więcej ducha patriotycznego
niżeli Salska, radośnie od ludu ~~witany~~ witany; fw-
tauryt się z ~~korpusum~~ ^{z Wilnia} korpusum Smigielskiego.

Alisi dowsta go niebawem wieść, że Siemawski cof-
=nąwszy się z Podlasia, skoro owoję to opuściło wy-
=stę ruskie, poszedł na Włodawę ku Siemowu, dozwad-
=lając żołnierstwu żeby wyciskato opłatę zwodu ~~witany~~ ~~z~~
~~witany~~ z Obywateli; ^z ~~witany~~ Lubomirski, pomimo zarazo-
=ney ~~witany~~ ~~witany~~ wierności, tauryt się z Łachmanem,
a Rybiński utworzywszy sobie osobny korpus, wickroyt w

w Lubelskim i ^NSandomirskim. Działania te zdawały
się być umówione w porozumieniu z Atamanem
Mazepą, który w 25 tysięcy kozaków przyjął os-
=drony Wołyni, nie nabywając ^{one} jednak rozwinęcia obs-
=necznego z tą prostą przyczyną, że Mazepa trakto-
=wał tajemnie z królem Szwedzkim, ^{na pośrednictwem,} ~~który~~ Leszczyńskim
ociągał się z Daniem ^{wszystkiemu jemu także} ~~który~~ pomocą nawalniczą
wojska koronnego, w końcu na Dnieprze odezgnął. —

Niemali przeciw groźbie z Łódź niebezpieczeństwa sprawy
Leszczyńskiego, że w kraju który powinien być być um-
=pojonym, pojawiały się zaburzenia, ile że mógł korzystać
z nich snadno król August do naysięcia na nowo Polon.
Przekładać więc Leszczyński królowi Szwedzkim
potrzebę powrotu swego w owe krajce okolic, a to przy-
=pomocy sił dostatecznych do oparcia się burzytelom i
do trzymania na wodzy ^{uwagi te} ~~który~~ trafiały do pro-
=kronania króla Szwedzkiego, z czym powzięt rozporządze-
=nia ku obronie Poloki, dodając Leszczyńskiemu pomoc
=korpus atwoiny z Czoło Szwedów pod dowództwem Generała Krafft
i zalecający dowodzącemu na Pomorzu Generałowi Rüdert
=ixby czuwał nad spokojnością wyjeżdżającego pułku. —

Ustawał temczasem Margrabia de Bonac Przet francuz
=przebiegał Siemowickiego a z nim wojsko koronne na stronę
=króla Stanisława, lecz nieudato mu się pretamać racjonalnie
=w Eshetmanie, który słuchając przesłan swego żony że będzie
=królem byli by okazał się wytrwałym w opozycji, i zew-
=raczając obietnicom Imperatora, że mu do tego dopomwie odpi-
=rat uprosywni wielkie rady, a starbiąc sobie przychylności
=wojska twdził je nadzieją, że porównane zostanie pod wry-
=dem zlotu z Gwardyją cesarską; Sarsyjan, zaś umywał mi-
=midtem pasywność i awansów których po wdzierności jego

spodziewał się naliczyć, tym w stronę jego trzymać będą. 19.

Jak odwiedził był Leszczyński wszystkie główne mia.
sta Polski dla odebrania holdu, w Pruszech zaś je-
szcze nie był. - Gdy więc powstał się z królem szwedzkim
dnia 17. czerwca, obrócił swą podróż albo raczej pochód
pod zastoną, sześciu Pułków, traktem na Grodnę do
Elbląga, a tam udał się do Malborka, dla odbycia zjazdu
ziem pruskiech, na którym wyodrębnione zostały zachodzące
nieporozumienia między Miastami i Salacką tej prowincyi.

Z Prus udał się ~~z~~ przez Podlasie w Lubelskie, dla
wspierania swą obecnością szlachty Podolskiego i Semigul-
skiego, spracowanych się do natarcia na nieposłuszne wojsko
Koronne, ^{w celu} przywrócenia ^{onemu przymusowi} do poddania się pod władzę
prawego króla. - Stano się atoli inaczej, gdyż Repiniski
odpart w dniu 12. Listopada ~~korpusem~~ ^{korpusem} ~~pruskiego~~ ^{pruskiego},
^{w tej rozprawie} ~~wszystkie~~ ^{swie} szlachty. - Upokorzone porażką
z jednej, a z drugiej strony zadowolone ^{odniesionego}
zwycięstwem, ^{stronictwa} ~~obidwo~~ ^{zamierzały} ~~rozłożyły~~ ^{dalej} ~~się~~ ^{do} w województwie
Lubelskim, ^{na brzoach} w celu przebycia tam zimy, pojawiający
się nadzwyczaj wczesnie i silnie.

Podczas gdy to działo się w Polsce, król Karol III^{ty}
szedł różnym krokiem na cofającym się wojskiem Ro-
syjskim, i przebył niebawem granicę wielkiego Car-
stwa.

Alsi tu zmienić się miał stan rzeczy, ^{albowiem} ~~stano~~ ^{stano} ~~się~~
na własny ręce rozwinęli wzdromie wojska ruskiego
energija, jakiej dotychczas nie było śladu, a cały naród
stanął im ~~na~~ w pomoc.

Razem zginać zaczęli się podać, takli było hasło pu

ponowienie, na ~~nie~~ ^{które} odpowiadał rząd przez Uniwersytet i gło-
=sem duchowieństwa; nie my zginieemy ale zginie wrogi.
Wynikła z tego wojna podjarzona, między kastejami
Szwedami a zawiętym chłopstwem, więcej w skutkach
swoich szkodliwa niżeli dziesięć niepomysłnych podry-
cekt. Dowolność z trudnością, wyjechał Szwedziemu
od granicy Inflant zapasy żywności i Amunicyi ro-
=rysato i niszczyło chłopstwo; całe ginęły Taborcy, i co-
dziennie zachodziły utarczki na przedzie i w tyle powsta-
jujących ~~szeregów~~ ^{ku mostkowi} Szeregów. Wzrędie natrafiały w
pochodzie na popalone wsie, na pożary rozniesione i
wmytu w lasach, na spustoszeniu i odludności. Wtedy
król Karol wznowił je sily jego niedowiadają, na
umiernej obszerności kraju w którym odbywa się wojna,
ani wydatają, w zapasach gdzie w większą zawiętość,
ludzi, z głodem i z mrozem walczą; przechodzi, chętniej
stuchaj zawat Atamana Kozackiego odrywającego się z
głębokim Ukrainy z obietnicami pniećmi; albowiem roku-
waty one klima przyjaźniejszy, dostatek żywności, przy-
=jęcie bratnie, i powiększenie wojska sprzymierzeńcami.
Obietnice te wybit naprzed Mareppa za pośrednictwem
Leszcyńskiego, od którego też wtaświwie spodziewał się
nagrody, ~~albowiem~~ ^{gdzie} zasada, do niego były wstrzeszone
w Kozactwie plany, ^{podobnie} jakie nigdyś w Szwecji Polki wta-
=Dat Chmielnicki. —

Jako ~~zawat~~ ^{Mareppa} Ataman ^{narował} dla siebie Lyfut
Kozacy z łemnością na wrot Kurlandzkiej, obejmującej
Województwa Witepskiej i Polockiej, a w zamian ofiarował
Polsce Odryskanie Siwierza, Czerniechowa, Kijowa i Smo-
=lonska, do czego przytworzył się miat całymi siłami Kozactwa

matoropsyjskiego, Białogrodzkiego i Dońskiego, oraz kiat-
 = myślowi ordy ~~z~~ Ajuka Chana, a w rekrymii wierno-
 = ści, jakby w zadatek przyobiecanych korzyści otwie-
 rat natychmiast wojska Szwedziemu, narowni nim
 Siewierskiemu, dobrze zaopatrzone w żywność i w ~~umundurowaniu~~
 rynsztunek wojenny.

Oświadczając te z rąk lekkie narowne, analiza teraz chętnie
 postuchanie u króla Szwedzkiego, powatniewiającego już
 o skutku wyprawy do Rosji, przy własnej sile; w tym to
 nie ~~przemianach rzeczy~~ ^{przemianach rzeczy} polecił był Leszczyńskiemu przerznieć się
^{z posilkami polskimi} przez Natyn i Województwo Kijowskie na Ukrainę Zadnie-
 = prską, i w tym też celu wyprawił był Leszczyński
Potockiego i Szmigielskiego do wojska Koromego; ale
 Stocznia nieporomyślnie bitwa z Rybińskim, i nierówny-
 nie srogą zimą, wstrzymały te działania, ^{które sibi i stru-}
^{koć nie poparte mogły dać przewagi orzkom Szwedziemu.}
 Ataman nie będąc samowanym w obrotach podobnem
 przeszkodami, wydat pod koniec listopada rozkazy
 rozactowi izby zgromadziło się pod Horcką, jako by
 do wyprawy przeciw Szwedom; w zebranych ^{tam} uwiad-
 mit niespodzianie, że oni nie ~~z~~ z Szwedami ale
 z Carem, który naród ich uciska, rozprawić się ^{mają} ~~z~~
 Alisii nie stuchaty go Lotnie, i w wielkim zaburzeniu
 powróciły do swych koczów i kuzeni, tam dalece że
 Ataman zdolat załownie w tysiąc koni dostać się
 do obozu Szwedzkiego. Staba zaiste była to pomoc,
 i nie rokująca zgota tych korzyści jakich prośbu
 sprzymierzeńców spodziewał się król Karol; gdy jednak
 lepiej było zarównać na Ukrainie, niżeli w zgodny
 i mroźny Moskowie, wstoczyli się Szwedzi do Kota
Romny przez rzekę Dnieprą.

sądził że anagrze w wojsku Polskim pomoc na polu
bojowym, a w osadzonym na Fronie królu, uziębionego
sprzymierzenia.

Tę to sprawę ograniczoną przy sitach nielicznego
wojska, odcięty od Inflant niezmierną kraja przestrzenią,
zabłakany w stepach odludnych, trawit król Szwedów
miesiące zimowe pod atowieszczą wrocią niebesmiernego
półkonia, na układaniu planów ^{do} zbliżającego się boju,
w skutkach swych nader niepewnych.

Potrząsnął sprawdził Maxepa zwątlone nadzieje,
i tem końcem doradził wydanie do ludu Matoruskiego
Manifestu powołującego do odzyskania dawnej nie-
podległości, lecz odpowiedział na tę odzewę Imperator
głosem anagrującym więcej odbramienia w sercach
Kozackich; ^{zawierając} zniekształcając i obrydając ^{przenis:} ~~parcie~~
^{= wierzonego} Atamana, Karat zawiesić w Batarynie mieście sto-
lennem Ukrainy ^{wizytując} ~~przebieg~~ jego w szubienicy.

Rok 1709.

Prerzuceniu się Maxepy na stronę Szwedzką ^{i ustąpienie jego z Wotynia} zmięszalo
wrazie ~~siem~~ ^{Siem} Siemawskiego, bo ^{ubywał miedoradnie} ~~poplecznika~~
na którym polegato wstąpienie jego bezpieczeństwa;
wchudzić więc znową w układy z Pogustawem Sturka
podkanclerzym litewskim o poddanie ^{si} wojska Koronnego;
ale skoro postęzoł że Kozactwo odstąpiło swego wodza,
wrócił do dawnej ^{zawierając} przegraności; i ^{znową} podał na odbyty w
Lamwosiu ^{Konferencyi} ~~warunki~~ warunki tak niewyrozumiane,
iz te do żadnego doprowadzić nie mogły skutku. - Gdy
^{tem sposobem} ~~tem~~ upadła wszelka nadzieja przemówienia wojska Koron-
nego, starat się Leszczyński o użycie przynajmniej Litw-

= skiego ku pomocy Szwedom, i tym ~~posuwn~~ ^{udał się} do
Przesłcia, dla umówienia z Hetmanem Sapieha pu-
= chodu na Ukrainę. - Ponowniejszemi rzekli polskie

były w rzeczy samej roty i Chorągwie litewskie, i wta-
= sili zabierały się do wyruszenia z lexon, gdy pojawił
się w Województwie ruskim Gołex Generał rosyjski
z ananym odzianym, z którym ~~związał~~ ^{związał} się na:
tychmiast Siemawski. - Zmieształ ten wypadek
z armią Leszczyńskiego, ~~który~~ ^{gdy} okuwał już miast
nad własnym bezpieczeństwem, razem zamiast wy-
prawienia się za Dniepr przeprawić się musiał za-
wistę, szukając opieki u Korpusu Generata Krasnow.

To niejwłodzenie w planach lubo dość przexornie
przez Leszczyńskiego utworzonych, ~~przypisywano~~ ^{przypisywali} niektórym
~~rozważaniu~~ ^{rozważaniu} Generatowi; który co by miał być pomocą Krolowi
Stanisławowi w pogodzeniu umysłów, Drżinist obywateli
wyckstaniem kontrybucyón, w ogóle ^{pas} dxiatat z wielką
objętnością, ^{dla spraw Gołexi} jakby w przewidywaniu że przebywał w
~~tem kraju~~ ^{tem kraju} do Moskiewy ~~zawsze~~ ^{gdy podobne nadzieje} ~~zawsze~~

~~to~~ o dobrym skutku rozpacztego w Rosyi bój
się urojeniem, którego niedorzeczność ^{regulny} wypadek nieba-
= ren wyjawi, i nierawodna, kleska zakończy. -

Jakże dnia 9 Lipca roku 1709 przyszło pod Pul-
lawę do tej ~~rozpraw~~ ^{ostatocznej} rozprawy między wojskami
Szwedzkimi i Roskimi, w której przemagające wojow-
nasób liczbą siły Imperatora Piotra, wywalony z wy-
= cięstwo tak stanowcze, iż Krol Szwedzi straszcący

dotaknia całą swą Armiją, pierzchać musiał z pola
z matym powietrem jądry, i szukał ~~u siebie~~ ^{wieczny} na pobliz-
=stia, Liernię Turcką, ocalenia swej osoby.

Przeseta się niebawem w Polsce wieść o tej klęsce,
a w miarę, że rozpowszechniała się po kraju ostygali w
przychylności ^{ku deszczowości jego} ~~awoluncji~~ ~~awoluncji~~, głośno zaś
odzywali się z pogroźkami jego nieprzyjaciele. Najwier-
=niejszy jego stronnik Grudziński Starosta Rawski
^{opisany od siebie}
ustąpić musiał na Slesk z garstką wzrosłych mu
żołnierzy; przyparty o granicę Węgurską, przez wytko-
nowanie przeprowił się Potocki do ziem siedmiogrodzkiej
i rozpuszcł tam swe Chorągwie, które przyjął żold
u Ratowskich; Wisamowicki i Samięlski ściągani
przez oddział Golexa trawili z dniem każdym i
jedne po drugich kaymowane stanowiska, ony zgola-
nie było już miejsca w kraju, gdzie by Leszczyński
bezpiecznie mógł przebywać. Porozumiał się więc
z Generalem Krassem sprowadzonym się ^{tamże} do wyjscia
z Polski, że pod zastawę Korpusu jego uda się do
Saxceina ~~twierdzy~~ twierdzy zostającej w mocy
Szwedów.

Pochód ten ^{utrudzony} ~~utrudzony~~ tu okolicznością, że prze-
=prawiał się wypadato przez kraj Pruski neutralny,
i mocno strzeżony od granicy Polskiej z przyczyną
grasującego tam powietrza morowego, był też wbrew
przeciwny rozkazom Króla Szwedzkiego, albowiem Gene-
ral Krassem miał sobie polecono na przypadek
podobny obecnemu, zajęcie obornego stanowiska na

89
21.
mili nieufny i absolutny sposób rządzenia

króla Augusta.

Oświadczanie to Leszczyńskiego chętnie przyjęte przez
dwór Saski, nie znalazło wietorci u króla Szwedzkiego,
którego poniesione klęski i swięto doświadczony rząd w
rzeczyściach, nie uleczony był z choroby marzeń przez
=kraczających granice mwinosci i sprzecznych z rzeczywistością.

=wistoscia. ~~Wszak~~ ^{Wszak} nadzieja, że wstarczy niebawem do

krępy na czele wojska Turckiego, sprzeciwiał się,
on uprosywie Abdulkauji króla Stanisława, i dlatego
jeszcze pracował nad utrzymaniem go przy koronie
za pomocą Turków, których do wojny z Rosją pobu-

=drał. Znalezi się też między polskimi obywatelami
tacy, którzy w przyworszej gorliwosci sprawę jego podziwi-

gnac usilowali, a tem swrabem zaktočili spokoyność
w Ocyryxnie; lecz nie wptywał Leszczyński do tych

akymwii, i zasety one wlasnie pod te porę gdy troskli-

^{nie} ~~Starat~~ ^{Starat} się przegascić ostatnie zarzewia politycznego
porzaru, którym od lat siedmiu plonęła Polska. - Prze-

ryna się przeto zwiazek między jej Dziejami a wy-

padkami w zyciu Leszczyńskiego, z ~~wydaleniem się~~ ^{wydaleniem się} jego

z ~~opisywaniem~~ ^{opisywaniem} Ocyryxny w miesiacu Pazdzierniku roku 1709,
i konczacy się pierwszym ustępiem w dziejach polskim (historii polskiej) by opisany;

~~ustępiem jego drugi, rozpoczyna się w roku 1733~~ ^{ustępiem jego drugi, rozpoczyna się w roku 1733} ~~gdy zbieg wygradził republikanizm~~
~~przyprowadził~~ ^{przyprowadził} z powrotem na ziemie
króla Stanisława
rodzinną. - Z tego więc powodu pominięty zostaje w
pisaniu niniejszym cały perziod czasu zawarty w lat
tej przewie, jako oby ~~przejm~~ ^{przejm} ~~opisywaniem~~ ^{opisywaniem}.

Prok 1733. ^{ci}

Leżedt był z Swiata król August ~~który~~ ^{który}
Dnia 1. Lutego roku 1733 ^z, a ~~z~~ smiercią jego, utworzył
się kwety zabiegom na polu Elekcyjnym odlegującym
od las 29 ⁱⁿ; ~~ty~~ to publiczny w przedkach, mają
=ci być saraż ochronną ^{narodowych} swobod, ale zamiemny i se.
potwany ^{przez miobawnych protowisio} w pierwotnym jej wyjęciu, statem narodzi
=tworci, i chybajacy w tem zapetnie cel swojego prze-
=znaczenia, ze co by miało ^{zabezpieczac} ~~ty~~ wyborów
Krolów, według serca i potrzeb narodu ^x, mieszata
privedyżnie jego spokojności, i sprowadzata na kraj
burze, zagrażające jego bezpieczeństwu, i wyciążające
go z sit żywotnie. —

Dnia 11. Lutego ogłosił Prymas Teodor Polocki
Cesarzowi, w swobodzie przywykłym, a rozwiązawczy
Sejm zwykły ^{który} ~~który~~ odbywał się w tabni w proce
zgonu króla Augusta, zwolat konwokacyjny na
dzień 24 kwietnia. —

To odroczenie do czasu dość dalekiego obrad, na
których stanowione bywały zasady do następnie ma-
=jącego wyboru monarchy, zwiastowato stroniectwom
^{proce} ~~który~~, i wzywato je niejako do ~~który~~
^{Kabiejów} ~~który~~ Elekcyjnych. Jakiś korzystał z nich dwór
~~który~~ Cesarzki do nakłaniania Elektora Saskiego
syna zmarłego króla, żeby ^o osieroczone, starał się koronę

zapewniając mu po temu pomoc własną, i przeważny w
 sprawach Polski młyn Rosji, a to z uwagi, aby przy-
 =wócenie Leszczyńskiego ^{na Tron} nie narodziło Francji
 sprzymierzeńcem ~~Prus~~ ^{stosunkom Pruszy nieprzyjacięły} niedogodnym, od Rosji zaś nie na-
 =widzonym, bo wiadomo było, iż ^{on} wszelkiego dołoży sta-
 =rania o uwolnienie ~~Prus~~ Cyserny od ~~Prus~~ opieki
~~Imperatorskiej~~ ^{dworu Petersburgskiego.} Z drugiej strony Dwór Francuski sprzy-
 =jał gwałtownie Leszczyńskiemu, odkąd córka jego zamiar
 była na Tronie Burbonów, chwycił tęskliwie ~~Prus~~
~~nadstawiając się rozpaczą.~~ do przywrócenia mu postradaną Koronę,
 praczemu miał zasadę logiczną ^{a przynajmniej prawa} w tej okoliczności, że Tron
 Stanisław nie arzeł się być Tronem, i seto ^{więc} tylko
 o rozwiązanie pytań czyli jest ^{dość} królem? ~~Prus~~
 że ^{hasło} zagadkę ^{polityczną} podziwiał się ^{rozwiązanie} ~~Prus~~ ^{rod francuski}, to wply-
 =wem moralnym w narodzie polskim, to się widać,
 wpracie nieporozumienia się co do tej ^{racjonalnego} naczynia z pań-
 =stwami obcymi. Dane ^{postate} ~~Prus~~ sprzeta ~~Prus~~ decenie mar-
 =grabi de Monti, Postowi francuskiemu w Warszawie,
 iżby wszelkimi środkami ułatwił królowi Stanisławowi
 stawowi odzyskanie Tronu, poczem ~~Prus~~ ^{małżeństwo}
 skuteczną pomoc w Trymasie, już ujętego ~~Prus~~
~~Prus~~ zaworom sprzet Francuz, obietnicę ~~Prus~~
 kardynałskiej ^{godności}.

W rzeczy samej przyszedł
~~Prus~~ Trymas do tego dzieła przez rozpisane
 do województw listy, w których obszernie wyjaśniał, że
 jak czas Eleki Augusty wtórego, powrócenie ~~Prus~~

listy wymagało, aby ta abata sobie brata abeczo
rodu, tak teraz ofiolianwie doprowadzity do nie-
odzwrotny potrzebny przeszkamian go między xiombam,
a poniewaz nie bytu onego czasu żadnego w Polsce
Magnata który by z jaką, kolwiek otętką sku-
tku zarządzać mógł o koronie, listy te wskazywa-
naprowadzicie w Leszczyńskim gotowego kandydata do
Tronu, i w tem też znaczeniu przyjęty je województwo
z powołaniem ugruntowaną na przekonaniu, że
Elekcyj obędzie się spokojnie i da Polsce króla
cniśliwego, zajmującego się troskliwie jej dołą,
*gola takiego jakiego właśnie ^{należał} ^{został} ~~potrzebny~~.

Alsi Posel Rosyjski nie dozwolit przewieć się
w narodzie takim wyobrażeniu rzeczy, zamiast
wyrażną protestując przeciw wyborowi Leszczyńskiego
Na próżno przedstawiał mu Prymas że Traktat
usuwający króla Stanisława od Tronu upadł ra-
zem z gwarancją onego ze strony Rosji przed
smierć Augusta; na próżno tłumaczył że Traktat
ten ogranicza ^{nieustannie} ~~nieustannie~~ ^{w użyciu swych praw} ~~wolność~~
wyborów; uwagi te petyły przed niezachwianą ni-
czystością Posła popartą oświadczeniem, że Armija
Rosyjska wytłumaczy rzeczywiste znaczenie
wspomnianego Dokumentu.

Pogroźbom tym dowodzącym jakby już był wptyw Rosji
do spraw ostatek Polski, dodał znaczenia i wagi Posel

Cesarzki Hrabia Wilcekt, przez ukryzione imieniem
swojego Monarchy oswiadczenie, ze jak Kolwickonnie
zamysla ublizac prawom ani tez nastawac na swo-
body szlachty Polskiej, przeciez nie zezwoli na Elekuz
Leszekynskiego. =

Nawzajem praconal dwor francuski nad zachwia-
niem i odwróceniem tych nieprzyjasknych wzgledem kró-
la Stanislaw zamyston, przez utworzenie mu w
Polsce stromictwa dwi silnego izby zobjętno sa-
machy Prusji, tudziez przez dywersyę w zamiarach
Austrii, ^{na pomoc} zbroynego wystapienia na jej granicach
w Polgu i we Wtoszech. - Indakne wysylki pieniazne
utawiaty w Polsce pierwszą okymosć ile pilniey, do
drugiy sposobu sie powiazujac lioz, wyszka i rozmacniajac kwiidze uszienne;
aby zas na wyobrazeniach intelektualnych nie zby-
wato, rozszeto sie w kraju pismo ^{z Francji nadstane} dowodzace ze nie tylko
przywrócenie króla Stanislaw w kraju narodowi nayniek-
nieysze korzyści, ale ze nawet nie potrzebuje ^{ono} poparcia
przez powowiona Elekuz, albowiem ^{Leszekynski} ~~król~~ królem być nie
prestal. Pismo to utwione ~~z francji~~, z wszelką subtel-
noscię dyalektyki, dyplomatyckney i prawowicy, odczytal
Prymas w Senacie, nie wymieniajac wżakze z kąd ono
pochodzi. =

Posrod ~~lat~~ ~~zabiegów~~ i usiowan
o wykształcenie ^{o Narodnie} opinij przyjaskney dla Leszekynskiego,
nadzedt dzień ^{do} obrad Sejmu konwokacyjnego przez ~~na~~ ~~akom~~
Uptyneto jak zwykła nie malo czasu na wyborze
Marzalka, az adatu sie Prymasowi zjednal glosy Marsal
skiego, Narowie Grodzieńskiego, Pisarzowi polnemu
litewskiemu, sprzyjajacemu nieogramizeniel partyi francus
skiej

francuskiego, w ten charakter się ~~zmieniła~~ w króla i Sejm,
ze wniesiony został ~~ten~~ do laski projekt, aby Sejmowi
Stany Skonfederowały się, dla nadania silniejszej Sankcyi
prawo Elekcyj następującej. Prawo to zaś ugruntow-
=wane być miało na tej zasadzie trójakiej: iż do wybo-
ru przypuszczony tylko będzie ziemek, z Opasem Matki
Polaków urodzony, wyznający wiarę katolicką, ~~przyjął~~
~~przyjął~~ ^{Przymianin Krajowy,}
~~Przymianin Krajowy,~~ i nie mający ani państw jakich, ani woj-
stwa, ani nawet dóbr ziemskich zagranicą, praxe wy-
taczono wyrażnie Elektora Saskiego, który uważał się
prawdziwie Polakiem bo miał tytuł królewicza polskiego,
ale nie wywodził się z rodziem narodowców, a przytem
~~nie~~ posiadał to wszystko co prawo zaprojektowane
mieć zabroniasto. — Powtórze: że na przyszłym Sejmie
Elekcyjnym nikt zgoda umówi Prymasa wzięci się niem-
ogłoszą Elekta, pod winą odprawiania z osoby jako nie-
przyjaciela Ojczyzny; praxe zapowiedziano iżby który z biskupów
pów nie stał się swobodnym narządem jakiego stronnictwa,
w Sejmie z tą partją którą trzyma się Prymas; potrzeba
że Elekcyę odbyć się trybem powszechnego suszenia, to
jest praxe zgromadzoną in corpore Szlachty, aby ~~nie~~
^{usunąć od nich} ~~nie~~ Postów ziemskich, którzy ile w matę liczbie
Tatwicyzemi byli do ujęcia, lub do zakryżenia.
Projekt ten spotkał w obu Jębach na siebie oppo-
zycyę. Potrafił atoli Prymas przestamać upór Se-
natorów, zaciem Postowie ziemscy zapatrzując się na oyców
Przejętych porzeli za ich przyktyadem i podpisali akt
Konfederacyi i Konstytucyę o Elekcyj, której prawa wyzna-
czona została na dzień 25. Siernia. Liczba powoła

95

jednomyślnie w Senacie i w Izbie Poselskiej była ~~rządy~~ ^{które niebawem umiło. -} ~~razem~~
- więcej utudzeniem chwila ~~ów~~ ^{które niebawem umiło. -} ~~razem~~
sia wyjednana na kosztach pomysłow ~~ów~~ ^{które niebawem umiło. -} ~~razem~~
~~obrad kamionita, sie po krótkim namyśle w state postanowienie~~ ~~umieszenia~~
~~kapadly uchwały przez kamionitnie do Akt Gwardnich~~ ~~przesłanym Ma.~~
~~profesow wysswieclajacych wady racowego prawa, jako~~ ~~te~~ ~~moralnego~~ ~~promocji~~
wzryta przez Prymasa do wyjednania podpisu na Akcie,
który nie trafiał ^{tytuła} do ~~umie~~ przekonania, ^{Reprezentanta} i mógł mieć
niebezpieczne dla kraju skutki, albowiem jednogłośni
^{i pospólni} profesowali przeciw niemu Rezydenci trzech dworów
sasiadnich, i ^{dobrze} wiadomo było że Księża poprzez te
profesucya nastaniem wojska ~~które~~ ^{ponowidomany} ~~był~~
^{w czasie} ~~którym~~ ^{na panowanie} ~~którym~~ ^{króla.} - ~~był~~. Takie nieporo-

zumienie między Prymasem i Postami wzmacniano i
rozdrażniano pismo ulotne, ~~które~~ ~~rozrzucone~~ ~~po~~ ~~cojce~~
- wódatwach, w którym przedstawiono były niedogodności
zawiazanej konfederacji, ^{wytkumaczona} i ^{potrzeba} spiesz nego od niej
odstąpienia). - Hrabia Wakenbär Post Saski, podcy-
- rzany o rozszerzeniu tego pisma, zapowzany więc ~~zo-~~
"stał ^{a uści Prymasa} ~~z~~ ^{uyma} ~~stwierdzonego~~ mu charakteru dyplomaty-
- cznego przed Sądą Kapturowe, do odpowiadania dla czego
miejsza paszkwilami pokoy w Drexapospolitej. - Alisii
~~na~~ ~~ciężkim~~ ^{pismo wspomniane} i inne podobne ^{konu rabięgi} ze strony Postow zagra-
- nicznych przyniosły ~~szkodę~~ ^{skutek}, ~~który~~ ^{ii: par}
~~roznie~~ ^{zamiar} ^{się} ^{swoin} ^{postanowit, te,} ~~był~~ ~~z~~ ~~razem~~
- być może przyniesiony do Tronu, ~~jak~~ ~~tylko~~ ~~przez~~ ~~po-~~
- nowione, Elekcyj, z czego wynikato naprzód nieumianie

jego prawa do korony ^{na istniejącej} co było najsilniejszym odpo-
wiedzią Argumentów francuskich, powtórze potrzeba przy-
toczenia niebezpiecznej przepawy wyboru na który
nie jeden ^{już} kandydat usatysfakcjonował ~~był~~; cichym sa-
mym przytaczając pismo powzięte nadziei. — Sprzeciwia-
jąc się więc ~~temu~~ ^{zasilniemu postanowieniu} Posel francuski, aż pownawszay że nie
potwona racjonalności Sejmujących, zrewoluit na powo-
wienie Lekkiej, w sposobie jednakże prosty tylko
formalności, albowiem wiażdat od Stanów Królestwa
^{poprzedniego} zarekowania, że pomijając wszelkich innych kandydatów,
obiorą Leszczyńskiego. — Dobyło to zrewolucyjskie odburca-
nie Królestwa głośno wolny w przedmiocie najwyższej
szym jej odpowiedzialności, zaktym też zadanie to ~~nie~~
~~nie~~ jakkolwiek popierane ^{namowami Frynasa i} licznymi obietnicami
ze strony ~~francuskiej~~ ^{dworu francuskiego}, nie znalasto wziętości, a
postawę ~~francuskiej~~ Rezydentów zagranicznych, ^{na}
^{Rasady do} wziętychania pojawiającej się sprzecznosci w dzieła-
niach ~~francuskiej~~ ^{Posta}, który obok siebie rozprawia
o utrzymaniu swobod elekcyjnych, ^{lecz} ~~nie~~ jednocześ-
nie podkopyje i z gruntu naraza ^{takowe} uchylnym. —

Niebezpieczniejsza atoli niżeli ta ^{Polemika i scieranie} ~~francuskiej~~
~~francuskiej~~ się dyplomacji, byto dla Leszczyńskiego, na-
stąpienie w porozumieniu Austrii z Rosyją poru-
mie ~~nie~~ się wywróżyć obu tych ^{moce} ~~francuskiej~~ na granicę
Polski. — Senat zadowolony ^{to} zbrojną demonstracją, dopy-
tywał się o jej znaczenie u Postoi cudzoziemskich
protestując zawczasem przeciw naruszeniu terytorjalnej

do ~~podróży~~ ^{podróży} Leszczyńskiego do Polski, którego obe-
..cność samie stawata się nieważnie potrzebna, w mia-
tego, że zblizata się pora Elżbiety. — Przebyciu krajów
niemieckich pilnie strzeżonych nie było wszakże
łatwem do wykonania przedsięwzięcia, a wyprzedzani
w Prusku, niemal pod botkami nieprzejazdnych sił
pruskich, i przy brzozy w Morzu Bałtyckim
flocie rosyjskiej, ~~była~~ ^{stawata się} prawie niepodobnem, lub
^{było} przynajmniej wstawnem z wielkim niebezpieczeństwem
gdy tak w Francji chwiano się jeszcze w pomysłach na-
tem w okyńie wypadku, tak w przedmiocie wojny, jako
tak w do ~~sprosobu~~ ^{sprosobu} wyprawienia króla Stanisława, dwo-
rosyjski niemający tułe przychyln do namyśle, xalecił
Generałowi Lascy wkrócenie do Litwy, a Postowi swojemu
w Warszawie, wydanie Manifestu wyjaśniającego te
prurzenie wyzka, które zachować się miało wprzej-
jańciskiu, lub też wzięci się do środków przynaglających
postuszeństwo, w miarę tego iż Sejm elżbietyny będzie
lub nie będzie powolnym rozkazom Imperatorowej. —

W tym stanie rzeczy Prymas postanowił oddać lewoni
dalece rozwiniecie wypadków, i przyśpieszać ile możności
Elżbiety; chce przytem zapobiec intrygom Postow
cudzoziemskich, domagać się, aby oni z Stolicy kraju
wyjechali, co wszakże nie wzięto skutku, gdyż cały
korpus dyplomatyczny odpart jednomyślnie to ządanie,
jako niezgruntowane na prawie, i niezgodne z zachowanymi dotąd przyzwyczajeniami. —
Dnia 25 sierpnia przepetriona była Warszawa
Silachta, która udata się też niebawem na polu Elżbiety.

Jednocześnie obchodził Porządek francuski a wielką uro-
czyścią przypadającą w dniu tym rocznicę imienia
swojego króla, któremu Prymas zaufany w skutki
przedsięwziętych środków, gotował wiazanie w Elekcyi
jego Tescia. —

Majalski Starosta Grodzieński Marszałek stary,
laski zagait seym, poczem nastąpiły regi dla
odebrania przysięgi na konfederacyę, w końcu burilowy
jako swytkle wybó Marszałka, na którym resault
czas do dnia ~~11~~³¹ Sierpnia, gdy Franciszkowi Radziwi-
=skiemu podkomorzemu Pannowskiemu, przyjacielowi
domu Leszczyńskich, lasko oddano. — Zwastiony jwid
z Prymasem Stazi Wiszniewiecki, kanclerz i Rejimen-
tary litewski, byt tēm wyborem Marszałka tak obra-
=zony, ^{ix} zamiót protestacyę przeciw wszelkim, jakimi
kolwiek one będą, uchwałom obecnego seymu, ^{ktory}
~~nazywał niewolniczym i kapitulacyjnym, a~~
znalazłszy między szlachtą wiele ^{zwolenników} ~~brudów~~ gotowych do
zrobienia seysy, ustąpił z pola elekcyjnego, i prze-
prawiający się przez Wisłę, stanął obozem na Pradze
w orszaku dwóch niemal województw. —

Nie dat się tēm ~~krakie~~^{krakie} Prymas, a popierany
był przez Marszałka seymowego, zblizył po-
tawienie się, oia JCB w dniu 4^{ty} września, wydał
oraz Manifest imieniem Stanów Rzeczypospolitej prze-
=ciw Wiszniewieckiemu i jego poplecznikom, któ-
=rych za nieprzyjaciół Cyryjery ogłosić odgrzał się,
jedeli, jak mówi, nastrawiił tę wspólną matkę
w zawziętości nierozumnej szarpać nie przestana. —

Tegor dnia Posel francuski prosi Leszcyńskiego
 jako kandydata do Korony, przy obietnicy ze strony
 swego Monarchy, znacznych subsydiów przeznaczonych
 na powiększenie wojska, tudzież wszelkij inniej ja-
 ko tylko rządana będzie pomoc. - Dziatający w po-
 rozumieniu z nim Ryms, nie dostrzegając się podania
 kandydatów przez inne dwory, lub też z tona nar-
 obwisł ~~nie~~ ze przedsięwzięciem w dni trzy, to jest 7^{ty}.
 Wreszcie objad Nijewódtwo, dla obliczenia gtóron
^{proszem}
~~nie~~ przysięgi kázat do mianowania króla. Alisii
 natrafit w dniu tem na niespodzianą trudność w szka-
 -chcie która siadać na koni nie chciała, tudzież na-
^{silna}
 -opozycyę w Sinacie, z którego wyskup Poznański,
 Kasztelan Krawowski, Wojewodowie Trocki, Jzowro-
 -stawski, Nowogrodzki, Podlaski; Chelmiński; ^{hędzię} Kellu
 Kasztelanów ustąpiłomy i potężnyło się z Wianowickim.
 Uczynt to także Lubomirski Wojewoda Krawowski,
 po dobitnej mowie, w której tłumaczył, iż apier
 -szymu przy obraniu Leszcyńskiogo mić będzie ten
 -skutek, iż wojsko Rosyjskie gwałowai' recha po-
 -kroju, jak byto za panowania króla Augusta,
 -czemu statek sity Polskij z assistance ^{si} nie potrafił,
 -a daleria pomoc z Francyi i Karadzi; ^{przełożywał jako Stany Zgromadzone}
 -nie jest ~~przezto~~ ^{przezto} pierwszoscą Kandygo Obywatela zapob-
 -ięć takim wypadkom uległoscię ~~nie~~ pod wole Impero-
 -korowij. - Mowa ta upokarzająca dla Narodu kto-
 -regor wyswiecata niedostępnosc, ostawiająca kraj którego
 -wyjawiata slabosci, byta wszakże rzetelnym wyobrazeniem

rzeczy w prawdziwym ich świetle; kamień ston a Sub-
-mirskijs, które przyniosły by mu były dekret
 bamięzi za panowania Jagiellonów, ^{bratowego}, sta-
 =chane były z powołaniem na Sejmie Elżbiety
 roku 1733°, i nie jeden przyświadczył że są
 potrzebne mądrości. — Słyszano nawet rozlegający się
 między szlachtą okrzyk Łgoda, jakoby w dowód,
 że ona stwierdza swym przyzwoleniem to, czego
 przodkowie stuchali by z grozą i karaniem.
 Stronictwo Leszczyńskijskie, wytrwalsze, męczniejsze,
 lub tworzące sobie lepiej o doli publicznej, niedato się
 postwornie w przedsięwzięciu wyreisania go na Tron,
 pojawiając się ^{opporującą} w Senacie i między szlachtą,
 do czego silny znalazł się bodziec w przybyciu króla
 Stanisława do Warszawy. —

Przebrany i udający stał podobnie przeistoczonego
 w podróżującego kupca kawalera Dandelos, prze-
 =prawił się być szerszeliwie ^{Leszczyńskijski} przez kraje Pruski i
 podrapit uysć baczności Policji Berlińskijskiej. ~~Prze-~~
~~szedł~~ ^{więc} stanął w stolicy Polki, a niebawem roz-
 =szła się między szlachtą wieść o jego przybyciu, potę-
 =czona z tem dowojakiem doniesieniem, że Cesarz ^{kominiarski}
 poprzednicze postanowienie, ^{opierania się jego Elżbety} ^{takimż} ~~prze-~~
~~szedł~~ ^{liżnie} ludziez ^{wojusko} francuskie nyladonato
 w Pruski, pod zastoną 40 okrętów liniowych. Obie
 te wiadomości ^{z namowy Frymusa rossianca} były wszakże zmyślone, jakosi Poset
 Cesarzski zaprzeczył urzędowic pierwszemu, a nieba-

sem dowiedziano się, co do drugiej, iż flotta Fran-
cuska wyprawiona z presta samą wróciła, i trzy
tylko fregat zawinęło do Gdańska. —

Dnia 10 września okazał się król Stanisław publi-
cznie, udając się pieszo do kościoła Świętoskruskiej,
w towarzystwie Opolińskiego Podskarbiego, i Am-
szcha Marzotta, okrzykami radości witalny
od następujących mu drogę mieszkańców Heluy. —

Z południa udał się Prymas na pole Ciekuskie
orzeka wielu Senatorów, i niebawem zaczął obja-
dzać Województwa; wreszcie odpowiadano na zapytanie
czyli naród chce mieć za króla Stanisława Leszczyń-
skiego, głośnym przyzwoleniem, lecz nie wystarczyło
czem do zebrania ^{dotychczas} wszystkich wotów, zatem Prymas
wstrzymał się z mianowaniem króla do dnia następują-
cego. —

Był to 11^{ty} września, i już od samej godziny zebra-
ło się pod kościół Prymasa a z namowy Poniatow-
skiego Wojewody Maxowieckiego, około 500 szlachty
konnej, która poprowadziła go na pole Ciekuskie, wó-
jąc donosić, Leszczyński być ma królem naszym,
gdy jednak przyszła kolej wyborem na wojewodę
Sandomirskiego, odzewali się Lubomirski wojewoda,
Kasztelan Radomski, i Starosta Opoczyński z tem,
że oni na takiego tylko kandydata głosować
będą, po którego Ciekuski obawiać się niepotrzeba

Wpustoszania okazywały przez wojewo Kojczyński, a
za ich oswiadczeniem poszły trzy ziemie. Ta niemo-
żliwa appoazywa zabrata wille czasu, i umieszata
Prymasowi tak dalece, iż odłożył nową datę objazd
Województw do dnia następującego. —

Układano się temi czasem a wiozniowieckim i jego
stronnictwami oburzającimi na Pradze, iżby kaniechaw-
szu Sępszy gorszący, potawczyli się ~~z~~^{bracia}, dla
wspólnego dokonania Elekcyi; alieci co by do tego
przyjść miało, odstąpiło się ^{nowe} od Senatu wielu
Magnatów, a od szlachty Liem kilka, które
przeszły do strony przeciwniej. —

Gdy więc dnia 12 Wrzesnia Prymas rozpoczął ob-
jadzanie nie było już opponentów, ale niobyto też
i kilka Województw; między pozostałymi na Elekcyi
~~nie~~, rozlegat się strzyk, Wiwat król Stanisław, ~~który~~
Prymas wytłumaczył ^{te odgłosy} w ten sposób, iż ~~to~~^{one są} wyru-
szaniem powszechniej woli Naroda, zaciem okoto go-
dziny czwartej ~~z południa~~ mianował Stanisława

Leszczyńskiego królem polskim i wielkim Księ-
ciem litewskim, jednomyślnie obranym; obwiesiły
to Stolicy wystrzaty a 18to Armia ustawionych w
bliskosci pola Elekcyi, szcietk wielki i wrzawa,
przyjemnie nie oberło się bez przypadku, albowiem
Starosta Przewycki zginął od wystrzatu, a sędmiu

Szlachty upornych zarobano. - W kościele S. Jana
odspiewano ^{koształo} ~~prawy~~ przywykłe Te Deum, ^{po czym} natychmiast
odprowadzono Elekta na zamek, jakoby dla objęcia
w ^{posiadanie} ~~prawy~~ tego siedliska polskich królów; alsiuż ad
miat się on, i ^{niepomatu} zatrwożył gdy wyrwał z okien, obóz
Kiszyniowieckiego na Pragę, rozłożony, i wielki w im
mnośtwo ludu. Poleśnici go też dostrzegli że przy pu
- blicznym występaniu które dnia następującego dawno
Senatorom i Urzędnikom Koronnym, niemal cześć
ich trzecia nie była obecna. - Wyprawit więc w Depu
tacji do oponentów Humieckiego Wojewody Podolskiego,
i Potockiego Wojewody Wołyńskiego, w nadziei że skła
mą ich do porozumienia się, a wtaśzora przy pom
cy obietnic wielorakich które umowano magnatom
i pioniędzy które Pust Frankurki miał w wygotowa
do rozdania między
~~szlachty~~ Szlachty, alsiuż zabiegi te spełzły na niczym,
owsem ten sty przyniósł skutek, iż oponenti etu
- rzywszy koto, wydali Manifest przeciw Elekcyi Leszczy
- Ńskiego, i zawiazali konfederacyę w celu jej obalenia.

W tedy Pociel Strażnik Litewski podał ^{myśl} ~~prawy~~
prowniecemia bunta w wyroku ^{krągającym się przy} ~~prawy~~ w izm
- wieckim ~~szlachty~~ a gdy ^{i ten wybieg} ~~szlachty~~ się udał się, mianował
Leszczyński Pomiatowski Wojewodę, Marowickiego
Regimensarzem wyroku Koronnego, przy poleceniu

105 25

Wzrosty zawiązane, na Pradze Konfederacyi seta

rozennat, w czym miał mu dopomagać Potocki

Wojewoda kijowski chorągwiemi swjemi. —

Ostrzeżeni o ~~szkodliwych~~ ^{tych} zamiarach Konfederacyi, zerwali most pod Pragę i cofnęli się do Okiemiewa, z tam ustąpili przed sięgającymi ich Regimentarzem do Negrona, skutkując tam bezpieczeństwem pod bo-
żkiem abliżającą się z tej strony ku Stolicy Armij
rosyjskiej. —

Odbywały się tam w Warszawie okymosie, któ-
re towarzyszyły wyprawy Elektora. Dnia 19. września
zaprzysiężono Leszczyński Pacta consenta; sąż ka-
piturowy wydat na Wiszniowiecki ~~wyprawy~~ wy-
rok przeważający go godności i dóbr, które skon-
fiskowane być miały; Regimentarstwo litewskie
oddane było Pocijowi, a koronne Potockiemu
Wojewodzie Kijowskiemu, a naniemu z wypraw
partyzanckich odbywanych w Polsce czasu woj-
ny szwedzkiej. —

Alia rozentu się niebawem w Stolicy wieść,
że Generał Rosyjski Lasey abokujący dośiad pod
Tyłowcinem, abliż się ku Wiśle spieszącym sw.
chodem, w 25 tysięcy wojska. Jakoż Dnia 29 wrze-
śnia obokaty się nad rzeką przednie jego exaty.
Nie wymowna twoga ogarnęta wtedy partyę
Leszczyńskiego, rozbiegła się ona na wszytkie

Strony, które zaś udat się z pomocy Pomiatowskię
do Gdańska, gdzie stojący oddział floty francu-
skiej mógł być na pomocy do ucieczki, a tem
czasem dać protekcję.

Polecki wojewoda, albo jak go powszechnie zwano
Pan Kijowski, sam jeden między tyłu nie tra-
siera; sciagnął do Warszawy oddział wojska
chorwackiego a którym płacony się chorągwie
Tatarskie zworbowane w Trockim, jego korciem,
aby jak dawniej z Wotochami, tak teraz przy
pomocy Tatarów doświadczal losu wojny podja-
dowej. Nie udało mu się wszakże utrzymać się na
prawym brzegu Wisły, z acem przeprawił się na lewy,
rozstruciosy w przed zbudowany wielkim korciem
most płacony Pragi a Warszawę.

Jak dawniej wiewał być Prymas Poston Saskiego
i Pruskiego do ustąpienia z Stolicy, a gdy jednako
niebyto dostał nastąpiło, ale awsem Postowie ci ob-
=czywny się wartość upornie bawili w Warszawie,
naskąd Polecki ich mieszkanie, rozpedził postawioną
na straży Dragonią, i karat splądrował domy zajęte
przez obu Postów, którzy w tej przygodzie zaledwo ze
usze a życiem, poszukawszy przytulku u Prezydenta
Cesarzkiego.

Prusyanom zaciągającym most dla przeprowienia się
przez Wisłę, stawit wieża z brojowni warszawskiej
Artyllerię, która w istocie czas niejaki Samowai potrafiła

104
te roboty, lew nie była na przeszkodzie stronnikom
Wisniowieckiego do obsadzenia pola Elekcyj w wsi
Kamieni, gdzie niedys' odbył się wybór Henryka
Walerego, i zbudowania tamże szkoły, dla Senatu
i kolegi ~~rycerskiego~~.

Przygotowania te wrożyły się odbyć się tu ma
nowa Elekcyj; jakw' była to już rzecz umówioną
między dworami Cesarzkim i Ruskim, i Elektor
Saski, będzie królem polskim, i zywato się tylko
na Senkiji ze strony Narodu polskiego, uwaga
niego wszakże za powołanie narzędzi obcej woli, ^w
dopetnieniu czernej formalności wyboru, niby - to wol.
nego. -

W skutku takich postanowień zwołany został
na nowo i naprzód Sejm Elekcyjny którego termin ~~był~~
nie był jeszcze ^{ujedynił} ~~ustalony~~. - Dnia 5. Października ^{zjechał się} ~~zjechał się~~
~~Dyplomacy Niemcy~~ Antoni Pomiński Justytor Koronny obrany
~~prokuratorem~~ Marszałkiem ^{sejmowym} ~~sejmowym~~ Lubomirski Wojewoda Krakowski
~~podat do Ironu~~ ~~podat do Ironu~~ Elektora
^{stał się} Stanisław Hozyusz Biskup Poznański
przywłaszczając sobie atrybucyj ^{stwierdzą} ~~stwierdzą~~ wyjątkowo
Prymasowi królestwa, ~~zabierał~~ ^{zabierał} głosy. - Na uchwycenie
przez niego zapysanie tego naród mieć chce królem,
odpowiedział Lubomirski skrzykiem, Wiat Rex
Augustus tertius, pozem ^{karuz} Biskup mianował
Elektora Saskiego królewicza polskiego, Fryderyka
Augusta, królem polskim i wielkim Księciem
Litewskim, pod nazwiskiem Augusta trzeciego, odspi-
wał zaś przywykła Sedeum w kościele parnym
na Pradze. ^{albożem przysknu do Warszawy niedopuszczal} ~~albożem przysknu do Warszawy niedopuszczal~~ ^{kościoła}
Elekcyj odbyły z takim wspiechem i porządkiem

ix neutralizma się Elektora Augusta, ile dopchniona
w Saksyi a wielkoscia Narodu, postanowito nicod,
stejonac strony Leszynskiego. Utwierdzaty w tym
przyjawnym duchu Magistrat Gdaniński sypane przez
Posta francuskiego pierwiadze, xaxem walczo się pilnie
do wzmożenia warowni, i usypanyi kostał nat
rozszerzajacy się aż do klasztoru Oliwskiego.

Z innej strony przyjaciele Leszynskiego rozgła-
siali, że ciagnie mu w pomoc wojsko z Polski, że
Salachta ~~by~~ powstała w powszechnem
ruszeniu na Prusy, którym też król Pruski nie do-
zwolił przejścia przez swój kraj, a wieści te lubo-
wtemliwie znajdowały niejaką powagę w Uniwersa-
lach, wydawanych do Narodu przez Leszynskiego
i Prymasów.

Alisi odzwycze przyimowani w Polsce a wielką oboję-
tnoscia, i zaludno udato się Kudzińskiemu kasztelanowi
Cesarzskiemu zebrać w Mazowszu, a Jarle Wojewodzie
Lubelskiemu sciagnąć na Polacie i w Ziemi Chelmu-
skiej, kilka kup zbrojnych. Reszta się też w Krakon-
wie, w tym ^{w tym i sierżantach uzbrojonych} i na Wolińcu przetroszę szlachty
skoin kilka Goralow ^{przyisany do królowskiej Ordynacji Ostrogskiej} pruszeniem na jednosci,
czyszczoney, tak kleywato tem pruszeniem na jednosci,
i ~~wielkoscia~~ ^{na} dowódcy który by był ogniwem ich powta-
renia, ^{i obrótami ich kierowaty} xaxem nie ~~pragniwaty~~ ^{pragniwaty} one żadnego skutku,
i ~~były~~ ^{nie miały} nawet ^{ke dorywawo i pójdywawo odkazywania,} ~~znamiens~~ ^{znamiens} ~~powstania,~~ ^{powstania,}
~~zawazy~~ i godła narodowosci.

Sam ~~tylko~~ tylko deoir francuski zaymonat się troskli-
wie sprawą Leszynskiego, albowiem król Ludwik XV^{ty}
miał to sobie za krywdę, że Tescia jego ruguje z Tronu

wichraju stronnictwo Saskie, i nieśad być odstąpić
tych korzyści które rokowało Francuzi w porządku
rzeczy politycznym, scislej, sprzymierzenie się z Polką.
Gdy więc niepodobna było wyprawie tamże wojska w
prowincjach deszczynskich, przędził się u niego skuteczną,
na rzecz jego dywersją, zająwszy posiadłości Ce-
sarskie w Włoszech i w Belgii. Także już w prze-
sionie listopadzie rozpoczęły się działania wojenne
w Lombardji i nad Renem, które lubo pomyslane
dla wojska francuskiego nie wstrzymały jednak ani
na chwilę pochodu wojska ruskiego ^{ka} do Paryża.

W połowie listopada stanęło ono pod Polysiejem
pod Lorajem, z czego osm tysięcy pozostało w kraju
dla strażenia Stolicy, reszta pociągnięta ku Paryżowi.
Jednocześnie skierowano do Wielkopolski wojsko saskie
liczące podobnie Polysiejem, ~~z~~ część jego jedna pod
sprawą Kiercia Weissenfelda obróciła się ku Pomoraniu
druga pod generałem Baudissin udała się ku Pro-
nowu.

Nie daleko opierał się silnie obwarowany Pomoranie,
a z Krakowa ustąpił za wezwaniem wojewody kijowskiego
W Litwie jednej ile wolnej pod imieniem od pozostałości wojska
obcych, grafomata Szeleslowie Pociej ~~na~~ ^{na} dobrem strona-
mików Saskich. Łączył mu naprawdę drogę do
Wilna Kudziwitt Wojewoda Nowogrodzki w 2000 żołnierzy
za nadwornego, lecz sprawiony był na głowę, zajął więc
prawie musiano do Litwy, kilkakrotnie Korpus wprawił w
sprawę Jameitowa, który też spokojnie w tej prowincji przywrócił

Pod takim to srobia niepomyslne go wrozenie w wojny
krajn, a niepewnego skutku dywersji francuskiej
za granicą, zajaśniał rok 1754.

Główne środki obrony ktoromi zawładac może Leszcy.
skni znacjonalny si, wiec ^{zabrane} w Prusiech, gdzie general major
Kampenhous trzymat ~~osadzony~~ Torun kilka rotami
piechoty; Brygadiera Sokolnicki stat z kilku chorag:

wiam jachdy ^{Gniewie} ~~Gniewie~~. Hiare August Cartoryjzski
w zwoz gwardij Koronnej i ^{oddzielnym} Dragony w Malborku.

Do Gdancka przybyto tu 500 ochotników z Szwedzkiej
szlachty, ktorym stopnie oficerkie przeznaczone. Wada

Gdancka pomoxione werbunkiem utatwionym pieniz:
darmiz francuskiemi wynosila wtedy 6000 gton.

Byly to sily ktoromi wode ^{w szkie, swy brygdy} ~~osadzony~~ opart
szy sie o warownie w Gdansk, w Ulblagu:

w Torunia może wstrzymac nieprzyjaciela, lecz

król Stanislaw nie miał ani ducha ani usposob.
bienia wojennego, ^{a dowodem jego wyzka slywalo na uspijzmie}

~~bitwa~~ ^{ich dziatan} nieluwem okazalo sie ze skutku,
gdz Kampenhous ussapil z Torunia przed garniz:

Poprzyjca, ^a ^{w utarczce pod Chozowem} Sokolnicki utracil ~~posiedl w rozryps~~
swy Korpus, który ^{posiedl w rozryps} ~~posiedl w rozryps~~.

Wypadki te niepomyslne zatworily Gdan' stan
amieszkatu nas do reszty Magistras wiadomosci

udbytey w Krakowie dnia 17 stycznia Koronacyi Kró
la Augusta, ^{rozkazana si kamosi sie na bry srogi, gdy jwi pogadzeni sie siuma mlyscia} ~~posiedl w rozryps~~ wyprawil Depysauya do Leszcy

skiego z przedstawieniem, iz byto by moze dogodniey

gdzieby w innym mieście upatrzyć sobie ^{raczył} pobyt. Widać
się, że także Polacy francuzkiemu naszkodzić traw-
=cyli się ~~Przemistrów~~ ; Brdenci tem zapewniomi-
ie Anglia, Holandia, Danja ; Szwecya zastrzegły
Dwora Kopsyjskiego ^{aby} ~~nie~~ Gdansk nie był naparto-
=wany, a nauko przybyć ma co chwila flotta fran-
=cuzka z pułkami. —

Je mamida ^{kwadrans} ~~ktorem~~ którym chytry ^{tydzień} ~~przet~~
Tatowicki Magistrat miał ten skutkowy ~~przet~~
nowit odpięć wojska Kopsyjskie ~~razem~~ jak Łutacy
~~praca co skompromitował tak dalece i siebie i miasto, co do~~
~~struktów i nieprzyjemnym, iż możność do królestwa ułtadu miasta~~
~~wojak i nadzieja przystępu Kapitulacji, kaczem~~
juz bezpieczeństwa nie miał cofnąć się wstecz na
abraney Kulei, widząc przygotowaną sobie kugę, nawet przy wszelkiej uległości
W miarę posuwania się wojska Kopsyjskiego w Prusy,
ustępowały i sciągaty się pod Gdansk oddziały
Polskie rezerwne w tej prowincyi, ^{praca} ~~nie~~ dni ostat-
=nich, miesiąca Lutego, znalazło się w mieście 12 tysięcy
^{regularnego} ~~wojska~~ żołnierza, do czego przybyły roty kupańskie
i rzemieślników na przedzie uzbrojone. Dowództwo
naixelne w mieście objął Generał Willinghof Oficer
Meklemburski, ^{gdz} ~~ktorem~~ ~~Pruski~~ ~~przew.~~
miesiąc ~~cały~~ zostawały pod komendą Pomiatowskiego
i Exartoryjskiego. —

Pozy nader Tagodny roku tego zimie udato się zatopić
wodę ^{praca} ~~ufuszoną~~ sluzę niektórych okolic miasta przy-
ległe, ^{praca} ~~praca~~ przystęp z tej strony stat się zupełni nie

niepodobnym, lecz nawracajem Kossyancie zasypali kanat przy którym wybudowane były intepny mieyskie, zaxim zbywcu' zakreto niebaowem na moze, a to w mieyscu ma-
 zjacych w xapacie 20⁰⁰⁰ tysięcy kasaton xboja^{nie} w spiebrach,
 Nader opiewale wszakże ~~zaxim~~ ^{odbywały się} dziatenia oblyznicze, ~~zaxim~~ ^{zaxim}
~~zaxim~~ ^{dla} niedostatku dziat cixkich, ~~zaxim~~ ^{zaxim} ktorych nadysia
 wista spoxciwano się dopiero z wiosny. Alic i sa
 zablyneta a z nią rozpostarty się nad Dpańskim
 groźne chmary, ~~zaxim~~ ^{gdy} wraz z Artylleriją przybył
 Kossyński Feld-Marszałek Muniob' szymieyszy od
 Lasego, który też ^{niemi} d. 18 Marca wexwał miasto
 do poddania się bezwarunkowo, odgrajając się ~~zaxim~~ ^{zaxim}
 w razie uporu ~~zaxim~~ ^{zburzy} je z gruntu; ^{wice} ~~zaxim~~ ^{zaxim} gdy ukladne
 w wyrazach lez w znaczeniu nie natpliwie nastapito
 wymowienie się Magistratu ~~zaxim~~ ^{zaxim} ~~zaxim~~ ^{zaxim}
~~zaxim~~ ^{zaxim} bombardowaniu miasta
 i satarcowaniu do waton' rekonstruowanych; przedwzrytym
 zaś starat się ~~zaxim~~ ^{zaxim} opanowaci' mata' triadze
 Weichselmunde w wysiecu Kerty polozony, ^{co hi nastapilo a} ~~zaxim~~ ^{zaxim}
 Gdan' ~~zaxim~~ ^{zaxim} miał ^{pracisty} ~~zaxim~~ ^{zaxim} xwiarek z Mo.
 zurn, i tracił nadzieję spoxciwanych tą droga, ^{zaxim} ~~zaxim~~ ^{zaxim}
 Wypadek ten wexymit ~~zaxim~~ ^{zaxim} potozinie Laxeryńskię
 nader ~~zaxim~~ ^{zaxim} ~~zaxim~~ ^{zaxim}
~~zaxim~~ ^{zaxim} niebespieczném gyp' samu.
 wat mu ~~zaxim~~ ^{zaxim} odwrotu w razie naglacy potrzeby.
 Gdy to się dziatło w Gdan'ku pokutuującym
 dxió za tawowierności w stuchaniu namow'

i dowierzanie obietnicom Posta francuskiego, zachodzą
w Polsce i w Litwie wypadki niemiłe nieprzejawiają
sprawie króla Stanisława, ^{albowiem} książę Wiszniewicki zgromadziwszy
3000 wojska litewskiego, sięgał, gdzie tylko
pojawił się, jego stronnikom. Wojewoda kijowski
odcignął od Prus, ^{nie mogąc uzyskać} pomocy francuskiej
^{cofnął się ku} ~~matce polskiej~~ ^{gdzie ubijają się z} Saksami, i doświadczał
ubieżeń kraków, lecz bezskutecznie, a lubo udato się
się, i niechęć odaxiat i paucy Saksów pod komendą
Nexa, prawnik niemal ^{ciągle} ~~nie~~ kleski które się
jego wycięzaty. Rudziński kwatera Czerwski i
Wojewoda Lubelski umówiwszy ^{z Marowską i z Kiedzińską} wyprawę do Prus, do
znali oba ciężkiego swanku wprzód nawet mieli
prtażyc i dołate swe chorągwie, albowiem korpus
Rudzińskiego napadnięty niepodżanianie pod ^{Swiecem} ~~Prusami~~
rozpięchnął się, a przestępującemu pograniczem
Pomorza i pruskiemu ^{aż} ~~już~~ do Tuchola Tarcle
zastąpił drogę Łoscy, i miot Polki ~~nie~~
^{autoramentu} ~~nie~~ ^{wyboru i} cudziemskiego, które były czołem
wojska Koronnego. Organizowane na Wołyniu
przez Michała Potockiego Wojewodę, prospolite rusze
nie sturnit bez trudności Generał Rosyjski
Kestis Stowens upadła albo raczej już upadła
była ^{w Polsce} ~~nie~~ ^{racją} sprawa Leżycyńskiego, ~~nie~~
opierata się ^{odkąd jedynie na} ~~nie~~ słabiej nadziei posilków ^z ~~nie~~ Francuzów
obiecanych.

Nadeszły one wkrótce, i lubo niechętnie, bo tylko
 z 1500 ludzi stronone były, uradował się nimi Gdansk,
 gdy w tym dowoźca francuski oszukany myślnym
 doniesieniem że brat Stanisław zginął w okolicy
 strumienia, cofnął się niecierpliwie na okręty co go były
 przyniosły, i nie tracąc chwili odplynął. Drugi od-
 dział floty francuskiej operacyjnej w rejludze, sta-
 nat pod Gdanskim d. 24 Maja i wysadził tam na
 ląd 2200 ludzi pod komendą Brygadiera la Motte
Petrouse; przyjeżdżając do portu między temi od-
 działami; Popyanarni, ~~francuzi~~ ^{wstąpił który} francuzi opano-
 wali twierdzę Minda, a tem sposobem przynowocili
 związek z Morzem. Opatkane atoli było putożenie
 mieszkan ^{Gdanskich} wplątanych w cudzą sprawę, ogłodzonych,
 ciężką służbą wyszkolonych obarczonych, i patrzących
 jak domy ich rone; i majątki miszeczne. Powrabi-
 niem przeto było wyczerpieniem obywateli aby miasto
 poddało się, lecz Magistrat zapędziwszy się za daleko
 już nieśmiało wspominać o Kapitulacji, z obawy że ta
 nie będzie dotrzymana, ~~obawiając się~~ nie ocali go
 od zemsty zawziętego ~~francuzi~~ ^{nierozważajaca,} ~~francuzi~~ naraził wiec
 raczy miasto na zgubę, w dostrzeżeniu się posilków
 przy pomocy których uratować się spodziewały osoby
 najwięcej skompromitowane, bliżej upadła i ta nadzieja
 z przybyciem floty hiszpańskiej pod Admiralem
Gordonem, która ~~zagrabiła~~ ^{zagradziła} wszelki pręgię od morza

i zmusita do poddania się ^{oddzielt} Francuzów trzymających
Münche. W tedy dopiero Magistrat ^{zdawał się na los} ~~przebiegłszy się~~
^{i kłopotliwie} ~~o zachowaniu odpowiedzialności~~ ^{o zachowaniu odpowiedzialności} ~~przebiegłszy się~~, wyprawit par
lamentarxów do obozu rosyjskiego z prośbą o dozwo
lenie rozejmu, i z oświadczeniem gotowości do podda
nia się Królowi Augustowi.

Ostrzeżony zawczasem o ^{postanowieniu} ~~przebiegłszy się~~ tem Cesarzowski, lub
tak jak niektórzy Autorowie piszą, sam skłoniwszy
Magistrat do zamieszczenia dalszej obrony, ~~istotnie~~
~~przebiegłszy się~~, umówit z Półtą
francuzkim i Generatem Szwedzkim Steinpflichem
ucieczkę swą z Gdańska, która też nastąpiła potroj
-jemu w noc z Dyńca 28^{go} czerwca, i udata mu
tak pomysłnie w ^{odkryciu} ~~przebiegłszy się~~ Kolonisty niemie
ckiego, iż dnia 3 Lipca stanął w Kwidzynie między
potężnym w Puństwie Pruskim, a haź udat się
do Królowa (X)

(X) —
Pomijamy to opowiadanie przygód które spot
-kały Króla Stanisława ^{IV} czasie ucieczki, gdyż te nie do
działy Polaki ale do Biografii jego należą, i znow
dają się dokładnie opisane przez niego samego, w ^{księce do} ~~niektórych~~
~~coraz, przetyczonym w języku francuzkiego na polski i ogłaszanym, drukiem w Warszawie~~
~~roku 1825 nakładem księgarza Sułkowskiego, w r. 1828 w przedmówieniu, piśmie Króla Stanisława~~
~~z roku 1825 nakładem księgarza Sułkowskiego, w r. 1828 w przedmówieniu, piśmie Króla Stanisława~~
Ocaleni jego prawie udawanym sposobem od
ścigających go kuzaków, abliżył szeregobniy Karłowicz
który poznałszy go, lecz obojętny na nagrodę, ustrajając
od niego, nie wydał, ^{ale} ostrzem dostarczył mu ośtno do
przeprawienia się przez Wisłę. —

Przez Biografii Króla.

Podatani są król Stanisław i Gołuch nie potoczył
^{do raju}
~~podatani~~ konie kleskom trapiącym to miasto, albowiem
 Feld-Marszałk Münich zdjęty gniewem i usztu ma
 zdobyć takoma, kazał je bombardować przez dzień
 cały i noc następującą, z największym natężeniem,
 dla ułharania mieszkań psadzonych i utatwierci
 ucieczki Leszypolskiemu, dopiero za ustawieniem się do
 wiadomości saskich, i po wydaniu przez Posta francuskiego
 wiadomości, iż on ~~jest jedynym~~ ^{jest jedynym} jest sprawcą, ^{widzi} po ztoż.
 nie ~~nie~~ przez Senatorów polskich kierujących się
 z Gołuchą, ~~przysięgi mianem~~ ^{przysięgi mianem} królowi Augustowi,
 zarządził Feld-Marszałk na rozkaz ^{mający} w celu ułtadania
 się o Kapitulacyę, z tem jedynym zastrzeżeniem, że Ma
 -gistrat wyda ~~komendę~~ ^{komendę} Komendę rufkicy
 Margrabiego de monti Posta francuskiego, Teodora
 Potockiego Trymarsa, i Stanisława Pomiatowskiego
 Wojwodę, Mazowieckiego, których ~~nie~~ ^{nie} uwięzionych
 odprawiono pierwszego do Dyrzawy, drugich do
~~Chelonna~~ Chelonna.

Dnia 19 Lipca przybył król August do Warszawy
Świętokrzyskiej, co było dla wielu powódki, do nadziei
 iż swobodnie zostanie ostrze i uciążliwe spóźnianie
 dowodzący rosyjskiego, albowiem rzeczy miały się inaczej
 albowiem król nie spolyował ~~na~~ ^{na} Kontrybucyi Miliona
 Talarów natwionę na miasto Danów, ani ^{ki} kazał
 wypuścić na wolność uwięzionych Polaków, lecz odstąpił
 wielu na dalsze więzienie do Ułłoga, od innych domagał

się przysięga niezgodnych z swobodami narodu, i refleksywnie
potwierdzających dobrą ich sprawę. - Pomiatowicki
jeden uszedł szczęśliwie przesławianemu środkami niedo-
brym wyjaśnieniem, a mającemi jakiegoś podobieństwo
do edradu, gdy odjął w radach Augusta księcia i księcia księcia ostawiał
^{Pród Stanisław}
~~Pród Stanisław~~ znalazł w królowi nie tylko przyjęcie
ale gościnne przyjęcie, i niebyło mu nie na przeszkodzie
do powrotu do Francji; lecz nie oddał się z poblizką
Polski, ponieważ nie traci nadziei odzyskania Tronu
półną walką trwał w Włoszech i w Niemczech,
a to z dziwnym dla orzeka francuskiego powodzeniem,
albowiem nie tylko że całe królestwo Neapolitańskie
wraz z Sycylią dostały się byto w moc sprzymie-
rzonych z Francją Hiszpanów, ale nadto Lotaryngia
i dwa Elektoraty duchowne nad Renem były zajęte
przez wojsko francuskie. Nie abywato przeto na
^{zdobyć}
~~przebiegać~~ do zrobienia ^{u miy} przy układaniu się o pokój
^{przedmiot}
~~zamiary~~ ~~były~~ za koronę polską. Niektórzy
-rzy w narodzie podziwiali więc i Lotaryngii ma-
manie że odzyska Tron w skutek ^{Franków z ułomkami}
~~Franków z ułomkami~~
^{z jacygo wojny}
~~Franków z ułomkami~~ ~~Franków z ułomkami~~
a uwożąc się ^{każ} nadzieją ~~Franków z ułomkami~~ mającą ^{po sobie}
~~Franków z ułomkami~~
^{wzrostu} ~~Franków z ułomkami~~ ^{rozrywistwii} ~~Franków z ułomkami~~ garneli
~~Franków z ułomkami~~ ^{Adriem}
się jedni do niego, przeciw dwóm jego królom ~~Franków z ułomkami~~
^{Franków z ułomkami} w liście urastał,
~~Franków z ułomkami~~, Druidy sturpli mu skuteczniej, niedopus-
-szając aby stroniectwo ^{jego} w Polsce zupełnie upadł

W tym to sposobie byli nader exymnemi Parto Wojewoda
 Lubelski, Soltysk Komxtelan Lubelski, i Rudziński Ko-
 =xtelan Czeski; którzy prowadząc na całej krajie
 polskiego przestroni wojny, partyzanckę, niepokiwali
 katoli, ruskie i saskie, mierzili ich ~~zabijali~~ ^{rapasy} przecinali
 między niemi zwiazek, a jednocześnie odzywiali w obywatelach
 przystępną nadzieję; ^{uwolnienia tej od obcego wpływu} zapobiegali też temu aby w żadne
 rzędowe i sądy, nie przedsiabwały urzędowych exymnii ^{obrocie}
 w imieniu Króla Augusta. W takim to rzędy
 rozwiarał Parto Trybunał wielkopolski, odbywający
 się w Piotrkowie, ~~zabijali~~ ^{rapasy} przebawiając niemion rostrzy-
 =gnienia ich procepców, nieśli dopuszczać żeby w żadne
 Augusta nabyta znaczenia w wykonaniu wyroków
 pod jej rządem;

W Litwie występował Pociąg i awidat z Wismimieckim
 i ~~zawodowym~~ ^{zawodowym} ziwawę potyckę D. 8. Września, w której
 miał pod broń 4 tysiące ludzi. ^{Szczyt} ~~obronę~~ ^{obronę} Podczas Li-
tuński działat z ~~zawodowym~~ ^{nim} w porozumieniu w tej krajie
 stronie, niepokojąc oddziały ruskie i stronników Króla Augusta.

Na Wołyniu: Podole Stary Potocki wojewoda
Kijowski, wojownik nie umiejący, ale maż rycerskiego
 serca, poszyt gdzie i jak mógł konmenny ^{repsyście,}
 w czem dopomagat mu dzielni Parto Harossa
Jasielski, i dodawało łaskowości posiadanie Kamieniec.
 Tu miał mu przybyć w pomoc Łowc Tatarów
lipków i Krymskich, ugodzonych do tej wyprawy przez
agentów Szczecińskiego; zapobiegat atoli temu wers,
 i ~~zawodowym~~ ^{na szczyt} cierpiącego kraju, docierający w
 tej stronie Kraje Hlerski, który stowarzony bitwe z

u Potockim naprzed pod Biatocewierią, a później pod
międzybórzem, a musiał go do odwrotu w województwo
Ruskie, a ten sposobem, a więc i z Sakramentem przesiadł. —

Stanęła ~~na~~ ^{na} ~~ostatku~~ w obronie praw Próla Stanisława
Konfederacya w Dziświe, pod ^{łaską} Adama Tarty Star
rotty Jasielskiego, na której ponownie zostaty Sany
Symon Konwojarskiego, nie dopuszczające wyboru ^{Stanisława}
= Dziświe; uogólnione też było oświadczenie że Pról Pr
= wtórnie koronowanym być nie potrzebuje, z acem woj
~~nie~~ ^{nie} jest wchodzić w układy z dworami obcymi, i roz-
= nać urzędy koronne i ziemskie. W razem byli na
niec obywatele do łączenia się z ty Konfederacyą,
bez względu na wymuszoną prysięgę którą Augustowi
z mu złożyli. —

Temu zaproszeniu do związku był wszakże niepowolny
ten właśnie mar, który dotąd najbardziej ^{Sprawa} ~~przez~~ Leszcy
= skiego utrzymywał, to jest wojewoda Kijowski, a to z po-
= wodu zasady między nim a wojewodą Lubelskim niepwr
sumien, tudzież z niezadowolenia o oddanie łaski
Marszałkowski Staroście Jasielskiemu; ~~on~~ ^{on} posunął się
niechęć aż do zdrwinosci, rozpuszczając po razie nowe cho
raznie, i podając się z pręta wyścia królowi Augustowi,
przyzem wprowadził generala Saskiego Leuvenhel do
twierdzy Niemieckiej. —

Prot. 1735.

Poleśnie dotknięty tym wypadkiem Tarto wojewoda
Lubelski, zebrat co mógł rozpuszczonego przez Potoc
kiego złotnicza, i z tem związknął pod Czestochową.

co nierównie sprawie jego ~~złoty~~. Teraz więc jak daw-
niej przenosi ~~złoty~~ ^{na ziemi, aby} ~~publika~~ nad mury
~~wojny~~ ^{ku odryskaniu własnym} ~~przewidywanym~~ ^{raz} ~~los~~ swój ~~zawisłym~~
od powodzenia oręża francuskiego w krajach ~~francuskich~~
^{niemieckich} ~~saskim~~ nie wiele wartości przywiązuwał do usiłowań
zwolenników swoich w Polsce. Zawiadomy w nadziei
potajemnie się z ~~Prusami~~, udał się ^{do} ~~Prus~~ do ~~Prus~~
w celu zachęcenia go do większej ~~czynności~~ ^{czynności}, tym ~~czasem~~
~~wo~~ ~~komendę~~ ~~Marszałkowską~~ ~~Maroszczyńską~~ ~~Grodzińską~~
~~skierował~~, lecz ten ~~oprzec~~ się nie umiał ~~potajemnym~~
~~sitom~~ ~~rosyjskim~~ i ~~saskim~~, ~~nie~~ ~~w~~ ~~razach~~ ~~samych~~ ~~więcej~~
~~abaty~~ o ~~własną~~ ~~osobę~~ ~~małże~~ ~~o~~ ~~los~~ ~~swój~~ ^{sprawy} ~~osobistej~~
~~odjechał~~ do Warszawy w zamiarze ~~pod-~~
~~jąć~~ ~~się~~ ~~do~~ ~~Prus~~ ~~przeprawy~~ ~~nad~~ ~~Rhinem~~ ~~przeprawy~~ ~~między~~ ~~Prusami~~ ~~do~~ ~~Prus~~.
Opuszczając od wodza Chorągwie zebrał ~~Sapieża~~ ~~Pod-~~
~~skarbi~~ ~~litewski~~, ~~przeprawy~~ ~~przed~~ ~~się~~ ~~gajacemi~~
~~go~~ ~~Prusami~~, ~~Urussowem~~, i ~~Bismarckiem~~ ~~prze-~~
~~prawy~~ ~~się~~ ~~przez~~ ~~Litwę~~, ~~Wolyn~~, ~~Podole~~, ~~sięgnął~~
w końcu ~~schronienia~~ ~~na~~ ~~ziemi~~ ~~Tureckiej~~, ~~pod~~ ~~zastaną~~
~~watową~~ ~~twierdzy~~ ~~Chweim~~. Dowodzący nad Dniestrem
Generał rosyjski ~~Hayne~~, dowagał się od ~~Pasy~~
~~Chweimskiego~~ ~~rozpedzenia~~ ~~Chorągwi~~ ~~Sapieży~~ ~~niemieckich~~,
~~ograczając~~ ~~się~~ ~~z~~ ~~opracie~~ ~~przecionym~~ ~~stranować~~ ~~prze-~~
~~stanie~~ ~~neutralność~~ ~~Turcji~~, i ~~przesłał~~ ~~tych~~ ~~powstańców~~
w ich ~~schronieniu~~ w ~~Muldenach~~. Lecz ~~Pasa~~ ~~wzgar-~~
~~dził~~ ~~tem~~ ~~schronieniem~~ ~~się~~, ~~osadził~~ ~~tych~~ ~~brat~~ ~~na~~ ~~Dniestrze~~

w z nim ~~przemysli~~ brzymali, cetero ~~przebrzyli~~ nadziej w wy
 padku wojny ciagle trwajacy między Cesarzem i
 Francją, a wielu między nimi którzy nie siegali sam
 daleko myślą, uznali za rzecz przykroczą poddać się
 Augustowi. Sam nawet Prymas Potocki ~~przekazy~~
 nie wolą, i zagrożony że odestany zobanie do Ruffiji
 widziat się, zmuszonym prosie króla o przebaczenie.
 Lubo więc tym ^{pacificationis} ~~przebrzyli~~ zwolony przez
 Augusta do Warszawy w miesiącu Październiku roku
 1735⁴⁰ zerwany był przez niektórych Polaków, za-
 trawionych Manifestem wydany ~~przez~~ Leszczyń-
 =skiego z pogroźką, kary dla tych którzy na odlegie
 się onego zerwolą, przysięto jednak na ^{nim} do skutku
 pwtężenie się obu frak, a te obwiadziły uległość swą
 królowi Augustowi. —

Odbynaty się ^{jednocześnie} ~~przebrzyli~~ w Wiedniu układy o swobodę
 między Cesarzem i Francją, ^{które} ~~przebrzyli~~ ^{nie} ~~przebrzyli~~
~~do~~ do skutku w Październiku roku 1735⁴⁰, nie
 przynosząc wszakże żadnej zmiany w ^{stanie politycznym} ~~przebrzyli~~ Polki
 ale ^{ważne} ~~przebrzyli~~ dobrodziejstwa dla Leszczyńskiego, ^{zapewniając} ~~przebrzyli~~
^{mu} dożywotnie posiadanie Księstwa Lotaryńskiego i paru
^{prawem i dziedziczością}
 z utrzymaniem się przy tytule króla Polki, ~~przebrzyli~~
~~przebrzyli~~, bawiając się zaś ^{nadzwyczajne} ~~przebrzyli~~ ^{Włocławcu} ~~przebrzyli~~ ^{Włocławcu}
 Senatorom i Dygnitarzom ~~przebrzyli~~ ~~przebrzyli~~ ^{przebrzyli} ~~przebrzyli~~
 =stradanę ~~przebrzyli~~ dobowi godności. —

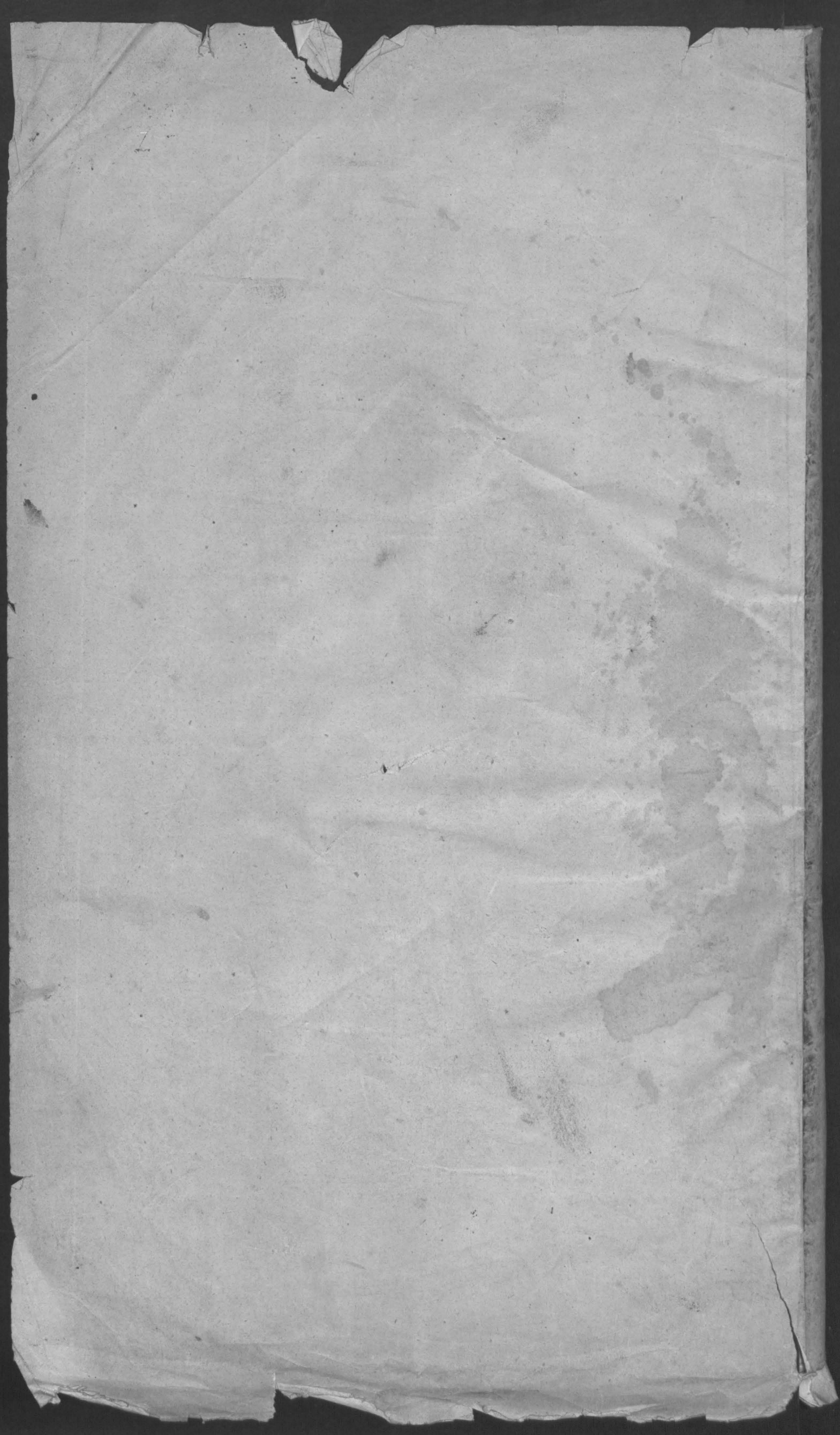
W skutek tych układów wydat król August dekretem
Amnestyi powszechnej dla wszystkich stronników Leszczy-
skiego, a król Stanisław podpisał nawzajem dnia 24
Stycznia 1708 r. roku Akt porzucenia praw
swych do Korony polskiej, na osobę Fryderyka Augusta
Księcia Elektora Saskiego. —

^{o wice}
Wzrywa się powłocnie ^{otwoiła dziejów Królestwa polskiego,}
~~o ile to się w książkach i sprawach powołania na tron~~
~~Stanisława Leszczyńskiego, a tym samym władztwa w Polsce~~
~~niektórych innych rzeczy, które w dawnych i nowszych~~
~~innych i w innych miejscach, gdzie się znajdują~~
~~w piśmie, mających w przedmiocie ^{wystającym} i skrytych~~
~~i dziełach, w których jest ^{jest} kiedyś dotąd przedmiotem~~
~~toż ich opis, ^{jest} jakkolwiek w nich~~
~~niektórych innych rzeczy, które w dawnych i nowszych~~
~~innych i w innych miejscach, gdzie się znajdują~~
~~w nim zostały. —~~

^{Czytelnie w języku angielskim}
~~Wzrywa się~~ osobne onego opisanie w dziełach
niektórych przedsięwzięte być mogło ^{z tym przeobrażaniem, że ono}
postawę wolniejszemu wydawcy do rozminienia konwulsyjnego waffla
~~niektórych innych rzeczy, które w dawnych i nowszych~~
~~innych i w innych miejscach, gdzie się znajdują~~
spraw ożywych w
przejdzie lat wzmiankowanych. —

Wzrost. Z księgozbioru
Stanisława Spittala
Dział, _____ No, _____
N° 2275.

Imprimatur
Dzi 10 849.
1801/2

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.